

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

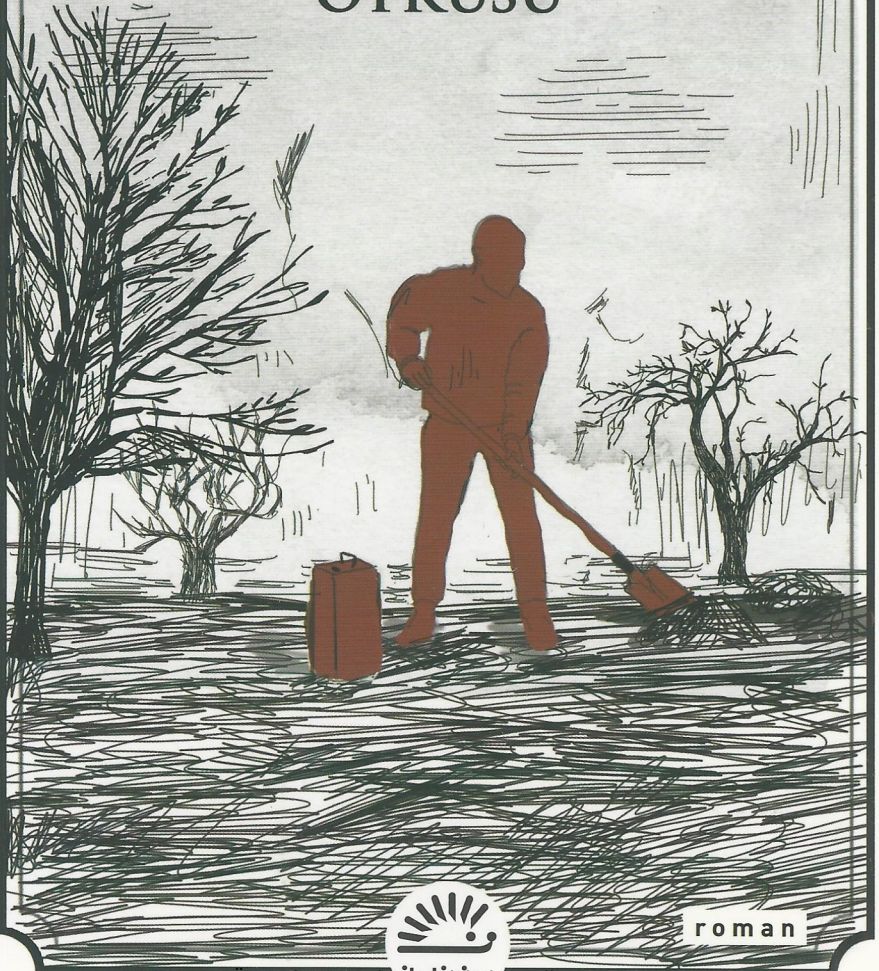
<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ALİ İPEK
KİMSENİN ÖLMEDİĞİ
BİR CİNAYET
ÖYKÜSÜ

roman

ALİ İPEK
Kimsenin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü

ALİ İPEK 1982'de Mardin'de doğdu. Öyküleri 2000'den bu yana *Varlık*, *Sarmış Öykü*, *Dünyanın Öyküsü*, *Çini Kitap*, *Eliz Edebiyat*, *İhlamur* dergilerinde yayımlandı. Yazarın "Hor Kullanma Tarihi" adlı dosyası 2012 yılında "Yaşar Nabi Nayır Dikkate Değer Öykü Ödülü"ne layık görüldü. *Gidelim Buralardan Muhlis* isimli romanı 2022 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlandı.

İletişim Yayınları 3295 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 587

ISBN-13: 978-975-05-3499-7

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

2. Baskı 2023, İstanbul

EDITÖR Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Seda Mit

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ALİ İPEK

Kimsenin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü

iletişim

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Cinnet getiren insan
öldürmeye merhametinden başlar.
– *Hor Kullanma Tarihi*, “Cinnet”

Önümüzdeki çarşamba

Aralık, 1983 / Mardin

Memduh uzun zamandır uğramadığı meyhane kapısından içeri girdi. Geçmiş günlerini hatırlatan keskin anason kokusu karşıladı onu. Kokuyu almakla yetinmeyip içine çektikten sonra emaneten durduğu eşikten göz ucuyla içeri baktı; kimi derdini yanına almış, kimi derdine kavuşamamış, kimi de dert etmediğini başkasına bırakmış vaziyette içiyordu. Keyfince kadeh kaldırana yer yoktu bu salaş ve eski meyhanede. Yaptığı işte fazladan para kazananlar başka mekânlara gidiyor, para suyunu çekince de gerisingeri buraya dönüyordu. İçeride kemanın acı tarafına, klarnetin is kokulu duman tüten boğumlarına emaneten eşlik eden bağlama, her an cızırdayacak mikrofondan gelen hüznü türküye inceden incede kül attırıyordu. Eski aşklar nakaratta dem vurulan kâküllerle, gülünce belirginleşen gamzelerle, mavi, yeşil, kahverengi gözlerle, selvileri andıran boyla, belki çiçekli bir elbiseyle ya da gür bıyıklarla, bembeyaz gömleklerle anılırken cüzdanda taşınan siyah beyaz fotoğrafların yıpranmış yerlerine dökülen gözyaşları gururu geceye bırakarak temiz masa örtüsüne, işlemeli mendile yutkunma esnasında düşüyordu.

Kaşık, çatal ve kadeh sesleri, çalan türkünün enstrümanı gibi hem geceyi hem de içerideki ahengi, boşlukları doldururcasına tamamlıyorken özür dilenerek başlanan cümleler koyulaşan sohbet sırasında birbirine karışıyordu. Herkes başına gelen hadiseleri sırasını beklercesine birbirine anlatırken şişenin dibinde kalan son yuduma denk getirecek şekilde o da bir şey mi deyip acısıyla, sevinciyle, geçmeyecek kederiyle her gece aynı sorularla yüzleşiyordu. Memduh tuvalet sırasında bekleyenler arasında tanıdık bir yüze denk gelmemek ve onların masalarına oturmamak için yüzünü öteye çevirse de birini aradığı her halinden belliydi.

Eskiden etrafa bakmadan kendisi için ayrılan köşeye oturur mezelerini istemedi önce sigarasını yakıp günün muhasebesini yaparak nerede hata yaptığını, nerede yerinde konuştuğunu, nerede sustuğunu düşünürken rüştünü ispatlamaya çalışan çocuklar gibi tüm duygularını masanın üstünde biriktirip sessizce ve kendi halinde derin düşüncelere daldı. Gecenin sonuna varıncaya dek demlenir başta kendisi olmak üzere herkesle ve her şeyle yüzleşirdi. Şimdi ise kızgın yağda kızarmış Arnavut ciğeri kokusuyla loş ışıktan yüzlerini seçmeye çalıştığı tanıdık, tanımadık insanlara gözüyle bakıyordu. Garsonun taşıdığı tepsinin üzerinde sosuna ekmekle banmak istediği kalamar ve acılı şalgam vardı. Ciğerin yanına yakıştırdığı kırmızı köz biberleri, pişmiş soğan ve domatesleri, kabuğu soyulmuş patlıcanları da aradı gözleri. Önünden geçen garsonlardan birinin kolundan hafifçe kavradı. Garson karanlıktan zar zor seçilen baygın bakışlarını Memduh'tan kaçırarak ciddiyetini üzerindeki gözlerle göstermeden durdu. Memduh kulağına eğilip bir şeyler söyledikten sonra garson, Memduh'a pencereden uzak köşeye kurulmuş masayı kafasıyla işaret ederek elindeki tepsinin köşesinden sımsıkı tutup masaların arasından karanlığa doğru uzaklaştı. Memduh işaret edilen yere baktı; oradaydı.

Başını önüne eğmiş her zamanki gibi kolay kolay geçmeyecek bir yası tutarcasına, hayatın sillesinden kalan küskünlüğünü, yalnızlığına şahit alın çizgilerine satır satır sıkıştırdığı kırgınlığını, kimselere belli etmediğini sandığı fakat gecelere sakladığı yetimliğini, kendinden bilircesine koparıp atmak istediği çocukluğuna dair utangaçlığını, gündüzden yakınlardan aydınlanmayan yerde karanlığın affına sığınıp ışığın düştüğü yüzlerde bitmek bilmeyen kâbusların vebalini yanına almış, bir başkasını karıştırmadan ve yaşadıklarını sadece kendinden bilerek köşedeki masada oturuyordu.

Memduh gösterilen masaya doğru kimseleri rahatsız etmeyecek kadar ağır adımlarla yürümeye başladı. Daracık masa aralarından geçerken kâh göbeğini çekti kâh yan yan ilerledi. Ceketinin önünü ilikleyip müşteki sıfatıyla birazdan yargılanacak gibi kendisine atfedilen ve edilmeyen tüm suçlamaların ağırlığıyla artık taşıyamadığı ayaklarını sürüyerek yürürken kumaşı aşınmış, ter kokan kasketini sağ eliyle tek hamlede çıkardı. Adım atarken söyleyeceklerini içinde sıralıyor, ağzından yanlış bir şey çıkmasın diye iki büküm, mahcup tavrını koruyordu. Loş ışıktan az da olsa napsilenmiş küçük masanın yanına vardı. Masanın önünde duran sandalyenin soğuk demirinden tutarak, “Müsaade var mı komiserim?” dedi.

Memduh, komiserin vereceği yanıtı beklemeden sandalyeyi çekip karşısına oturdu. Komiserin gözleri, önündeki kadehte, kulakları ise masadaki telsizden gelen sesleri işitmek için tetikte beklerken kendince direniyordu. Gözkapakları tam kapanacakken birden açılıyor ve masmavi gözleri loş ışıktan ansızın beliriyordu. Memduh’la göz göze geldiğinde kafa selamı verirken içinden ettiği küfürler dudağının kenarından tıs diye çıkıverecekti. Komiser, sigaradan sararmış bıyıklarının altını sıvazlar gibi genişletti. Uzun sigarası-

nı o boşluktan dudaklarıyla buluşturdu. Yanmayan çakmağına ısrar ettikten sonra sigarasını yaktı. Öylesine çektiği nefesi önce önündeki kadehe doğru, sonra da karşıya savurdu. Savrulan duman dağ yamacından yaylaya inen bulutlar gibi masada yayılıp meze tabaklarının arasından, kadehlerin etrafından dolanarak yavaşça dağılarak silindi. Komiser, parmaklarının arasına aldığı sigarayı küllüğe bırakmadan kafasını kaldırdı. Memduh onu ilk kez böyle görüyordu. Masanın altında titreyen bacaklarının sarsıntısı omuzlarında hissediliyordu. Başını az daha kaldırdı. Memduh'un yorgunluktan şişmiş göz torbalarında kaldı bir müddet. Gözlerini bir an kırpmadan sadece Memduh'un yüzüne bakarak dişlerini sıktıktan sonra seslendi:

“Garsooon!”

Elindeki meze tepsisini mutfak tezgâhının üzerine canhıraş bırakan, bıyıkları yeni terlemiş, siyah ceketin içine giydiği beyaz, ince boğazlı kazağıyla etrafa caka satıp dolaşan garson elindeki hesap koçanını arka cebine sıkıştırdı. Koşar adım aralardan geçerek masanın dibinde belirdi. Ortasından tuttuğu tükenmezkalemle komisere doğru eğildi.

“Buyurun efendim?”

Komiser gözlerini Memduh'tan ayırmadan sağ eliyle sıkıdığı telsizi hafifçe kaldırıp, “Çay söylemiştim!” dedi.

Garson göz ucuyla masanın üzerindeki mezelere bakarak buruşuk peçeteyi meze tabağının altından çıkarıp eline aldı. Masadaki tabağı düzelttikten sonra kendinden emin tavrıyla komisere doğru eğilerek, “Olur mu efendim? Söyleseydiniz muhakkak getirirdim,” dedi.

“Kendi kendime mi söyledim?”

“Öyle demek istemedim efendim. Söyleseniz duymaz mıydım? Hemen iki çay getiriyorum efendim.”

“İki mi dedim?”

“Kaç tane getireyim efendim?”

“O kalkıp gidecek zaten. Yanlış yere oturdu.”

“...”

Garson içinden ettiği küfürleri mutfığa kadar götürürken, komiser elindeki telsizi sıkıldığı yerden elini gevşeterek masanın üzerine bıraktı. Telsizden gelen sesler demin çalınan türkünün sonuna denk geldiği için daha iyi duyulsa da komisere göre rutin olaylar olduğu için önemsenmiyordu. Yumruğunu hafifçe sıkı. Önce mutfak tarafına, garsonun gittiği yöne, ardından da Memduh’a baktı.

“Görüyorsun değil mi Memduh? Çoluk çocukla uğraşıyoruz.”

“Yanlış anlamayın ama çocuk kendinden emindi efendim,” dedi Memduh. Araya girdiğine, üstüne üstlük garsondan yana tavır aldığına pişman olsa da ağzından çıkmıştı bir kere. Komiserin söyleyeceği cümleyi dikkatle bekledi. Ne derse ona hak verecek, onu doğrulayacaktı. Böylelikle onu da, kendisini de rahatlatacaktı. Komiser ise sağ kulağına soktuğu küçük parmağıyla kafasını sarstıktan sonra sigarasından bir nefes daha çekti.

“Bir Allah’ın kulu da çıkıp haklısın derse şaşarım zaten. Yahu ben ne dediğimi bilmiyor muyum? Alt tarafı çay dedim o kadar. Söyleseydiniz duyardım ne demek! Söyledim, duymadın işte. Neyin tantanası?”

“Efendim...”

“Sus Memduh sus!” dedi. Memduh’un araya girmesine fırsat vermeden kısık sesle devam etti: “Kendi kendime diyorum ki şöyle kimselerin uğramadığı yere oturup azıcık kafa dinleyeyim. Dosyaymış, evrakmış, imzaymış az da olsa resmiyetten uzak durayım. Bir-iki kadeh bir şeyler içeyim. Bakıyorum yine sen. Üçtür çıkıyorsun karşıma. Inat adamsın. Halden anlayan birini bulsam zaten dişimi kıracağım. Yahu bizim de işimiz gücümüz, mesaimiz var. Gün içinde kimlerle, nelerle uğraştığımı biliyor musun? Söylesene Allah aşkı-

na biliyor musun? Nereden bileceksin? Baksana bir parça huzuru adamakıllı hak etmiyoruz demek ki.”

“Olur mu efendim?”

“Oluyor işte Memduh. Senin istihbaratın bizden iyi herhalde. Allah aşkına söyle. Kızmayacağım. Biz bizeyiz. Sabah paçaları düzeltmek için uğradığım terziye bile sormuşsun beni. Söylesene peşime birilerini mi taktırdın? İçeri girince sana haber uçurdıkları zaten belli,” dedi. Masaya yaklaşan garsona mezeleri göstererek boşları almasını işaret etti. Garson elindeki çayı masaya bırakarak meze kâselerini elindeki tepsiye yığıp hızlıca uzaklaştı. Garsona sinirlendiği vakit olmasa gayet sakindi, hatta dertleşmek, iki kelam etmek ister gibiydi. Sigarasının dumanını savurduktan sonra kim bilir kaçınıcı kadehin etkisiyle kalmak istediği eski zamanlara gitmek istercesine konuşmaya başladı:

“Bak Memduh, vazifeye yeni başladığım kış rahmetli anam geldi memleketten. Acı biber turşusu mu dersin, salça kavanozları mı dersin, ekşili köy ekmeğine kadar yükünü çuvala koyup ne var ne yok sırtlamıştı. Eve kapanıp muhabbet edeceğimiz, başımı dizine dayayacağım vakit geldi diye içten içe sevinirken aynı şehirde olmamıza rağmen inanır mısın yüzüne hasret kaldım. İşimi sana detaylı anlatmama gerek yok. Gecemiz gündüzümüz belli değil. Anonstan anonsa koşuyorduk o zamanlar da. Dedim oradan buradan kısıp kadıncağızı hazır yanıma gelmişken gezdireyim. Bende şimdiki gibi rütbe yok tabii. Asaletim henüz tasdik olmamıştı. Çiçeği burnunda memurdum. İzin koparabilmek için amirlerime ne taklalar attım bir bilsen. Anne deyince akan sular da durdu. Neyse öyle böyle derken kaptım izni sonunda. Görsen ağzım kulaklarımdaydı. Elimde evrakla bayramlık çocuklar gibi koşarak eve gittim. Anamın ellerinden tutup dışarı çıkardım. Gezdirme dediğin üç-beş türbe, çarşı pazar işte. Gezerken şehrin kurucusu gibi anlatıyorum anama; Şurası Selçuklu döne-

minde han olarak kullanılıyordu, şimdi herkesin keyifle oturabileceği aile çay bahçesi olmuş. Burası eskiden sinagogmuş da bilmem kimin fermanıyla mescide çevirmişler. Bakma sen bu surların yamulduğuna onlar ne savaşılar tanıklık etmiş ne savaşçılar sırtını dayamış gölgeliklerine, bu taşlar uğruna ne kanlar dökülmüş ne canlar yanmış kim bilir? Şu çınarın öyle durduğuna bakma, dedemin dedesinden yaşlı. Hem buranın çeşme suyu bizim oralara benzer. Sever misin bilemem ama burada kebabın üstüne yoğurt, onun da üstüne tereyağı koyarlar... Kışın iyi gider diye çay ocaklarından birinde bol tarçınlı salep içtiğimiz de oldu. Ana oğul ilk kez tasasız, hesapsız, çıkarsız muhabbet ede ede geziyorduk. Hakikaten güzel zamanlardı. Altı gün nasıl geçti bir bilsen. Onca zaman o şehirde yaşamama rağmen o kadar gezmemiştim. Rüya gibiydi. Ardından el salladığım otobüsle gözyaşlarımı sile sile gönderdim memlekete. Gidiş o gidiş. Sonrası herkes kadardı. İşime geri döndüm dönmesine de...”

Sigarasını birinin nefesini yastıkla keser gibi kaldırıp ucunu küllüğe çevirdi. Küllüğün köşesine yavaş yavaş bastırdı. Yayılan duman sönen ateşle birlikte yükselip dağılarak havaya karıştı. Komiser hırıltılı sesini bozmadan, boğazını temizlemeden gözlerini masanın üstündeki örtüde kalan ve yıkanmasına rağmen geçmeyen lekeye sabitleyerek konuşmasına devam etti:

“Anamı gezdirirken fark ettim; biri önümüzde yere tükürse, öteki durduk yere karısına bağırırsa, hırsızın teki kaç yapıp kaçsa, annemin duymasını istemediğim küfürlerden çıksa birinin ağzından, meczubun biri yarı çıplak geçse önümüzden, hava durduk yere bozsa, ne bileyim çamurlu kar yağsa ya da çöp dibinde kusmuk, sokak köşesinde pislik görsem, kendimden bilircesine tedirgindim. İnanır mısın kötü bir manzarayla karşılaşmamak için onu ara sokaklar yerine uzun kaldırımlardan, doğru düzgün caddelerden

endişeye mahal verilmeyecek yerlerden götürdüm. Şehrin tüm kusurlarıyla güzellikleri bende bütünleşmiş gibiydi. Şehir dediğin farkında olmadan insanın üzerine zimmetleniyormuş meğerse.”

Memduh oturduğu sandalyenin demir kenarlarından çekerek masanın dibine kadar sokuldu. Ceketinin iliklenen düğmesini fark ettirmeden masa örtüsüne eğilerek bir çırpıda açtı. Kasketini nereye bırakacağını bilemediği için dizindeki yerini değiştirmede. Bir müddet karşılıklı sustular. Memduh etraftaki masalarda oturanlara bakarken önündeki humustan bir kaşık almak istedi, yapmadı. İri ellerini masanın üstüne koydu.

“Komiserim inanır mısınız siz söyleyince ben de fark ettim. Ne zaman televizyondan ya da radyodan hava durumunu dinlesem Kütahya’nın hava durumuna dikkat kesiliyorum. Neden biliyor musunuz? Küçük kardeşim Murtaza vakti zamanında orada askerlik yapmıştı, o kadar,” dedi. Gülümsedi. Parlak dişleri çıktı ortaya. Kahkaha atacak gibiydi ama komiserin ciddiyetini gördüğünden tuttu kendini. Yüzü yine mahcup şekli alınca sırtını yaslayıp derinden ah çekti. Önünde ters duran su bardağını kaldırıp indirdi. Kafasını kaldırıp etrafa baktı. Aralarda dolaşan garsonu aradı gözleri. Tanıdık bir dostu anlatmak ister gibi konuştu:

“Başınızı ağrıtmayayım komiserim. Kendine yük etme boşuna. Sadece şehir değil ki insana zimmetlenen. Küçükken dağ dolaylarında derme çatma bir evde yaşıyorduk. Fakirdik. Öyle lafın gelişi derme çatma dediğime bakmayın, haki katen öyleydi. Evin akarı kokarı bir türlü bitmezdi. Bir yeri düzeltirdik öteki yerden patlardı. Eve dair neyi tutarsak elimizde kalırdı. Yaşadığımız yer bir göz odaydı zaten. Koca aile sıkış tıkış yaşıyorduk orada. Yaşamaya çalışıyorduk daha doğrusu. Evde her türlü haşere vardı; bitle, keneyle, örümceklerle büyüyorduk. Yer sofrasını kurduğumuzda, maaile

muhabbet ettiğimizde yamalı kilimin üzerinden kapının tersi yöne küçücük bir fare geçirdi. Bizden biri gibi yaşıyordu evde. İlk başlarda umursamadık fareyi. Babam, kulak kemi-rebileceğini söyledikten sonra korkmuştum ama hayvan ne-ticede. Şuncacık olsa da canı vardı. O da üzerimize zimmet-li gibiydi anlayacağın. Öyle olmadık zamanlarda önümüz-den geçip gitmesine alırsak da bir gün babamın öfkeli anı-na denk geldi. Görsen kıyamet koptu. Küfretti. Neye kızdıy-sa bilmiyorduk da hıncını fareden çıkarmaya karar vermişti. Evin deliklerini bezle doldurduk, is kokan, pis kokan lastik-lerden yaktık evin içinde, evin köşelerine gübre serptik. Du-var söküklerini kireçle kapattıktan sonra fare ortadan kay-boldu. Evin içine sessizlik çöktü. İşittiğimiz her hışırtı aca-ba o mudur diye bakar olduk. Gelmez bir daha diye bekler-ken birkaç gün sonra yine çıktı karşımıza. Ben onun durduk yere ortaya çıkmasına bir şey demiyordum, ona kızamıyordum. Bizden önce onun ikametiydi neticede fakat evde mi-safir varken çıkmasını hiç istemiyordum. Çocuk aklıma gö-re misafir varken çıkması fakirliğimize fakirlik katıyordu. Hatta çıkmasın diye misafir gelmeden evvel inanır mısın kendimce dualar ediyordum. O yüzden mahcubiyeti iyi bili-rim. O fare yüzünden az utanmadım.” Gömleğinin açık ka-lan düğmelerinden birini ilikledi. Komiser, Memduh’u ara-larda tebessüm ederek pürdikkat dinliyordu.

“Doğru söylüyorsun Memduh,” dedi. Öfkesi geçmiş, sa-kinleşmişti. Çatalı, semizotuyla yapılmış mezelerden biri-ne daldırıp dolu dolu bir lokma aldı ağzına. Lokmayı dilin-de gezdirip tadına varıncaya değin ağzını şapırdatarak çiğ-nedikten sonra yuttu. Baba şefkatiyle konuşur gibi ekledi: “Söyleyeyim mi bir şeyler? Aç mısın?”

“Tokum efendim. Gelmeden evvel atıştırdım bir şeyler. Öyle açlığa gelemiyorum. Elim ayağım boşalıyor. Sinirlen-meye neden arıyorum durduk yere. Size afiyet olsun. Bura-

nın peynirli tatlısı da güzeldir. Evvelden yemediyseniz deneyin bence. Yemeğinizi, gecenizi böldüğüm için mahcubum zaten. Lütfen kusuruma bakmayın.”

“Çay söyleyeyim.”

“Ona yok demem efendim. Bir çayınızı içerim.”

Komiser, masanın köşesinde ekmek sepetinin önünde duran telsizi sağ eline alıp mandalına basarak, “Bize iki çay...” dedi ve durdu.

İçeride çalınan türkü bile sustu. Memduh’un bakışlarında asılı kalan gözlerini nereye çevireceğini bilemedi. Elindeki telsizi kulağının dibine kadar götürüp gözlerini kısmak istese de yapamadı. Kilitlenmişti. Masanın altında salladığı bacakları duracak gibi değildi. Beyaz saçlarının arasından süzülen ter, alın çizgilerinden aşağı indi. Zangır zangır sallanırken masada savrulan çatal kaşık sesleri de birbirine karışıyordu. Sırtını oturduğu yere iyice yasladı. Sımsıkı tuttuğu telsizi kaldırdığı yere hafifçe bırakarak ellerini de nereye koyacağını bilmeden kızaran yanaklarıyla büründüğü utangaç tavrıyla konuyu değiştirmek için ifade alır gibi içindeki resmiyeti ortaya çıkararak sakın ses tonuyla, “Peşimde dolanıp durduğun mesele nedir anlat bakalım Memduh, seni dinliyorum,” dedi.

Memduh, komiserin sadede geldiği bu beklenmedik sorusuna hazırlıklıydı zaten. İçinde ne var ne yoksa döküldü ağzından:

“Efendim üç evladım var benim; Nizam, Çetin ve İlhan. Mahalleden tanırırsınız muhakkak. Doğarken amel defterleri kapalıydı. Eksik doğmuşlar. Cezai ehliyetleri de yok. Takdiri ilahi işte. Gerçi bizim payımız da muhakkak vardır bu durumdan. Akraba evliliği neticede. Gülizar dayanamayıp evi terk edince bana kaldılar. Ona da kızmıyorum. Çok bile dayandı. Bir kadının dört erkeğe bakması hiç kolay değil bu zamanda. Her zamanda... Hele üçünün akli... Ne üçünün? Ben de pek akıllı sayılmam inanın. Gerçi ne olursa olsun insan

giderken bir mektup bırakmaz mı? Onca yılın hatırına iki kelamı nasıl olur da çok görür insan? Yine sinirlendim kusura bakmayın lütfen. Mektup mevzusu açıldığında kanım çekiliyor. Neyse uzatmayayım efendim. İlhan'ın kâğıdı şurada cebimde. İsterseniz göstereyim. Ötekilerin rapor kâğıdını çıkartamadım. Nasıl çıkaracaktım ki? Hastane dendi mi ara ki bulasın onları. Bir tek İlhan'ın sesi soluğu çıkmaz. O manada değil tabii. Çok konuşur ama denileni de yapar. Uysaldır. İnanır mısın rapor çıkartacağım dediğim gün gidip banyo yaptı. Aynanın karşısında saçlarını özenle taradı. Gömleğini yenisiyle değiştirdi. Bir güzel hazırlanıp yanıma geldi. Önüne bir demlik çay koyun son damlasına kadar kendi halinde, kimselere karışmadan, kimseleri karıştırmadan içer. Biz evde küçük demlik yapıyoruz genelde...”

“Memduh ne demliği ne çayı?”

“Efendim kusuruma bakmayın. Böyle bir konuşma fırsatı bulmuşken insan içinde bir şey bırakmak istemiyor inanın. Kıymetli vaktinizi almak istemem. Onca işin gücün arasına ben de girmeyeyim. Sizden ricam verin çocuklarımı, ben onları iyi ederim. Onların hakkından bir tek ben gelirim. Dillerinden bir tek ben anlarım zaten. Neticede hayat da onları bana zimmetlemiş. Aklım fikrim orada. Doğru düzgün lokma bile geçmiyor boğazımdan. Acaba onlar ne durumdadır diye su bile içemiyorum.”

Garson elindeki çaylardan birini komiserin önüne bırakıp gidecekken komiser bakışlarıyla Memduh'un önünü işaret etti. Garson çayları bırakır bırakmaz masa aralarından uzaklaştı. Memduh önüne bırakılan çaya şeker atmadan karıştırırken konuşmaya devam etti:

“Karakola uğradım kaç kez. ‘Gelme,’ dediler. İşim gücüm olmasa o karakolun eşiğine çömelirdim. Ne çömelmesi çökerdim. Bir Allah'ın kulu da kaldıramazdı beni oradan fakat devletin karşısında boynumuz elbette ki kıldan ince. Kara-

kolda kime gittimse başından savdı, sonra da halime acıdıkları için adınızı zikrettiler. Derdimi anlatacak bir siz kaldınız komiserim. Bu durumu çözse çözse siz çözersiniz. O yüzden böyle olmadık yerlerde rahatsız ediyorum. Sizin evlatlarınız olsa aynını yaparsınız eminim. Şimdi soruyorum size ha orada nezarete kapatmışsınız ha ben evde odaya kilitlemişim. Bir farkı yok inanın. Müsaade buyurursanız gidip onları alayım karakoldan. İstesenez de bir daha dışarı salmam zaten. Dışarı salmayı bırakın evin içinde bile dolaşmalarına izin vermem. Kilitlerim odaya eskisi gibi. Gerekirse başlarında da beklerim.” Gözleri komiserin masmavi gözlerinde kaldı. Tuttuğu sıcak çay bardağına bakmadan durdu. Komiser çayından bir yudum aldıktan sonra burnunu çekti. Dişlerinin arasına sıkışan parçayı diliyle çıkarmaya çalışırken bir-iki tıslayıp dursa da konuştu.

“Oğullarını mahalleden tanırım Memduh. Bugüne kadar ufak tefek şikâyet edenler olsa da iyi çocuklardır. Bilirim. Çetin bizim trafikçilerin işlerini bile yapıyor. Nizam damlara, çatılara çıkmazsa sıkıntı yok. İlhan zaten kendi halinde yaşıyor ama bir süre daha misafirimiz olacaklar.”

“Ona ne şüphe. Hoş orada bulundukları süre zarfında benim de kafam rahat emin olun ama ciğerden parçalar neticede,” dedi Memduh. Komiserin önündeki tabağa baktı. Domatesler olduğu gibi dursa da ekmek kırıntıları örtünün üstünde birazdan içine su katılacak ortası boşaltılmış çimento gibi birikmişti. Şişenin dibi neredeyse görülmek üzereydi. Komiser gömlek ceplerini yokladı. Aradığı her neyse bulamadı. Memduh cebindeki tespihi uzatmamak için tutuyordu kendini. Komiser ucu kırık kürdan çıkardı küçük cebinden, sonra tekrardan yerine koydu. Çayından aldığı yudumdan sonra boğazını temizledi.

“Bak Memduh, Raci diye bir elemanımız vardı. İnsanlığını, ne yediğini ne içtiğini bilmem. Bir gün olsun sormadım.

Sormam da. Burada öyle hal hatır sorabileceğin insan sayısını anca parmakla gösterirsin. Sorgu odası ona zimmetliydi. Bana kalsa karakolun kapısına bile dikmezdim onu ama torpili büyük yerdendi. Arkadaşları ona mütercim derdi. Çeviride kendince yöntemler uyguluyordu. Çeviri dediğin kitap mitap değildi. Ne anlasın kitaptan? Sorsan hayatında hiç kitap okumamıştır. Sorgu odasının tepesinde, lambanın yanında demirden bir kanca yaptırmıştı. Abartmıyorum. Bildiğin demirden kancaydı. Bacaklarından bağladıklarını tavana çekiyor baş aşağı sallandırıp sorguluyordu. Konuşmayı kendi usullerince konuşturur, konuşacakları da ne yapar eder sustururdu. O da o dilden anlıyordu. Kimi yakalayıp karşısına getirsek anasına bacısına sövmüş gibi karşılıyordu. Ben bunu kulaktan da olsa uyardım; yapma, etme dedim. Bunun savcısı var, hâkimi var, soruşturması var, her şeyden önce şikâyeti var. Var da var anasını satayım. Dinleyen yok ki! Karşına alıp da muhatap kılsan ucu sana da dokunur. Neresinden tutsan elinde kalır. Bir gün o telefon çalacaktı bekliyordum. Ne oldu sonra biliyor musun?”

“Ne oldu efendim?”

“Ben demiştim oldu,” dedi. Önündeki kadehten dolu dolu bir yudum aldı. Yüzü ekşidi. Bir şey istemiş de garson getirmemişçesine kafasını kaldırıp meyhanenin mutfak kısmına baktı. Vazgeçti. Küllükte bıraktığı henüz yakılan sigarasını görmeden paketi eline alıp bıraktı. Sigarasından derin bir nefes çekti. Dumanı Memduh’un yüzüne savurarak konuşuyordu. “Çok geçmeden o telefon çaldı. Ben nihayet birinin ayağına bastı diye sevinirken bir baktım ki Raci sırra kadem basmış,” dedi. Alkışlar gibi ellerini birbirine vurunca bitişikteki masada oturanlar onlara baktı. O esnada garsonlardan biri kendisine seslenildiğini zannettiğinden öteden koşup masanın bitişğinde belirdi. Elinde tuttuğu kartona küllüğü boşalttı. Boş meze tabaklarından birini alıp bir isteği olup

olmadığını sordu. ay bardaklarını kavradıktan sonra yanıt alamayınca masaların arasından uzaklaştı. Komiser, kafasını kaşıyarak konuşmasına devam etti. “Ne diyordum?”

“Naci diye biri kaybolmuştu efendim.”

“Naci değil, Raci!” dedi komiser. Çatalın ucuyla peynirden aldığı parçayı ağzına atıp dilinde gezdirdi. Dibinde son yudumu kalan şalgam bardağını ağzına dayayıp tadına bakarcasına dilini değdirdi. Önündeki ekmek kırıntılarını avuç içine alıp tabağın kenarına koydu. Yarım su kadehini de kurumuş boğazından boşalttıktan sonra yutkundu. “Evine baktırdım, evi olduğu gibi duruyordu; kanepesi, rengârenk gömlekleri, yer yatağı, siyah ayakkabıları, kulpu sallanan çaydanlığı yerli yerindeydi. Altını üstüne getirdik. Bir not, bir ipucu, bir işaret aradık ama hiçbir şey yoktu. Komşular dersin kendinden bihaber. Arkadaşlarına sordurdum. Ulan adam buhar olup uçmadı, yer yarıldı da içine girmedi ya dedim. Bir deliğe düşmüştür elbette, fakat ne yaptıysak ne ettiysek Raci’yi bir türlü bulamadık. Belki memleketine gitmiştir kafa dinlemeye,” dedi kaşlarını kaldırıp kafasını sallayarak. Dudaklarını büktü. Parmakları arasında tuttuğu sigarayı küllüğe bırakıp öksürdükten sonra konuşmaya devam etti. “Orada da yok. Belki ak sakallı hacı dedesi vardır, rüyasına beyazlar içinde gelmiştir. Ona bırak artık böyle şeyler yapmayı demiştir. O da tövbe etmiştir. Her şeyden elini eteğini çekip kendini türbeye, dergâha adamıştır belki deyip oralara da baktırdım; yok! Raci’nin kendisini geçtim gölgesi dahi hiçbir yerde yoktu. Velhasıl bulamadık. Tabii bulamadık diye peşini bırakacak mıydık; hayır! Memduh sen bilirsin bu işleri. Elini kolunu kısa tutmuşlar da kulağın bizimki kadar deliktir. Onu her yerde arayacak beş kişilik ekibi yanıma çağırdım. Onları mahalleye, etrafa, çevreye yaydım. Gidin bulun şu adamı, berberlerden başlayın, dedim. En ufak bir bilgi, ipucu getirmeyen gelmesin yanıma, dedim.”

“Efendim çok özür dilerim, kusura bakmayın lafınızı bölüyorum ama bu anlattıklarınızın çocuklarımla ne alakası var?”

“Var Memduh var. Olmaz mı? Yaklaş,” dedi. Memduh eğilip kafasını sağa sola çevirdikten sonra kulağını uzattı. Ellerini masanın üzerinde kenetledi. Komiser önündeki tabağı elinin tersiyle kenara itip Memduh’a doğru eğilerek etrafta uyuyan bebek varmışçasına, bebeği uyandırmayacak kadar kısık sesle: “Bu tip durumlarda... Sen bilmezsin. Ortadan kaybolmasına en çok sevinen kim diye bakarsın. Öyle yaptım. Eleye eleye dört isime kadar daralttım çemberi. Burada tek cümleye sığdırdığıma bakma. Kolay olmadı tabii. Zaten pek seveni de yoktu. O yüzden uğraştık o kadar. O dördünden biri okları üstüne çekip duruyordu. Bunda var bir şeyler dedim. Mesleki tecrübe ne de olsa. Bunun üzerinde durun, en fazla buna yoğunlaşın, dedim. Raci’nin rahlesinden çıkma iki kişiyi tak-tım bunun peşine. Ne yiyip içiyorsa siz de yiyin, nereye gidi-yorsa, nereden çıkıyorsa, nereden çıkmıyorsa her ânını rapor edin dedim. Bizi ensesinde hissetmesin ama düğmeye basıldı-ğında enseleyin, doğruca karakola getirin dedim.”

“Kimi?”

“Kimi olacak tüpçü Müslüm’ü.”

“Tüpçü mü? Tüpçü ne yapmış ki?”

“Ne yapmamış ki Memduh? İnsanoğlu bu, ne kadar tu-tabilir ki dilini? Sağda solda dökülmüş ağızından kelimeler. Ben nasıl burada sana duymaman, bilmemen gerekenleri anlatıyorsam o da anlatmış. Gevşek ağızlıymış zaten. Yoksa sen değil de başkası olsa anlatır mıyım bunları? Hem de ne-ler neler demiş; ‘O hak ettiğini bulacak, ona kolay ölüm yok, yarasa gibi asılmadan toprağa yatmak ona az, yaptıklarının bedelini dirhem dirhem ödeyecek elbette,’ demiş. Tüpçü ra-hat duran biri değildi anlayacağın. Orasını çözdük çözmesi-ne de yetmiyordu. Hani karakola alsak yine Raci gibi biri la-

zımdı onu konuşturmak için. O da kolay değil. Söylentiyle karakola adam alsak zaten sonu gelmez. Hesabını da kimseye veremeyiz. İpucu yetmez dedim! İp lazım ip...”

“Efendim öyle sorgu sual etmeden insan ipe mi gönderilir? Bunun ifadesi var, mahkemesi, hâkimi var...”

“Memduh!”

Komiser, masada ters duran bardaklardan birini çevirip doldurmadan önce burnuna götürdü. O dayanılmaz yumurta kokusu yüzünü şekilden şekle soktu. Bardağı sol eliyle havaya kaldırdı. Garsonlardan biri aşına olduğu bu duruma temiz bardakla yetişmezse bardağı oracıkta yere çalabilirdi. Garsonun getirdiği bardağı kokladıktan sonra şişeyi ortasından kavrayıp kokmadığından emin olduğu temiz bardağa dökmeye başladı. Bir yandan da Memduh’tan gözlerini ayırmıyordu. Memduh doldurulan kadehin neresinde kâfi diyeceğini o sıra anlamadı. Kadehin kendisine doldurulduğunu bilmiyordu. Komiser, kafasına göre Memduh’un anlatacaklarına tahammül edeceği çizgide dubleyi geçtiği yerde durdu. Bardağa erimek üzere duran buz, suyu sıçratmadan yavaşça bıraktı. Şalgam şişesinin boşaldığını görünce içmekten vazgeçti. Kalanına soğuk sudan ekledi. Bardağı Memduh’a doğru işaretparmağıyla yavaşça itti.

Memduh önce komisere, ardından da bardağa baktı. Tövbesini eninde sonunda bozacağını o da iyi biliyordu ama böyle sıradan bir kadehle hayal etmemişti. Masayı donatıp felekten bir gecede mezelerin tamamını tadımlık da olsa isteyip şişenin dibine varıncaya dek içecek, nakaratlarına iyi kötü eşlik edebileceği türküler eşliğinde hayatın kendinden çaldıklarının bedelini kadeh kadeh ödetecekti. Doldurulan bardağı istemeden parmaklarının arasına alıp dibinden sımsıkı tuttu. Dilini ağzında gezdirirken gözlerini kıstı. Komiserin yüzüne bakarak selam verir gibi başını hafiften eğdi. Kadehi kaldırdı.

Yedi dil bilen kadının dilinin kesilip çöpe atıldığı, Lice’de ninenin çerçevede kalan oğluna deterjan kokan elleriyle dua dilediği, Kozluk’ta gece yarısı yatağından sıçrayan memurun daha önce hiç gitmediği yere tayin istemeye karar verdiği, Harput’ta emekli hemşirenin içtiği kahve fincanını dilek tutmadan yine ters çevirdiği, Elmadag’da yeni evinin damında çay içmeyi hayal eden işçinin yük asansörünün altına sıkıştığı, Beyoğlu’nda fahişenin birinin tanımadığı bir ev telefonunu çaldırdığı ve kimsenin açmadığı, Şefaatli’de üç aydır aranan çırağın yol kenarında yatmak üzereyken cebindeki bozuk paralarla bulunduğu, Hekimhan’da resmî raporla düşmez denilen duvarın bir anda sessizce yıkıldığı, Araklı’da bir berberin kaldırımında oturup koluna sevdiği kızın adını usturayla kazımak istediği, Kestel’de sulama kanalına düşen çocuğun üç aydır yıkanmadığını söyleyen amcasının sabun almaktan döndüğü, Pozantı’da kadının birinin ara kattan avazı çıktığı kadar imdat diye yine bağırmak istediği, Taşlıçay’da arazi kavgasının müsebbibinin bilinmesine rağmen kavganın bir türlü bitmek bilmediği, Gevaş’ta bilindik bir sokakta tatlı satan esnafın, olmayan evlatları üzerine yeminler ettiği, Çumra’da anadiliyle dua edip sonradan geliştirdiği dille küfür eden meczubun yeri değilken haykırdığı, Kızıltepe’de evinin damında mindere yaslanan şeyhin gördüğü rüyaya inanmak isteyip de inanmadığı geceydi.

Çocukları için yapabileceklerini zihninde bir başlık altına sığdırıp, kokusuna bakmadan, ağrı kesici hap yutarken su içer gibi, kuruyan boğazından aşağı boşalttı kadehi. Ekşiye suratını göstermedi; hatta önündeki su kadehine bile dokunmadı.

Komiser, Memduh’un bir dikişte içtiği kadehi doldurmadı. Yaslandığı yerden hoş geldin der gibi kafa salladıktan sonra hafifçe eğilerek, “Tüpçü neredeyse her gece meyhaneye çıkışı fazladan yemek alıp paket ettirmiş. Fırından bir ek-

mek alan adam ne olduysa ikiye çıkarmış. Gece elinde poşetle yalpalaya yalpalaya yürürmüş sokaklardan. Bir gün sabaha karşı yine böyle yürürken bir elinde poşet, öbüründe şişesiyle aniden durup elindeki şişeyi kafasına dikmiş. Kana kana içtikten sonra boşalan şişeyi duvara çalmış. Çıkar-mış malafatını direğin dibine işlemiş. İşte ne olmuşsa orada olmuş. ‘Allah belanı versin Raci!’ diye avazı çıktığı kadar tüm nefesiyle gecenin karanlığına bağır-mış. Sokaklardan geçip tüpçü dükkânının oraya kadar gelmiş. Kilidi açıp kepen-gi kaldırdıktan sonra etrafa şöyle bir göz gezdirmiş. İçeride takribi beş dakika kaldıktan sonra cin görmüşçesine fırlamış dükkândan. Arkasına bakmadan koşarak hem de yalınayak uzaklaşmış. Bana telsizden haber verdiklerinde, ‘Müdahale etmeyin, bekleyin,’ dedim. Ne de olsa döneceği yer orasıydı ama tüpçü dönmedi. Bizimkiler karanlığa gömülü pusuda dükkânı gören cepheden izlerken ne görsünler? Bir müddet sonra senin çocuklar girmiş içeri. Hatta senin çocuklardan birinin sırtında battaniyeye sarılı biri daha varmış. Söylediklerinde şaşım kaldım. Senin çocukların ne işi olur orada? Az daha bekleyin dedim bizimkilere. Az daha, az daha geçip gitti. Neredeyse öğlen olacaktı. Zaten kaçacak yerleri de yoktu. Bizimkilere tam da müdahale etmeleri için içeri girmelerini söyleyecekken olanlar oldu,” dedi.

“Ha şu geçen gün...”

“Geçen gün,” dedi komiser kafa sallayarak. Sandalyenin gıcirtısı kesilene kadar geriye gidip arkasına yaslandı. Derin bir nefes yolladı ciğerlerinden. Meyhanedeki varlığını içeridekilerin dahi pek bilmediği küçük camdan dışarıdan yansıyan ışığa baktı. O gün işittikleri kulaklarındaydı. Ellerini kafasının arasına aldı. Kirli sakalını kaşırcasına sol eliyle sıvazladı. Memduh’un boşalan bardağına tekrardan baksa da doldurmak istemedi. Önündeki kadehten yudum alıp kafa salladı. Ekmeğin ucundan aldığı parçayı önündeki mezelerden

birine bandı. En acılısına daldırıp ağzına attığına pişman olmuştu ama belli etmedi. Dilinin kenarları yanınca da dek çiğnedi. Yuttuktan sonra suyundan da bir yudum aldı. Ekmekten kopardığı parçayı çiğnedikten sonra kısık sesle, “O dükân patlayınca ortalık ana baba gününe döndü zaten. Bütün esnaf, mahalleli oraya koştu. Telsizden anons geçinceye kadar beklettim ekibi, sonra da içeri girin dedim. İçerideki yangından senin çocukları sağ salım çıkardılar. Tüpçüye ne oldu onu da araştırıyoruz. O yüzden olay mahallinin etrafını kapattırdım. Çocuklarının ne işi vardı orada diye gayriresmî sorduruyorum. Yoksa ifadelerine kâğıt üstünde başvursam beni de deli diye hastaneye kapatırlar. İçeride ne olduysa senin çocuklar dışında kimse bilmiyor Memduh. İfade alır gibi düşünme, devlete bir nevi yardım gibi düşün. Sırrı sırıla kapatma hesabı... Meseleyi öğrenince onları aldıracağım gibi bırakırım evlerine. Meraklanma. Bizimkiler nezarette gibi değil oteldeymiş gibi misafir ediyorlar emin ol. Tembihlemesem de senin çocukları tanır, severler zaten. Endişen olmasın o konuda. Hatta onları çarşamba günü gelip karakoldan alabilirsin,” dedi.

Memduh sağ eliyle kafasını kaşdı. Bir yandan olan bitene anlam vermeye çalışıyor, bir yandan da komiserin babacan tavırlarına inanmak istiyordu. Bir de işin içinde yardım meselesi geçince eli kolu bağlanmıştı. Başka çaresi de yok gibiydi. Bir müddet sessizce bekledikten sonra önündeki su bardağını doldurdu. Demin içtiği kadeh gibi kaldırıp kuruyan boğazından aşağı bıraktı. Ağzını eliyle sildikten sonra bıyıklarını düzeltti. Kafasını kaşıyarak, “Önümüzdeki çarşamba mı?” diye sordu.

“Çarşamba işte.”

“Efendim o gün bizim Hikmet’in... Tanırsınız muhakkak. Boya fabrikasında çalışıyordu babası. Ortanca Memet derledi ona. Bilinmedik bir yüzü olduğu için kolay kolay siline-

mez hafızalardan. Gerçi siz bir gördüğünüzü bir daha unutmazsınız. Neyse efendim, bizim Hikmet'in babası ebediyete intikal etti. Henüz kırkı yeni çıktı. Kalanlar da rahmetli için mevlit okutup yemek verecekler. Bir sürü masraf yaptılar; etidir, pirincidir, salatasıdır, ekmeğidir... Akrabaları az buz değil hani. Hayli kalabalık hatırı sayılır bir aileler. Dışarıdan kız alıp verdikleri de olmuş zaten. Çarşamba kalabalık olur mahalle. Ecnebi memleketlerden dayıları, teyzeleri gelecekmış. Perşembe dersiniz yine olmaz. Telaşelerine koşturmak lazım gelir. Akrabaları olmasak da komşularıyız neticede. Kapılarımız aynı yöne bakmasa da duvarımız bir. Onlar kahrımızı az çekmedi. Çocuklarımı onlarınkilerle büyüttüm diyebilirim. Siz en iyisi cumartesi deyin. Ben cumartesi gelip karakoldan alayım. Olmaz mı?"

"Sen bilirsin Memduh. Cumartesi de olur, pazar da. Şimdi git de azıcık kafa dinleyeyim."

Konuşacaklar tükenmişti. Komiser, elinden bıraktığı telsizin mandalına asılıp çalıştığından emin olduktan sonra küllüğü önüne yaklaştırdı. Tuvalet gidecekti, masa aralarından geçerken çekeceği eziyeti düşünerek kalkmaktan vazgeçti. Epeydir oturuyordu zaten. Memduh sandalyesini oturduğu yerden geri itip ayağa kalktı. Üstünü başını silkeledi. Ceketinin önünü tekrardan ilikledi. Gömleğinin cebindeki evrakların orada olup olmadığını yoklarcasına cebine dokundu. Önündeki boş bardağı, kullanmadığı çatal ve kaşığı garsonun kolayca alabilmesi için kenara çekti. Kasketini kol-tukaltına alarak ellerini kavuşturup kenetledi. Komiserle tokalaşacak gibi bir müddet beklerken komiserin hiç de orali olmadığını gördüğünden kafa selamıyla yetindi. Rahatsızlık verdiğini tekrar tekrar eğilerek belirtti.

Meramını dile getirdiği için bir nebze rahatlamış, hatta hiç olmadığı kadar hafiflemişti. Çocuklarına kavuşacağı için de hayli mutluydu. Komiserin görmeyeceği şekilde uzak-

tan onlara bakan garsona hesabı kendisine yazmasını eliyle işaret etti. Garson, kafasını eğerek işareti aldığını belli etti. Memduh masadan ayrılmadan evvel oturduğu sandalyesini iyice yanaştırdı. Tam da arkasını dönüp gidecekken komiser arkasından seslendi:

“Memduh, o fare misafir varken çıktı mı hiç?”

Yeşil ceketli

Sorgu odasının siyah demir kapısı içeridekilerin alışkın olduğu gürültüyle ardına kadar açıldı. Boyasız sıvalı odada öyle filmlerdeki gibi tepeden sarkan lamba yoktu. Duvara sabitlenmiş lambadan yayılan sarı ışık içeriyi bırakmış, kendini aydınlatmaya anca yetiyordu. Kapının açılmasıyla birlikte içeride dolaşan sinek, devleşen gölgesinden ürküp ışıktan uzak karanlıkta daireler çizerek sığınacak yer arıyordu. Lambanın cızırtısı belki ilk kez bu kadar net duyuluyordu. Oda rutubetle karışık limon kolonyası ve yemek kokuyordu. Odada paslı vidalarla ayakları beton zemine bir daha kalkmamak üzere sabitlenmiş, içeri taşıyanların muhtemelen küfürlerini de üzerine bıraktıkları demirden bir masa ve yanına yakışmayan kısa ayaklı iki sandalye vardı. Tavana sabitlenmiş çelikten kanca, içeri girenleri tekrarlı rüyalara alıştıracak müsebbip gibi karşılıyordu.

Kim bilir kimler sorguya çekilmişti bu odada? Hangi anaların, babaların ismi küfürle zikredilmişti? Şeyhlerden, evliyalardan, dedelerden, türbelerden ne medetler dilenmişti? Adaklar acının şiddetine göre dudaklarda kim bilir ne kadar

büyümüştü? Odanın soğukluğunda duyulan özlemler kana karışmış, nefretlerin de sevmelerin de hep daha çok olacağı sözü acaba hangi duvar tarafına verilmişti? Onlardan kalacak fotoğraflar en son nerede çekilmişti? Öyle kalacağını bilseler daha bir özenle bırakmazlar mıydı çerçevelerdeki gençliklerini? Öyle kalacağını bilseler daha ütülü, daha dik duruşla, daha özenli saçlar, daha parlak ayakkabılarla belki bir çiçeğin renginde belki koparılmaya kıyılmayan gül kokusuna karışarak dönmeyecek olmanın verdiği hüzünle belki de kalanlara bırakılan özleme sığınır gibi dolu dolu gülümsemezler miydi?

İçerideki soğukluğun mevsimle bağı nereden koparılmıştı? Yaz kış üşüyen elleri ısıtmaya hiçbir örtü yetmeyecekken sabahlara değin hep kirli kalacak avuçlarına kimler hohlamıştı? Gün de güneş de o kadar uzakta hissedilmemişti belki. Kesilmeyen öksürükler, hasretleri parçalaya parçalaya ciğerlerine kim bilir hangi acıyla, hangi adla nüksetmişti? Buradan çıkar çıkmaz kendine ve sevdiklerine daha iyi bakma duygusu güç olup, dirayet olup, önce ayaklarda sonra yumruk olup duvarlarda kim bilir nasıl birikmişti? Ertesi yıllara bırakılmayacak yaşanmışlıklar ellere bağlı iplerden nasıl kurtulmak istemişti? Çıplaklıklarının utangaçlığı kimlere kalmıştı? Sorgucuların öldürmeyecek kadar acı verdikleri dozu hangi vicdansızlar tembihlemişti? Kaç ilaha dönülmüş, kaç ilahtan feragat edilmişti burada?

Duvardaki tırnak izlerinden takvimler, yerdeki diş kırıklarından bir daha asla eskisi gibi olmayacak alın çizgileri, gözlemlere sarılan kanlı bez parçalarından âtil emarelerde birilerinin unutamayacağı, hatta karanlıkta bir daha istese de uyuyamayacakları dünler kim bilir nasıl kalmıştı hafızalarda? En son hangi meyve, hangi lokma geçmişti kursaklarından? Hangi tat damaklarına tutunmuştu? Hangi cümle dökülmüştü titreyen, mühürlü dudaklarından? Hangi şarkı geç-

mişti sabahlarından? Hangi nakarata eşlik etmişlerdi ezberledikleri yerden? Çoğu, gece mi ölmüştü? Son nefesleri kim bilir nasıl yayılmıştı bu odanın tavanında? Bilmeden vedalaşmışlar mıydı geride bıraktıklarıyla? Kimini kıştan kimini bahardan koparıırken tekmeler, geçmişte yaşanan acılarla o an çekilen acıların koyulduğu kantarın hangi kefesi ağır gelmişti? Yaşları kaçtı kim bilir? Acının, ağrının, sızının ayırımını yapabilecek kadar büyümüşler miydi? Açılan kapıdan elektriklerle inatlaşırken acı eşikleri, koptuğu yerden asla bağlanamayacak çılgınlıklarına kulak veren hiç olmamış mıydı? Kim kalan olmayı göze almıştı? Kim vasiyetini bir cümleye sığdırmış, kim türkünün hikâyesi olup duttan, ardıçtan, kestaneden, gürgenden yapılmış bağlamalara haykıracaktı acılarını? Küçük korkular büyük korkularla karartılmış mıydı? Çürümenin kokusuyla belki de ilk burada tanışılmıştı. Karşı hücrelerden işitilen çılgınlardan tanıdık sesler aramış mıydı kulakları? Onlar için de gözyaşı dökmüşler miydi? Yoksa her biri içine dönmüş, kötülükleri de pişmanlıkları da kendinden mi bilmişti? Demir kapının mazgalından edilen küfürlere hiçbir kitapta karşılık gelmeyen veballer kimlerin boynunda kalmıştı? Üç eşikten artakalan boşluklarda mı sıralanmıştı yaşamak? Odanın duvarlarını parçalasalar kaç köprü yapılabilirdi molozlarından? Kaç yol, kaç sapak, kaç mezar örülebilirdi tuğlalarından? Kapanmamak üzere dosya dosya açılan suçlamalara hangi tarihler atılmış, tek şahit sayılacak kâğıtlara kaç mühür basılmıştı? Odada geçen zaman, dışarıda geçen tüm zamanların üzerini nasıl kapatmıştı? İçerideki hikâyelerden tek hikâyeye çıkarak kalemin mürekkebi kim bilir kimin elinde yük olup patlayacaktı?

İçeri giren polislerden birinin elinde gri kapaklı klasör, diğerinin elinde boş bir kâğıt vardı. Masanın üzerinde kulpu düştü düşecek, dibi is lekeleriyle kararmış, kapkacak ol-

maktan vazgeçtiği halde direnen ve kapağı muhtemelen başka tencereden alınmış gibi emanet duran küçük bir tencere duruyordu. Amir, içeri girer girmez elindeki dosyayı masanın üzerine bırakarak ceketini çıkarıp yanındaki polisin yüzüne bakmadan uzattı. Polis uzatılan ceketin ortasından kavradığı gibi sol koluna doladı. Çetin'in verebileceği tepkilerin bütün ihtimallerini kendince hesaplayarak demin durduğu yere geçti. Amirin ıslanan koltukaltından içeri yayılan ter, odanın içinde kesif bir koku olup dağılırken kendisi de o kokudan rahatsız olduğu halde belli etmedi. Odada olmayan pencereyi açmak ister gibi etrafa baktıklarında içerideki sinek, vızıltısını gizlercesine kulaklardan uzak tavanda içeride geçirdiği vakti tüketircesine dolaşıyor, konmak için uygun yer arıyordu.

Amir, klasörün iplerini çözdükten sonra tozlanmış kapağı kaldırıp içinden çıkardığı dosyanın sayfalarını yavaşça çevirirken yazılan her cümlemin doğru olduğuna inanılan kâğıtlara, cümle sonlarına mavi mürekkepli kalemle üstünkörü atılan imzalara, işlenenleri tek kelimeye sığdırır gibi eklenmiş ve kırmızı kalemle altı çizili konu başlıklarına göz gezdirmeye çoktan başlamıştı. İç cebinden çıkardığı küçük haplarından birini ağzına atıp dilinde sağa sola gezdirdi. Yanındaki polis su getirmek için hareketlense de eliyle durmasını işaret ederken yutkundu. Masaya yanaştırdığı sandalyeye alacağını alıp bir an evvel kalkacak gibi emaneten oturmuştu. Ayaktaki polis dilsiz uşak gibi dururken henüz talimat gelmediği halde öncelik alırcasına elindeki boş kâğıdı Çetin'in önüne yavaşça bıraktı. Vereceği tepkiyi görmek için de bir adım geri çekildi. Çetin, önce kâğıdı bırakan polisin gözlerine sonra amire ve ardından da bir anda bembeyaz kâğıdın üzerine nokta gibi konan sineğe baktı. Suya yansıyan suretini görebilecekler gibi kâğıdın üzerine doğru eğilebildiği kadar eğildi. Sineğin kanatlarından bi-

ri neredeyse kopmak üzereydi. Kanadı menteşelerinden biri sökülmiş rüzgârda sallanan bahçe kapısı gibi sallanıyor ve her an düşecekmiş tedirginliğiyle ucu dışarıda kalan çivi gibi duruyordu.

Çetin, sineğin yuvarlak başından fırlayacakmış gibi duran iri oval gözlerine, eklemli yerlerinin simsiyah tüylü kıvrımlarına, alacaklı gibi ovuşturduğu incecik ve uzun bacaklarına, her an yüzüne musallat olacakmışçasına tetikte bekleyen duruşuna bir müddet baktıktan sonra sağ elinin parmaklarını açarak omuz hizasına kadar elini kaldırdı. Ahtapot kollarını andıran parmaklarının gölgesi sineğin üzerine kara bulutlar gibi düşerken bile sinek hiç oralı olmadı. Üzeri tüylerle kaplı karnını okşarcasına belki de tencere kapağının açılmasını bekliyordu. Çetin, kâğıdın üzerine tüm gücüyle vurdu. Vurmanın şiddetiyle masadan çıkan ses, amir için bürokratik güç göstergesi, yanındaki polis için devamı gelebilecek tepki, sinek için ise kaçışa açılan bir yol oldu. Çetin, kaçan sineğin ardını aramaksızın elini kaldırmadan kâğıdı buruşturup sağ avucunun arasına aldı. Sol eliyle de incitmekten korkarcasına kâğıdın üstünü şefkatle kapattı. İleri geri durmaksızın önce bacaklarından başlayan, sonra tüm bedenine hükmeden titremeyle birlikte sallanmaya başladı. Ayaktaki polis buruşuk kâğıtla yedekte getirdiği kâğıdı değiştirmek için gözlerini Çetin'den ayırmadan nöbet yerini belirlemişçesine kenarda bekliyordu.

Amir, dosyanın ortasındaki taşıma esnasında köşesi katlanmış evrakı içinden sabır çektikten sonra parmaklarıyla düzeltti. Eline takvim geçtiğinde resmî tatillerin hafta sonlarına denk gelip gelmediğine sevinen memurlar gibi imzasının olduğu kâğıtları yavaşça çeviriyor, detayların yazıldığı yerleri ise üstünkörü okuyup sayfayı geçiyordu. Karşı duvardaki sökülmiş yerlere istemsizce baktı. Çetin'in korkudan mı yoksa soğuktan mı titrediğinden emin olmadığı gi-

bi, demin yuttuğu ilacın gıcığını boğazını temizleyerek su içmediğine pişman olmuşçasına gidermeye çalışıyor, kendine gelmek için bilerek öksürüyordu. Ayağa kalktı. Demir masayı tek hamlede yana itmek için kenarından sımsıkı tutsa da nafileydi. Kaldırması bir yana yerinden kıpırdatamadı bile. Masanın etrafından dolanıp Çetin'in yanında durdu. Çömelerek ellerini Çetin'in titreyen dizlerine şefkatle koyup bekledi. Ayaklarının altına kâğıt sıkıştırılmış masayı yoklar gibi tekrardan tüm gücüyle Çetin'in dizlerine bastırdı. Çetin'in titremesi dinmiş, hatta sakinleşmişti. İçerideki sinek, herkesin uyarmak için baktığı ters istikamette ilerleyen dolmuş gibi aralarından süratle geçip yüksek tavanın karanlık köşesine doğru gözden kayboldu. Amir doğrulurken önce sırtını, ardından da genişçe omuzlarını küttetti. Çetin'in belki de küçükken defalarca okşanmış saçlarına dokunup demir masanın etrafından tekrardan dolanarak sandalyedeki sıcaklığı henüz geçmeyen yerine oturdu. Saç diplerine kadar yayılmış terini eliyle yoklayarak pantolonuna sildikten sonra kanlanmış gözlerini ovuşturdu. Bu durumu uzatmak, dinlenmek ona iyi gelse de daha fazla sürdürmeden altları kararıp şişmiş gözlerini kırpmadan Çetin'e bakarak, "Anlat bakalım Çetin Efendi. Ne işiniz vardı orada, dükkân neden patladı?" dedi.

"Sıkıntıdan."

Amir de tutamadı kendini. Kahkahayı bastı. Sorgu odasından o güne kadar yükselmeyen kahkahalar koridorun sonundan duyuluyordu. Amir, "Raci olsa öttürürdü bunları. Gel gör ki angarya işler yine bize kaldı," dedi gülerek. Dosyanın üç sayfasını tükürüğünden güç aldığı parmaklarıyla tekrardan çevirdi. Sessizce beklediler. Kimse konuşmasa da bıyık altında gizlediği tebessümü geçmiyordu Çetin'in. Üstelik sıkılmıştı. Çetin, kafasını kaşıdığı yerden uzun saçlarını tutup kulak arkasına doğru çekti. Bir yandan da ekşiyen

suratını berberde tıraş olurcasına yanaklarını diliyle şişirerek şekilden şekle sokuyordu. Siyah çoraplarına yakışmayan sarı çizgilere eğilip baktı. Giymekten aşınmış çoraplarını çekebildiği kadar yukarı çekerken iri parmakları her an yerinden fırlayacak gibi duruyordu. Dağılmış saçlarına sürdüğü ellerini burnuna götürüp bir çiçeği koklarcasına gözlerini kısarak içine çekti. Demin avuçlarına doldurduğu kolonyanın kokusu azalmış, geriye keskinliği kalmıştı. Dışarı çıkmak ister gibi de değildi. Uzanacağı yer neresi olursa olsun sadece uyumak, hatırlamayacağı rüyalara uyanmamak üzere dalmak ve orada kalmak istiyordu. Suskunluğunu bozduğu yeminle sadece sonunu bildiği marşlardan birini içinden tekrarlarlarken yine karıştırdığı yerlerde kaşları kalıp iniyordu. “Mücadele” ile “müzakere” arasına “mübadele” sözcüğünü yakıştıramadığı gibi başka sözcükleri deniyordu. Sorulacaklardan evvel içinden geçen ne varsa kendinden uzaklaştırıp alnına konmaya çalışan sineği kovarcasına ellerini savurarak sinekle birlikte içeridekilere, “Gidin başımdan!” dedi.

Amir kravatını gevşetti. Gömleğinin üst düğmesini zor da olsa çözdü. Oturduğu yerden arkasına yaslanıp aşınmış kemerini tuttuktan sonra gün boyu ayakta durduğu için sızlayan bacaklarını iki yana açtı. Sakinliğini sesine de yansıtmak istercesine üstelik tüm yorgunluğuyla dizlerini ovarken, “Bak Çetin Efendi. Seni uzun zamandır tanırım. Geçen seneki yürüyüşte sana kumanyamı vermiştim. Çiçekçi senden şikâyetçi olduğunda da oradaydım, hatırlamadın mı beni?” dedi.

Çetin bir eliyle kafasını kaşıyıp, diğeriyle de üzerine konmayıp dolaşan sineği kovmaya çalışıyordu. Amir de elini masanın üstüne tüm gücüyle vurmamak için direnirken öfkesini yansıttığı sesiyle, “Bizim Nevzat’ı niye kovdun?” diye sordu.

“Şişmandı.”

“Ayıp değil mi oğlum? Sana su getirmişti.”

“Başkası getirsin. Hem şişmanlar gülünce korkuyorum onlardan,” dedi. Henüz uyanmışçasına gözlerini ovarak ekledi: “Kumanyanı yemedim! Kafasını kırdığınız çocuğa verdim. O da yemedi zaten! Yiyemedi. Çiçekçinin de Allah belasını versin! Camını kırdım diye nerede görse kovalıyor beni.”

“Camını niye kırıyorsun oğlum? Seni kovalamakta haksız mı yani?”

“Haksız!”

“Niye?”

“Papatyalar, yaseminler yüzünden...”

“Onlarla ne alakası var?”

“Ölmesinler diye suya atıyordum.”

“Hangi suya?”

“Mahallenin sonundaki... Trafonun orası...”

“Oğlum orası şehrin kanalizasyonu! Oraya çiçek mi atılır? Adama bak ya! Sen kalk camı kır, sonra da... Haklısın oğlum, haklısın. Ben de oturmuş mantık arıyorum sende! Neyse kızmayacağım. Anlamıyorsun çünkü.”

“Bir dakikalık saygı duruşu ve halka tatlısı niye yapıyor? Pişmiş domatesi niye sever ki insan? Yerden kaldırılan ekmek niye üç kez öpülüyor? Eylemlerde atılan sloganları kim yazıyor? Kirli insanların evinde niye sabun var? En iyi yaptığım iş hayal kurmak diyorum gözümün içine bakıyorlar. Ben mi anlamıyorum? Siz mi anlatamıyorsunuz?” Ayakta bekleyen polisin yüzüne bakarak işaretparmağını masaya üç kez vurduktan sonra, “Anlatın o zaman,” dedi.

“Oğlum sen meydanda arabalara düdük çalan adam değil misin?”

“Hepsine değil, yanlış yerde duranlara...”

“Açık camlardan içeri portakal kabukları, izmaritler, sigara paketleri atmak nedir peki?”

“Ceza!”

Amir masanın üzerindeki tencerenin sıcak kulpundan tutup Çetin’in önüne doğru ittikten sonra gözlerini kıstı. Kulağının dibinden geçip tekrardan tavana yükselen sineğe aldırmış etmeden konuşmaya başladı.

“Bak Çetin Efendi sadede gelelim! Çay istedin getirdik. Sigara istedin verdik. Yemek dedin, bir tencere dolma istedin gece gece. Tertibim Metin’in karısını uyandırdık, üşenmedi yaptı sağ olsun. Bizden birinin karısının aşerme yalmasına onu da alet ettik. Ne kadar uğraşmıştır kim bilir? Gerçi canımız çekti desek o kadın yine yapardı da biz de bu gece yarısı yaptırmazdık kimseye. Bakıyorum ağzına bile sürmemişsin. Anladım, sıkıldın. Bir an evvel dışarı çıkmak, sokaklarda gezmek, evine gitmek istiyorsun. Biz de meraklısı değiliz oğlum. Sorduklarımızın cevabını ver, sonrasında zaten nereye istiyorsan göndereceğiz seni. Sana söz kendi ellerimle bırakacağım istediğin yere ama uzatma artık istersen. Bize de yazık değil mi?” Kollarını iki yana açıp devam etti: “Halimizi görmüyor musun Allah aşkına? Evin barkın yolunu unuttuk yeminle. Ha diyorsan ki susacağım, o hakkın biteli çok oldu. O tren kaçıp çok uzaklara gitti... Başka dilden konuşmasını da biliriz! Şansını daha fazla zorlama istersen. Hepimiz yorulduk. Üzme artık bizi. Hem sen sustukça buradan istesen de çıkamazsın. Ne kadar uzatırsan o kadar uzar. Anlıyor musun? Uzatırsan uzar! Şimdi ne gördüysen anlat da gidelim.”

“Neyi?”

“Hani dükkân patladı, sonra sizi çıkardılar ya...”

“Niye çıkardılar ki?”

“Keşke diyeceğim... Ne bileyim niye? Takılma sen bunlara oğlum. Hatırlamaya çalış sadece. Dükkâna dört kişi girdiniz. Gördük sizi oğlum. Bizden birileri de oradaydı. İçeriden üçünüzü çıkardık; sen, Nizam, bir de İlhan.”

“Sizden birileri hep varsa bizden biri de hep olacaktır.”

“Büyük laflar etme oğlum. Küçük laflar...” dedi amir. Altındaki sandalyeyi zıplayarak masaya doğru çekip, “Hem siz kimsiniz?” diye sordu.

“Biz ardı başak ve sümbüller, biz türkülere tutunan bağlamanın verdiği nasırlı tekrarlar, biz sadece bize yakışan gülüşleri çamurlardan sökenler, biz güruha küfür biriktiren duvara asılı kızıl yarınlara, biz kaynayan kazanların içinden çalınan lokmaların asıl sahipleri, biz tedirgin şiirlerin bitmeyecek dizeleri, biz duvarlara tarih kazıyarak değiştiremediğiniz talihsizler, biz sehpa sallanan mühürlü kâğıtlarla ayakkabılarından sökülen bağcıklar, biz kurusun diye asılan çamaşırların tutunduğu ucu kırık mandallar, biz gündüzü almak için geceye zulmedenleri sokak sokak, hatta köşe bucak sonsuza kadar kovalayacak olanlarız.”

“Biz kimiz peki?”

“Kendinize sorun!”

“Sana kim olduğumuzu anlatayım mı?” dedi amir. Yanında bekleyen polise bakıp kafasını iki yana salladıktan sonra öfkesini dindirerek vazgeçti. Mevzudan koparmak istemiyordu kimseyi. Sözü uzatmadan, gerilmeden, germeden soluk alarak bu kez sakince sordu: “Ne oldu içeride?”

“İçeride dört duvar, içeride bulduğumuz sevinçler, içeriden bakabileceğimiz...”

“Tamam oğlum, tamam. Yeter bu kadar!”

“Kime yeter?”

“Tabancayı bulduk tabancayı... Ona ne diyorsun peki Çetin Efendi?”

“Bulursunuz tabii. Saklamadık ki. Her şey dün gibi, gün gibi ortadaydı. Keşke onu da bulabilseydiniz.”

“O dördüncü kişiyi arıyoruz. Hani sırtınızda... Battaniye sardığımız... Dükkâna götürdüğünüz. Hatırladın mı?”

“Hatırladım,” dedi Çetin. Amirin gözlerine kilitlendi hü-

znl bakışları. Yanındaki polisin kapı kolunu tuttuğunu dahi görmedi. Burnunu istemsizce çekti. Gözlerinin kenarından akan damla yanağından sekerek önce çenesine, ardından da boşluktan aşağı düştü. Masanın üzerine. Ansızın beliren sis gibi, içinden geçenlerin sığıldığı sözcük gibi, akordu yapılmak üzere dokunulan bağlamanın en ince telinden çıkan nota gibi çarptığı masadan etrafa yayıldı. Tavana asılı kancanın ucuna konan sinek, demir kapıya doğru havada süzülerek döndükten sonra duvardaki izlerden birinin tenhaliğına kondu. Çetin, elleriyle birlikte dişlerini sıktığı için gıcirtısı rahatsız eden ses de odada yankılandı. Masanın ayaklarından birine dayadığı yeniden titremeye başlayan bacağını soğuk demire sıkıca bastırdı. Canı yansın istiyordu. Yumruğunu demir masaya, duvarlara vermek istedi. Kalkabilse hıncını kim bilir kimden alacaktı? Kalkabilse bir daha oturmayacaktı. Avucunda tuttuğı buruşuk kâğıdı tüm gücüyle sıkarak nefes aldıktan sonra çenesiyle birlikte ellerini de gevşetti. Serin bir ahenkle beliren tebessümü dudaklarından seçilebiliyordu. Kendinden emin şekilde kafa sallayarak, “Yeşil ceketli,” dedi.

Kahverengi gözlerini ovdu. Elindeki kâğıdı var gücüyle fırlatacak gibi beklese de atmadı. Amir, gözlerini kısıp tepesine dikilmiş, yanında sessizce bekleyen polise baktı. Anlatacak kıvama geldiğine ikna olduğundan ürkütmek istemezcesine ondan gözlerini ayırmadan sağ kulağını uzattı. Çetin’in nefesini hissedene kadar yaklaştıkça yaklaştı. Dibine kadar yaklaşıp fısıldarcasına sordu.

“Kim o yeşil ceketli?”

Çetin, gıcirtısının öteden duyulmasına aldırış etmeden yumruğunu gevşetip ağzını açtı. Soruları soran amire değil de yanda olan biteni sessizce bekleyen polisin gözlerine bakarak konuştu.

“Hani ıslak terliklerle yürürken ayakların kayar ya düş-

memek için sağı sola sallanırsın. Tutunacak yer ararsın. Anne dersen anne yok. Baba dersen var da yok. Dayı yok, teyze yok, amca yok, yengen kim bilir kim olmuş gelinlikle geldiği kaderinde? Nasıl yetişecekler sana? Nasıl koşacaklar onca uzaklığı? Nerenden tutacaklar? Ne uzatacak elin ne güveneceğin sırtın kalmış vermeye. Ne yaparsan yap düşeceksin. Ağlasan, yalvarsan, haykırsan da düşeceksin çünkü terlik kaymış bir kere. O kararını çoktan vermiş. Hem de bir başına. Yok öyle değil. Onunla ne alakası var. Ne bileyim?”

“Oğlum anlatacağım dedin ya!”

“Anlayacak olana anlatılır!” dedi ve elindeki kâğıdı masanın üzerine bırakıp önündeki tencerenin kapağını yavaşça kaldırdı Çetin. Patlıcan dolmalarından birini ince uzun parmakları ile ortasından kavrayıp burnuna götürdü. Kokusunu beğenmediği dolmanın tadına bakmadan tencerenin içine koydu. Biber dolmasını kaldırdı. Onu da kokladı. Dili ni değdirmek istedi. Önce amirin kanlanmış gözlerine, ardından da tencerenin kulpunda beliren sineğe baktı. Sinek le göz göze gelmişçesine bakışlarını çevirdi. Tencerenin kapağını üstünkörü kapatırken, amir sol eliyle sineği kovarak sordu:

“Ne oldu oğlum? Beğenmedin mi? Kokusu mu güzel değil? Baharatı mı çok olmuş? Niye yemiyorsun? Madem yemeyecektin ne diye istedin o vakit? Elimde kalacaksın eninde sonunda. Hem onca isteğini yerine getirme şartıyla söz vermedin mi bana anlatacağım diye?”

“İnsan giderken bir mektup bırakmaz mı?”

“Nasıl?”

“Annem giderken bir mektubu çok gördü bize. Halbuki eline mi yapışacak? İki satır yaz, sonra nereye defolacaksan ol! O kadar zor mu mektup yazmak? Boş bir kâğıt bıraksaydı da anlardık. Karışanın, edenin, sözünü kesenin yok. İçin-

den ne geçiyorsa düzeltmeden, temize çekmeden, tüm kurlarıyla yaz, anlat işte! Ağzı kapalı bir zarf değil midir insan? Kimi gevşek, kimi sıkıca kapatmıştır ağzını. Gevşek olan hemen açılacakmış gibi görünse de kolay değildir açılması. Sıkı kapatılan daha kolay açılır oysa. Hiç beklemediğin anda cümle cümle patlar. Kimini de açmaya gerek yoktur. Ne yazdığını ne yazıldığını bakmadan zarfa bakınca anlarsın zaten. Annem öyle değildi. Bakınca da konuşunca da anlamazdın ne dediğini. Konuştuğunu doğru düzgün görmedim zaten. Bizi eksik bellediği için bize hiçbir şey anlatmıyordu. Geçmeyecek lekeler gibi kalmıştık hayatında. Sanki önceleri çıkabilecek umuduyla çitilediği fakat sonra çıkmayacağından emin olunca vazgeçtiği lekelerdik. Bazı çocuklar hiç büyümmez. Bazı çocuklar da tekrar tekrar büyütülür. Halbuki sana bizi bir daha büyütmesi için fırsat vermişken niye? Bazılarının dönüşü mektup gibidir. Ağzın açık bakarsın ne anlatacak diye. Bazılarının ise gidişi mektup gibidir. Açsan da duymak istediğin cümleler yoksa içinde keşke yazmasaydı dersin. Açsan üzüleceğin şeyler varsa niyesi sana kalır ömrün boyunca. Yine de yazmalı insan, söylemeli, söyleyebilmeli...”

“Söyle o zaman sen de!”

“Bir kere anlatacağım, sonra gidin başımdan!”

“Nasıl istersen. Sen yeter ki anlat.”

Çetin, gür ve simsiyah kaşlarını kaldırdığında alın çizgileri belirginleşmişti. Kafasını kaşırken sorgu odasının soğuk kapısına, amirin beyaz ütüsüz gömleğinin siyah düğmelerine, göğsünden fışkırırcasına sağa sola yayılmış ve neredeyse sakallarıyla birleşmek üzereyken vazgeçmiş göğüs kıllarına, yanında bekleyen polisin parlak botlarına, karanlıkta bile parlayan altın yüzüğüne, çenesinden boynuna gölgeyi andıran ve boynuna uzanan doğum lekesine, kemerindeki polis amblemi silik rozete, elinde tuttuğu ceketin yıpranmış ve

aşınmış yakasına, her an düşecekmiş gibi durduğu yerde sallanan düğmesine baktı. Gözlerini kırpmadığı için çapaklanmış yerleri sulanmıştı. Kapağını isteksizce kapattığı tencereye çevirdi bakışlarını. Gözü etrafta dolaşan sineği aradı. Bağırsa kulakları rahatsız edecek çığlığı odanın duvarlarında yankılanacak, oradan da koridorların sonunda yayılacaktı. Bağırarak istercesine derinden bir nefes çekti ciğerlerinden. Önündeki tencereyi amire doğru iterek oturduğu yere yaslanıp konuşmaya başladı.

“Bir kamyon et geldi.”

“Kamyonet mi, hani şu küçüklerden?”

“Yok!” dedi. Lafının kesilmesinden hoşlanmamış gibi dişlerini sıktı. Muhatap olmak istemezcesine kafasını duvar tarafının soğukluğuna çevirdi. Alnına düşen saçlarını arkaya attı.

Amir eliyle yatıştırır gibi sakinleştirirken, “Tamam sustum. Araya girmeyeceğim söz,” dedi. Dikkatle dinlemeye, hatta duyabileceği her ayrıntıyı yakalamaya kararlıydı.

Çetin, öfke ve şaşkınlık arasında işitilen sesiyle konuşması bölündüğü için yüzünü ekşitse de yüzünü amire çevirip konuşmaya devam etti.

“Bir kamyon et geldi. Meydanın orada durdu. Yok, durmadı. Ben durdurdum. Böyle geç geç yaptım ona. Ne bileyim? Daha önce oradan geçmemişti. Geçse bilmez miydim? Plakasını sigara paketime yazıp attım cebime. Ceketin sol cebine, iç cebine, gömlek cebime. Yok, ceketimin içindeki cebime. Onun cebine. Benimle onun cebine. İkimizin cebine...”

“Neydi plakası?”

“Ne bileyim ne? Ondan önce geçenlerin arasına yazdım. Bizi buraya getiren polislerden biri ceplerimizde ne var ne yok aldı zaten.”

“Eee.”

“Git git yaptım. Gitti. Hani bazen adliye önünde gelmeyeceğini bildiğin halde beklediğin biri var ya. Önünden mübaşir geçer, elindeki poşetlerle mahkûmlar geçer, katiller geçer, masumlar geçer, mazlumlara geçer, hiç yeri değilken kuş sürüsü geçer, zaman geçer. Kelepçelerin biri açılır biri kapanır... Yok. Onunla ne alakası var? Ne bileyim? Kamyon önümden geçince arkasına baktım ne göreyim? Bir sürü ceset. Birinin kolu kopmuş, öbürünün kafası yok. Ayakların biri bana bakıyor, öteki birinin altından parmaklarını uzatmış. Kimin neresi kimin belli değil. Ara ki bulasın. Kimi arayacaksın ki? Ne bileyim?”

Amir ayakta bekleyen polise baktı. Polis pürdikkat, zihnine not alırcasına gözlerini kısmış dinliyordu.

Çetin burnuna konan sineği sol eliyle uzaklaştırırken hapşırdı.

“İşi gücü bıraktım dedim ne yaparlarsa yapsınlar! Zaten ben olmasam da arabalar gidiyor, duruyor, park ediyor, küfür ediyor, kornaya basıyor, yavaşlıyor, hızlanıyor. Kimse kasis nedir, ne işe yarıyor bilmiyor ki. Sinyal niye iki tane? Direksiyon niye kırılıyor? Sorsan herkes her şeyi biliyor. Ben hangisi küfür hangisi dua hep karıştırıyorum. Allah seni sevdiklerine kavuştursun dua mı şimdi?”

“Âmin,” dedi yandaki polis. Sustu.

“Çarşının oraya kadar kamyonun peşinden gittim. Kamyon değildi, doğru. Küçüktü. Kamyonetti. Hatta seninle aynı yaşıydı. Onun da hırıltıları vardı. O da zar zor gidiyor, arada yutkunuyordu. O da dursa iteceklerdi. Bozulsa hiçbir tamirci bu saatten sonra mümkünatı yok düzeltemezdi. Hazır gidiyorken dokunmamak, kurcalamamak gerekenlerdendi. Zaten plakasını almışım nereye kaçabilecekti ki? Dedim aşağı yoldan gitse 8. Sokak’a varmadan önce önüne çıkarım. Yukarı kavşaktan sol tarafa girse orası Bakırcılar Çarşısı’na kadar gider. Öyle kafamdan hesap yaparken baktım hepsi 8. Sokak’a

çıkıyor. Kendime dedim, kimselere demedim. Topladım, çıkardım, çarptım ama bölmedim. Bölsem yine sekiz çıkacaktı. Niye hep sekiz çıkıyor ki? Nasıl koşuyorum bir görseniz. İyi ki görmediniz. Niye göresiniz ki? Hani ilaçlama kamyonunun arkasından koşan çocuklar var ya. Burunlarını kapayıp Allah ne verdiyse öyle hesapsız, öyle sorgusuz, öyle sualsiz, öyle keder-siz, öyle kaygısız, öyle kimsesiz, öyle terliksiz...”

“Evet.”

“Yok, onlar gibi değildi. Onlarla ne alakası var? Ne bile-yim? Bir baktım kamyonet durdu. O durunca ben de dur-dum. Hem de o daracık yolun ortasında. Kaç defa söyledim dinlemediler. Öyle yol mu olur Allah aşkına? Kimseye bir şey demeden öylece durdu. Işık da yoktu, tabela da, kedi de. Başkası görse ceza yazardı orada durduğu için. Ben de ke-serdim cezayı ama yapmadım. Yapmak üzereydim. Tuttum kendimi. Dedim bunların suyu ılıdı.”

“Isındı,” dedi yandaki polis. Ağzından bir anda çıkmış-tı. Çetin de, amir de ona bakınca etrafta dolaşan sineği ko-varcasına elini boşluğa salladı. Amir bakışlarını çevirdiğin-de Çetin devam etti.

“Kamyonetten biri indi. Arka kapağı açtı. Biri daha indi. Öbürü inmedi. O direksiyondaki sakallı. Ne bileyim? Kasa-dakilerin hepsini içeri taşıdılar: depoya. Öyle götürüp atma-dılar da. Hepsini naylonlara sarıp yere koydular çünkü hepsi pis kokuyordu. Hepsi acılar içinde kıvrana kıvrana can ver-mişti. Ayaklarından, kollarından, yüzlerinden anlaşılıyordu. Diri kendini belli etmez isterse ama ölü öyle değil ki baktı-ğında anlarsın. Bir şey saklamaz, saklayamaz. İnsan ölmeden önce yüzünü bırakır kalanlara. En son nasıl görürsen o kalır geriye. Şimdi hayatımdan gidenleri düşünüyorum; biri kar-puz taşıırken, biri otobüs camından el sallarken, biri traktör tekerine yüzünün bir parçasını bırakmış, öteki hastane yata-ğında kafasını dayadığı yastıkla...”

“Ne oldu sonra?”

“Hepsi öldü gitti.”

“Onları değil, kamyoneti soruyorum.”

“Kamyonetin kapağını o bıyıklı olan kapattı. Kamyonet bir şey demeden geldiği yoldan gitti. Havanın kararmasını, kamyonetin uzaklaşmasını bekledim. Beklerken üç yarım sigara içtim. Su yoktu. Su içmedim. Olsa içebilirdim. Herkes mahallesine, sokağına, evine gitti. Ben gitmedim. Sekiz tane kuş geçti üzerimden. Yok, güvercindi. O da kuş neticede. O da can. O da diri. Nizam görse adlarını da söylerdi kuşların ama ben nereden bileyim? Hani bazen ölüm orucunda ezan okunmaz ya bir türlü. Açlıktan değil, susuzluktan değil, insanlıktan bekledikleri bir parça anlayışı suda ıslatıp kuşların önüne bırakır gibi, yarısında kapı çalan türkü gibi, biteceğini bilmene rağmen yaşadığın ömrün gibi, uzasa da yerini kaptırmak istemediğin kuyruklu gibi, mezbahada kesilmeyi gözleri dolu dolu bekleyen kurbanlıklar gibi bekliyordum. Yok, onlarla ne alakası var? Ne bileyim? Yerden taş aldım elime. Böyle tuttum. Şiir gibi. Kaldırdım. Cama vuracaktım ki yapamadım. Nasıl kırabilirdim ki camı? Yeşil ceketli adam oradan bana bakıyordu. Görmüştü beni. İkimiz de hareket etmiyorduk. Kolunu kaldırsa ben de kaldırıacaktım. Adımını atsa ben de atacaktım. Kaçsa ben de kaçacaktım. Bağırса ben de bağırıacaktım. Sustuğu için susuyordum. Gözlerime bakıyordu. Ben birinin gözlerine öyle uzun uzun bakamam. İstesem de yapamam. Nizam’a söyleyin isterse-niz. Anlatır size. Ben öyle güzel de anlatamam. Anlatırım da onun gibi olmuyor işte. İlhan da anlatamaz onun gibi. İlhan ne bilsin öyle şeyleri? Birini takip et dersin sokaklarda kaybolur gider. Elimde taşla camın önünde bekledim... Bekledim... Bekledim... Dedim zaten ölmüş. Yere uzanmıştı. Kireç gibi, peynir gibi, yoğurt gibi, atlet gibi bembeyazdı. Yok kireç gibiydi. Peynirle ne alakası var? Ne bileyim? Kolu ba-

cağı yerindeydi de kafası yoktu sanki. İnsanın kolu olmayınca, elleri ayakları olmayınca yaşayabilir ama kafası olmayınca nasıl yaşasın? Sadece kafası olunca da yaşayamaz. İnsan niye yaşayamaz ki? Ne bileyim? Sokağın başına ve sonuna baktım. İki kedi kendi aralarında bilmem neyi tartışıyordu. Başka kimse yoktu. Evlerden de ses gelmiyordu, soba borularından başka kimse ağzını açmamıştı. Üç defa baktım etrafıma, sonra elimdeki taşı fırlattım cama.”

Yumruğunu önündeki tencereye var gücüyle salladı. Tencere ağırlığıyla yerinde dururken sadece kapağı savruldu odanın duvarına. Kapının önünde bekleyen polis, kemerindeki copu tutup amirden talimat bekler gibi baktı. Duvardaki sinek gürültüyle birlikte kıpırdamadan çömeldi olduğu yere. Kapağın sesi odanın içinde atılan çığlık olup yankılandı. Çetin onlara tebessümle bakıyordu. Ayağa kalkıp karanlıkta seçilemeyen buruşuk kâğıdı duvar dibinden alıp amirin bir şey demesine fırsat vermeden yerine oturdu. Sandalyeyi masanın dibine kadar yanaştırıp ellerini masanın üzerine koydu. Ayaktaki polis yerde dönüp duran kapağı kaldırıp masanın üstüne yavaşça bıraktı. Amir kapağın kulpundan tuttuğu gibi tencerenin üzerine bırakarak tüm sakinlikle hiçbir şey olmamış gibi dinliyordu. Çetin konuşmaya devam etti.

“Cam, taşı yiyince paramparça oldu. Hani bazen gökyüzü öyle kızıl oluyor ya bulutlar nereye gideceğini, kime sığınacağını, kimlere gölge yapacaklarını bilmeden, belki soğuktan üşümek için belki ısınmak için birbirlerine sokuluyor ya kaçır gibi, birazdan susacak gibi, içinde biriktirir gibi, ne var ne yok kusmak ister gibi, hiç hafiflemeyecek ağırlık gibi. Yok, onun gibi değildi. Onunla ne alakası var. Ne bileyim? Cam kırıldı ya. Her bir parça bir yere gitti. Hiçbir parça pişman değildi kendinden. Cam kırılmasa onlar da dünyaya böyle gelmeyecekti. Her biri beklemişti o taşı. Her biri

o ânı düşlemişti. Yeşil ceketli oradan bana bakıyordu. Yine de kaçmamıştı. Beni tanıyordu sanki. Hatırlamıştı. Unutmamıştı. İkisi aynı şey değil ki. Hatırlamak ayrı, unutmak ayrı. Hatırlamakta da unutmak var elbette. Gözlerini, ellerini, ayaklarını, geçmişlerini, hikâyelerini birbirine bağladıkları insanlardan duymuştum. Geride mektup bırakıp dönenler söylemişti. Yeşil ceketli başına gelecekleri biliyordu. Yerdeki camlara basa basa içeri girdim. Cama attığım taş onun kafasına da değmişti. Oracıkta düşmüştü sanki. Elleriyle yüzünü kapatarak sırtüstü uzanmıştı. Depodaki battaniyeye sardım. Yok. Battaniyeyi ona sardım. İkisi de buz gibiydi. Battaniyenin etrafını yerdeki iple sıkıca bağladım. Kaldırdım yerden. Sırtıma aldığım gibi çıktım oradan. Kimse görmesin diye yarım sigara içtim. Cam kırılınca kediler de gitmişti. Arkama bakmadım, koşmadım da.”

“Niye?”

“Koşunca herkesin umurunda oluyorsun herkes bir şey mi oldu diye panikliyor. Aslında sana değil o panik hali, kendilerine ama yürüyünce kimse sana bakmıyor. Yürüdüm ben de. Güneşe kadar, güneş kadar parlayan çocukların gözleri gibi, hakkımı patronlara yedirmeyecek gibi, işimden olacağım mavi terliklerim gibi, kuşlara miras bırakacağım bozuk ekmekler gibi, emeğimi hırsıza, arsız çaldırmayacak gibi ilkesel bir duruşla, umutla ne yapsalar affetmeyeceğim ne deseler geçmeyecek intikamla yürüdüm. İçimde marşlar çalacak zannediyordum ama nedense aklıma hiçbir marş gelmedi. Kafamda bilindik bir türkü çalıyordu.”

“Türkü mü?”

“Hani vardı ya... Gerçi siz nereden bileceksiniz türküyü?”

“Söylesen biliriz belki,” dedi yandaki polis. Amir de polis lafa girmesine müsaade etti. Neticede sorgu odasında o da vardı. Onun da konuşmaya, sormaya hakkı var diye bir an düşündüğü için sorusuna karışmadı.

“Bu gece uyumamışam.”

“O dediğin Şanlıurfa türküsüdür, adı da...”

Amir daha fazla dayanamadı, hatta öfkelen-di. İçinden geçen la havleyi bile vakit kaybetmemek için bitirmeden Çetin’e bakarak, “Sen devam et, dinliyorum,” dedi. Bakışlarını yanındaki polise çevirerek ekledi: “Dinliyoruz. Sonra ne oldu?”

“Caddenin sonlarına doğru durdum. Işıklarda durmadım. Sokak başlarında durabilirdim ama oralarda da yürüdüm. Saygı duruşlarında durmadım. Dur ihtarlarında da durmadım. Ne duracağım? 8. Sokak’a hiç girmedim. Kamyon mu-yum ki durayım?”

“Esağfurullah,” dedi yandaki polis.

“Niye, kamyon olmak kötü bir şey mi?”

Amir dağılan konuyu toparlamak istercesine, “Anlat sen, boş ver şimdi kamyonu,” dedi.

“Köşeyi dönecektim ki baktım karşıdan, sağımdan solumdan, her yerden insanlar geçiyor. Arkama bakmadım zaten. İnsan ardına bakmalı ama arkasına bakmamalı. İkisi aynı şey değil. Onu da karıştırıyorlar. Şeyin orada durdum. Zeytin, peynir satan var ya.”

“Sonra,” dedi yandaki polis ve bir daha konuşmamak üzere kapının dibine kadar geri çekildi. Işığın ulaşmadığı karanlık yerde demir kapının önünde durdu. Yüzünü, hatta araya girdiği için içten içe yaşadığı pişmanlığını bir daha göstermemek üzere sustu. Araya girdiği için hem kendine hem de amire kızıyor, beklerken kendine hak veriyor, sonra tekrardan vazgeçerek ufak gelgitler yaşıyordu. Hayatı böyle geçmişti. Haklı olduğu durumlarda çoğu zaman özür dilediği de olmuştu fakat yalnız kalınca kendine hak vermiş, kapanan konular yeniden açılsın diye söyleyeceklerini kafasında tutmuş olsa da o konular bir daha açılmamıştı.

Çetin dilini damağında gezdirdikten sonra ağzını şapırda-

tarak küçümsercesine, “Onun zeytinleri de hiç güzel değil,” dedi. Yüzünü ekşitti. “Halbuki zeytin güzel olmaz mı? Zeytin emektir, umuttur, barıştır, aştır, aştır.”

Amir de gülümsedi. Çetin’in ellerine, kirli saçlarına, gür bıyıklarına, yanağındaki bene, kahverengi gömleğinin yakasına, açılmak için direnen düğmelerine; ucu yırtık, hayattan bezmiş gibi sarkan cebine, gülümseyen yüzüne, karanlıkta parlayan gözlerine baktı. Çetin’in söylediklerini pürdikkat dinliyor, kafasında ayrıntıları not alırcasına bakıyordu. Çetin tükürür gibi boğazından çıkardığı garip sesle konuşmaya devam etti.

“Nizam’la İlhan da oradaydı. Zeytin satanın orada. Beni gördüklerinde işaret yaptım onlara. Nizam görmüştü beni. O her şeyi görür. İstesen de bir şey saklayamazsın ondan. İlhan’ı da o getirmişti zaten. Niye getirmişti ki? Gerçi onun da hakkı vardı gelmeye. O yüzden ona da bir şey demedim. İlhan sordu bir tek sırtımdakini. Kulağına eğilip yeşil ceketli dediğimde bayramda uzatılan lokum tepsisini görürcesine gözleri parladı. Peşimden geldiler. Nizam, zeytincinin kapısına dokunmadan kapalı dedi. Baktım kapı hakikaten kilitli. Israr ettim kapıya, rica ettim ama kapı bir türlü açılmadı. Oraya girmedik. Taş atsam camına içeri girebilirdik ama yapmadım. Hem zeytinleri güzel değil hem beni de pek sevmez zaten. Bir kere dükkânda uyurken içeri girdim, rüyası bölündü diye bana düşman kesildi. O gün bugündür düzeltemedik aray. Keşke o rüyanın devamını görseydi. O da benim suçum mu yani? O yüzden uğraşmadım. Milletin neleleri yarım kalıyor, rüyası kalsa ne kalmasa ne. Sokağın sonuna kadar yürüyerek öbür tarafa girdik: tüpçüye.”

“Hah, ne oldu içeride?”

“O türkünün adı, ‘Bu gece uyumamışam,’” dedi Çetin yandaki polise bakarak. Polis konuşmamak için kendini zor tutuyordu, eğer amirin sert bakışlarını görmese türküyü ses-

lendirenler üzerinden bile tartışmaya hazırdı fakat öylece bekledi. O da herkes kadar merak ediyordu içeride olanları. Çetin türküyü mırıldanıp bitirinceye kadar içerideki sinek bile kıpırdamadan sustu. Türkü bitince de konuşmaya niyeti yoktu Çetin'in ama sabırla dinleyen amirden, ayakta duracak takati kalmayan polisten, önünde kapağı aralanmış duran tencereden utandığı için konuşmaya devam etti.

“İpleri çözdük. Yok ip yoktu. Battaniyeyi açtık. Doğru. Battaniyenin etrafını sarmıştım iple. İçerideki kırık sandalyeye oturttuk onu. Ne olmaz diye değil ne olur diye sandalyeye bağladık. Bir şey demedi. Gülmedi. Ağlamadı. Ben olsam orada ağlardım. Ne utanacağım? Ağlardım. Yüzüne baktık. Hep gitti sanmıştık ama gitmemiş. Buralardaymış. Bozkırın ortasında kimselere minnet etmeden bekleyen yalnız bir ağaç gibi, her an yerinden çıkacak bir soba dirseği gibi, az daha bastırsan elinde kalacak süpürge sapı gibi, ne kadar hafif görünse de ancak taşıyınca ağırlığını anlayabileceğin un çuvalı gibi, ne kadar sıkarsan sık yine de damlayacak musluk başlığı gibiydi. Yok, onlarla ne alakası var! Ne bileyim? Tükürdük sırayla. En son ben tükürdüm. Sırayı bozdum, üç defa tükürdüm. İlhan tükürmedi. Eli kolu bağlıydı, zaten istese de bir şey yapamazdı. Ellerimi kaldırdım. Ellerimi kaldırıncı İlhan dua edeceğim sandı. Halbuki boğazını sıktım. Normal zamanda yapmam. Kimseye yapmam ama normal zaman değildi ki. Kafasını taharet musluğu gibi kollarımın arasına alıp sola doğru tüm gücümle çevirdim. Ölmek istercesine direnmedi. Sandalyeyle birlikte yere düştü. Ayakları döndü. Kolları iki yana savruldu diye bırakmadım tabii. Azrail bir yandan çekiyordu, ben bir yandan. Ben de düştüm. Tekme atacaktım. Nizam bırakmadı. Halbuki tekme atacak zamandı. İlhan kolumdan tuttu. İkimizi ayırıp yerden kaldırdı.”

“Ne yaptınız adama?”

“Yine bağıladım. Düşmesin diye daha sıkı bağıladım. Büyü-
sü bozulmasın diye İlhan’ın ettiği duaları okuyup yedi dü-
ğüm attım. Görseniz üzüldürdünüz haline, başını öne eğmiş-
ti. Ya ayakkabılarına bakıyordu ya da utanıyordu. Orayı an-
layamadım. Üç tane sigara yaktım başında. İlhan’inkini de
ben içtim. O içmez. Nizam bazen benden fazla içiyor. Üfle-
dik. İçerisi duman oldu. Dedim bu böyle olmayacak. İçim-
den dedim. Yüzüne bakarak dedim. Utansın istemedim as-
lında. Ölsün istedim. Utanarak da ölmesin dedim. Ne bile-
yim? Nizam kolumdan çekti. Ona bakıyordu. Bir şey dersin
duymayacaktı. Küçük parmaklarını ısırarak istiyordu bili-
yorum. Yapmadı. Yumruğumu sıktım şöyle. Dedim bu se-
fer kafasını kollarımın arasında tutacağım. Kimse de kurta-
ramayacak onu ama fırsat olmadı. Daha iyi bir şey buldum.
Boğmaya gerek kalmayacaktı. Tam yapacaktım ki Nizam ce-
ketinin bir cebinden siyah tabancayı, öbür cebinden de şar-
jörü çıkardı. Onları bir araya getirdi, sonra üzerindeki de-
miri çekip bıraktı. Dokunsan patlamaya hazırdu benim gibi.
Tek kelime etmeden silahı yeşil ceketliye çevirdi. Kafasına,
belki de yüzümüze bakamadığı gözlerine nişan aldı. İlhan
iki eliyle kulaklarını sıkıca kapattı. Gözlerini önce hafif ara-
lık bıraksa da sonradan yumdu. Ben kapatmadım. İnsan acı-
mayı da acıyı da görmeli, insan her şeyle yüzleşmeli dedim
içimden. Patlasın dedim. Ne olacaksa olsun. Yıllardır içimizi
cayır cayır yakan yangın soğusun. Düşünsenize bir kurşun
sonrası bize kalacak. Kurşun dedikleri nokta gibidir. Acı da,
sevinç de noktalanır. Başka sayfaya geçersin. Kimi doğrudan
cümleyi pat diye bitirir. Kimi yorgun mermidir, cümle ara-
larından geçe geçe gelir ama o cümle eninde sonunda ne ka-
dar uzasa da biter.”

“Vurdu mu?”

“İstese yapardı. Yapmadı. Dedim sende merhamet var. Ba-
na ver tabancayı. Ellerinden tuttuğum gibi kavradım. O bir

yandan çekti, ben bir yandan çektim. O bıraktı, ben çektim. Tabanca elimde kaldı. İlhan'ı diğer elimle gidebileceği kadar uzağa ittim. Korkmasın dedim. O görse böyle şeyleri unutmaz. Sokaktaki ölü kediye unutmaması için ne uğraşmıştık bir bilerseniz. Gerçi onu da unutmadı. Halen kedi görse başka yerlere çeviriyor yüzünü. Ya da bize bakıyor. Tabanca ben-deydi. Yeşil ceketliye çevirdim ucunu. Bastım tetiğe. Bir daha... Bir daha... Bir daha... Her bastığımda mermiler saplanıp kalıyordu içinde. Delik deşik oldu. Tabanca da sustu. Patlamadı artık. Bitti.”

“Öldü mü adam?”

“Öldürmeye bir kurşun yetiyor aslında. Öbürleri gece-kondularda haksızlığa uğrayanlar, çimento torbasını belini tutarak beş kat çıkaranlar, patronların küllüğünü boşaltmak için hazır kıta bekleyenler, ne kadar varlıklı olurlarsa olsunlar adları hep kenar mahalle çocukları olarak kalacaklar, çikolata almak için evden çıkıp o parayla patates alan anneler, polisin vereceği haber yerine polisin kendisinden korkanlar, sokak lambalarının dibinde iğne oyası yapan kadınlar, çatlasa da kırılmayan ve köşesi bantlanan müstakil evlere tutunan camlardan bakanlar, boş yüklerle şehir şehir dolaşıp dönen koca koca tankerleri sürenler, cana tak edenlere sırf attı densin diye taş atanlar, su kanalında pisi pisine hatta hiç uğruna serinlemek için boğulanlar, gitmek istemedikleri halde çok uzaklara yerleşip geri dönmeyenler, ölüm nedenleri resmiyette eğitim zayıyatı gibi okunsa da ailesinin zihninde hep şüpheli kalanlar, sırf öldü diye artık yük olmayacağı için içten içe rahatlayanlar, saksıda çiçek yerine hatıra biktirenler, çamura saplı çöplerden ekmek toplayanlar, hakkı olan maaşlarını çekmek için madde madde şart koşulanlar, ölse komşularının kokusundan rahatsız oldukları için kapıları ihbarla kırılanlar, cesedi akrabası olmadığı halde kimsesizler mezarlığına yakışmayanlar, yarım karpuzu buz-

dolabına sığdırdığı için sevinenler, güzel görünmek için de-
ğil de müşteri beğensin diye makyaj yapan fahişeler, ellerin-
de yağ ve boya lekeleri ile tokalaşmaktan utandıkları hayatı
yaşamak zorunda kalanlar, ayakta durabilecek gücü kendin-
de hiçbir zaman görmeyip hayatı boyunca diz çökenler, ya-
malı pantolonundan başlayan utancı mükâfatını bir gün al-
mak için güneşe umutla bakanlar, küfretmeden küfre maruz
kalanlardan sayılanlar, sırf uygun ve değişiklik olacak diye
leğen almak için saatlerce sıra bekleyenler, uyuyacak zama-
nı hak görmeyip lüks zannedenler, uyanması için çocukları-
na inanmadıkları masallardan okuyanlar, hak geçmesin diye
hakkından feragat edenler için değildi; biz üç kardeş içindi.”

“Yavaş oğlum yavaş. Neler biriktirmişsin içinde. Nefes al-
mamıza fırsat vermedin. Oğlum insan şuncacık da olsa piş-
manlık duymaz mı?”

“Niye?”

“Birini öldürmek öyle kolay mı?”

“Biri değildi o.”

“Kimse kim!”

“ ... ”

“Ne oldu sonra?”

“Sıktıkça rahatladım. İstese de kalkamazdı artık yerinden.
Yine sigara yaktık. İki nefes çekip yanan izmariti üstüne at-
tım. Nizam elindekini atmadı. Ben attım. Elleri, ayakları,
saçları, nefret ettiğim o yeşil ceketı tutuştu. Koku geldi. Du-
man çıktı üstünden. Yol kenarındaki işaretli taşlar gibi, yakı-
lan anızlardan kaçamayıp cayır cayır yanan karıncalar gibi,
her gün aynı saatte ölmeyi bekleyen yaşlılar gibi, tavan ara-
sındaki yerinden çıkmamaya söz verdiği halde sırf ilaçlandı-
ğı için evinden gitmek zorunda kalan örümcek gibi, kuyru-
ğu tellerde dolanıp da rüzgâr dinse bile affetmeyecek uçurt-
malar gibi bekliyordu. Yok. Onlarla ne alakası var? Ne bile-
yim? Her yeri duman sardı. Ateşler yükselecekti. Yine bırak-

madı Nizam. ‘Yazıktır,’ dedi. İtti beni. Tabancayı elimden aldığı gibi dükkânın öbür köşesine fırlattı. Battaniyeyi eline aldığı gibi yeşil ceketlinin üstüne attı. Tam söndü mü bilmiyorum şimdi. Ateş bitti ama duman bitmek bilmedi. Tavan arasından dönüp tüplerin kenarından, oradan da etrafımızı çevreleyip içeri yavaş yavaş yayılıyordu. İlhan dersin bir şey yapmadı zaten. Eskiden de yapmazdı. Ona kalsa kimse isteyerek kötü değildir bu dünyada. Ne bileyim? Nizam yeşil ceketliyi düştüğü yerden kaldırdı. Sırtına aldı. Beni itin-ce kafam yere çarptı. Burnumdan kan geliyor, başım ağrıyordu. Koştı Nizam. Nereye koştuğunu dumandan göremedim. Kimse kimseyi göremiyordu zaten. İlhan ellerini iki yana açmıştı dumanların arasından, sonra da içerisi bembeyazdı. Camlar kırılrsa içerideki duman sağa sola kaçacaktı ama dükkân bir anda patladı.”

Amir istemsizce yumruğunu sıkarken Çetin, masanın üzerine bıraktığı ellerini ovarcasına birbirine sürtüyordu. Amirin önündeki dosyanın kapağını açıp kapatması bir oldu. Masanın altından ayakkabılarına baktı. Sağ tekini çıkarıp tekrardan ayakkabıya geçirirken kokabilecek çoraplarından endişe ettiği için durdu. Burnundan soluyordu.

“Bak Çetin Efendi, dükkânın enkazına iki kez baktırdım. İçeriye didik didik etti bizimkiler. Olsa görmezler miydi? Dükkânın oradaki ekip arkadaşlarına da sorduk. Battaniyeye sarılı birini taşıdığına yemin bile etti. Hem ne ara kaçırdı da sakladı onu? Hadi kaçırdı diyelim dükkâna niye geri dönsün? Hadi siz yandınız diye dönmüş olsun. Gerçi arkadaşlar sizi hemen çıkarmasaydı işiniz iştî. İyice düşün. Nizam onu kaldırdı diyorsun. O kadar uzağa götürüp geri dönmesi mümkün mü? Kaçamamıştır o. Hatırlamaya çalış gözünü seveyim.” Kepeklenmiş saçlarını kaşıyarak yanındaki polise döndü. “Ulan içeride ateş var, duman var, tabanca var, delil var ama ortada ceset yok!” dedi.

Amir ayağa kalkar kalkmaz yanındaki polis, demir kapıyı tek hamlede ardına kadar açtı. Duvara yapışıp bekleyen sinek, kapının açılmasıyla havalanıp dışarı çıkmak için harekete geçtiğinde tavanda kavisler çizerek kapıya doğru dönüp duruyordu. Dışarı çıkmak isteyen Çetin ve ışığa karışıp kaybolmak isteyen sinek içeride kaldı.

Taş

Amir ve yanındaki polis koridordan hızlı adımlarla ilerliyordu. Polis demin kafasında kalan türküyü içinden neşeli neşeli söylüyor; amir ise içeriyi dışarıya çeviren soğuk havanın nereden geldiğini açık bırakılan kapıları tahmin edercesine bir yandan etrafa bakıyor, bir yandan da artık taşımakta zorlandığı dosyayı elinden bırakmak istiyordu. Sorgu odasının kapısını açıp soğuk esintiyle birlikte içeri girdiler. İlhan sandalyenin üzerinde berber koltuğuna kavuşmak için aynanın karşısında sıra bekleyenler gibiydi. Konuşmak istemiyor değil de küskün gibi, kırgın gibiydi. Gözlerini karşı duvara sabitlemiş, demin gürültüyle kapanan demir kapının sesine dahi tepki vermeden hareketsizce bekliyordu. Amir, elindeki dosyanın ağırlığıyla ayakta zor duruyordu. Çetin'den aldıkları bilgi dahilinde getirdiği taşı İlhan'ın görebileceği şekilde masanın üzerine bıraktı. İlhan taşı görünce elleri titremeye, soğuk soğuk terlemeye başladı. Gözlerini karşı duvardan almış içeride kim var kim yok bilmeden, bilmek istemeden sara nöbeti geçirmemek için direnen hastalar gibi sallanıyordu. Bir müddet sonra masanın üzerindeki taşı yavaşça

eline aldı. Sımsıkı tutuyordu. Yandaki polis, taşı her an fırlatacak ihtimalini de içinden hesaplayarak amirin soracaklarından önce, “İlhan Efendi senin dindar olduğunu söylediler,” dedi.

“Hangi dinde?” dedi İlhan.

Avucunu açıp taş a tekrardan bakarak sustu. Gözleri parlıyordu. Elmacık kemikleri belirgin, kaşları gür ve saçları sıkı İlhan'ın. Kardeşlerine nazaran üstü başı ütüsüz olsa bile temizdi. Güzel kokuyordu. Tırnak aralarında, kulaklarında kir yoktu. Taşı masanın üzerine bırakıp secde eder gibi eğilerek alnını dayadı. Kısık sesle ettiği duayı önündeki taş a sadece kendisinin duyabileceği fısıltıyla söyledi. Doğrulurken göz göze geldiği polise yüzünü dönüp, “Annemin gittiği gece kendimden başlayarak herkesi, hatta her şeyi affettim. Herkes kolay da her şey zor. Eşyaları affedemiyor insan. Yün yastık, yer minderi, çay bardakları, tencere ile yaşamak zorunda kalıyorsun. Pencere önündeki çiçeklerle aynı odada yaşamak ne kadar zordur bilemezsiniz. Hem çiçeğin kurumasını hem de yaşamasını ister mi insan?” dedi. Taşı yüzüne götürüp yavru bir serçeyi öpercesine soğuktan titreyen dudaklarına kavuşturdu. Üç kez öptükten sonra masanın üzerine bıraktı. Nereden geldiği belli olmayan sinek bir anda taşın üzerinde belirdi. Tüylü bacaklarını kanatlarına sürterek her an yerinden fırlayacakmış gibi duruyordu. İlhan sırtını dayadığı yerden soğuk taşın üzerindeki sineğe, amirin bıyıklarına, oradan da tavandaki çelik kancaya baktı.

Amir gömleğinin açık kalan düğmelerinden birini fark edip iliklerken, “Sen en küçükleri misin?” diye sordu.

“En küçüğümüz taş!”

“İlhan Efendi beni tanıdın mı?” dedi amir.

İlhan'ın gözbebekleri büyüdü. Burnundan solumaya başladı. Yumruğunu sıkı. Her an bağırarak, haykıracak ya da çılgılık atacak gibiydi. İnce uzun bacakları sallanıp duruyor-

du demir masanın altında. Boynundaki damar gittikçe belirginleşmiş, alın çizgileri tüm hatları ile uzaktan bile seçilebiliyordu. Yüzünü taşa çevirip konuşmaya başladı.

“Toprak olsaydık diyeceksiniz. Keşke taş olsaydık diyeceksiniz ama geçti, geçiyor ve geçecek çünkü toprağın kustuğu taş, dağlar taş, uzak yollar taş, evler taş, susuz tarlaların hududu taş, çakıllar taş, elmas taş, safir taş, yakut taş, Hacer-ü'l Esved taş, Kâbil'in elindeki taş, Kâbe taş, cehennem yakıtı taş, kalpler niye taş? Hangisi menhir, hangisi dolmen? Hangisi suskun, hangisi geveze? Hangisi büyük, hangisi küçük? Hangisinden kopacak kıyamet? Hangisi kanatacak ellerimizi? Hangisi yerimizi söylemeyecek müşriklere? Hangisi göğüs kafesindeki imanı zorlayacak efendinin isteğiyle? Hangisi daha çok taş? Oysa hepsi, her biri taş! Kırgınlığın, içten içe yakarışın, paramparça kanlı ellere saplanan çivileri geçmişin utancına yapıştıran, toprağa bırakmak istediğin dizlerin, hep yarım kalacak, söylerken hep aksayacak dizelerin, kimselere okumadığın içten içe gecelerde geçen rüyaların parçası gibi yarım kalan kasidelerin, kendinden bile sakındığın, herkesten sakladığın değil midir taş? Avucunda sıktığındır taş! Sana dair bildikleri, yollarından gölgelikleri çekmek istemedikleri, üst üste ekleyerek arşa kadar dizdikleri, yaka yaka kül edip öve öve bitiremedikleri, ölünün adını yazdıkları, üzerine yaptıklarını kazıdıkları, on emiri taşıyan o ağır levha, lağım kapakları, recmettikleri günahkârların gözle görünür acısı, kafanı durup durup vurmak istediğin, hangi dilde olursa olsun kimi siyah, kimi beyaz, kimi kıızı çalan, kimi sarı, kimi sert, kimi yumuşak, kimi kırılğan, kimi ağır, kimi bilmem kimin kanından ama eninde sonunda hepsinin adıdır taş! Niye taşı güzel kesenler usta da parçalayanlar kırıcı? Niye büyükleri kamyonlarla da küçükleri tartıyla satılmakta? Niye satılıyor ki taşlar pazarlarda? Niye bağrına, kursağına bağlanıyor taşlar? Niye kalın duvarlara,

eşiklere, pencerelere, kaynayan kazan diplerine yakışmıyor taşlar? Niye boyunlarda taşınmıyor silinmek istenmeyen hatıralar gibi; zindanlar, asma bahçelerinin hiçbir hikâyede aşılamayacak duvarları, heykeller niye taştan? Niye akıllılar çıkarıyor da deliler atıyor taşı kuyulara? Sormadı mı sana? Nereye atacaksın elindeki o taşı? Kuyuya mı, kuytuya mı, gölgeye mi, karanlıklara mı, cennet meyvelerine mi, cehennem çukurlarına mı? Kime atacaksın peki? Musa'ya mı, İsa'ya mı, İshak'a mı, Yahya'ya mı, Zekeriya'ya mı, İbrahim'e mi, İdris'e mi, İblis'e mi? İblis ne anlar taştan!”

Amir yaslandığı yerden eğilerek İlhan'ın soğuk ellerine dokunduğunda boğazını temizleyip, “Taşı bir yana bırak da...” dedi.

“Ne yana?” dedi İlhan, “Görmüyor musun her yanımız taş!”

“Görmez olur muyum? Tabii ki de görüyorum, boş ver şimdi taşları. Sen o gece olanları anlat bize İlhan Efendi,” dedi ve kısık sesle ekledi: “Belki kuş taş a çarpar.”

İlhan iç çekerek konuşmaya başladı:

“O gece mağaradaydı. Kimi zaman üç gün, kimi zaman üç ay çekiliyordu inzivaya. Azığını taşıyıp getiren karısı bile dağın eteklerinde soluklanırken anlamaya çalışıyordu onu. Ne işin vardı senin mağarada? Herkes gibi olsana... Sızısı vardı, bir türlü kapanmayan boşluğu; küfürle atacak öfkesini çocukluğunda koparmışlardı göğsünden. Eksik taş a yetecek kadar yer bırakmıştı kursağına. Ekmeği, hurmayı, yaslandığı taşı, takatini taşıyan esasını şefkatinden mahrum bırakmıyordu. Gecelerce ne düşünüyordu o daracık mağarada kim bilir? Kim bilebilir? Annesi Ebva'dan dönebilseydi kalır mıydı öyle? Annesi ellerini bırakmazdı ki. Başını okşardı. Derdini, kederini, kaderini, nedenini dinlerdi de o nasıl anlatsın? Neyi anlatsın? Nereden başlasın? Neyi aradığını kendi bile bilmiyorken... O bilinmezliğin ne başı

var ne de sonu. Karanlıkta kendini, benliğini, köle pazarındaki ederini, geceye ışık verecek fikrini; kuşlar gibi, karıncalar gibi, ağaçlar gibi durmaksızın dinlediği zikrini, varlığıyla huzur bulacağı ışığını arar gibiydi. Bir gece yine öyle tek başınayken rüzgâr uğultusunu yaydı geceye. Etrafta konuşan ne varsa yuvasına çekildi. Yuvası olmayanlar gördükleri ilk deliği yuva edindi. Hiçbiri sormadı ne oluyor diye. Hiçbiri kafasını, kulaklarını, dilini uzatmadı geceye. Serinlik mağara tavanından aşağı indi, oradan da dışarı taşı. Hurma ağaçlarının yapraklarından çölün sessizliğine, dağ eteğinde bekleyen keçilerin kısık gözlerine dokundu sonra. Gözler, kulaklar bir bir kapandı. Yayıldı geceye, uykulara, henüz başlamış rüyalara, bedenlerinden utanan ruhlara karıştı. Kanat sesleri doldu etrafa. Gündüz olsa koca bir gölge düşecekti üzerine ama geceydi. Cibril heybeti ve azame-tiyle ona göründü. Korktu. Mübarek alnından, avuç içlerinden terler boşaldı. Sırtındaki nübüvvet mührü ışık olup içeri-yi aydınlatırcasına yansıdı mağaranın duvarına, Cibril'in gözlerine, geceye. Yerden taş alamayan elleri titredi. Dizleri olduğu yerde sallanmaya başladı. Cibril vazifesini yerine getirmek, onu daha fazla terletmemek ve gökyüzünden getirdiği yükü sırtına bırakıp gitmek için bekliyordu. Korkusu geçince titremesi de durdu. Verdiği selamı aldı. Ellerini yüzüne götürdü. Kalbine dolan ferahlıkla yetimliğine yeniden isim bulmuştu. Cibril, 'Yaratan Rabbinin adıyla oku,' dedi. Okuttu. Son nebi, son resul sensin dedi ve tekrar ettirdi. Getirdiği serinliği bırakıp gecedan çekildi."

Amir karşısında oturmuş, demin getirdikleri bir bardak suyu dudağına götürmeden elinde bekleterek sessizce dinliyordu. Araya girmek istese de yapamıyor, bardağın kenarına konmak için yer arayan sineği bile umursamıyor, kovmuyordu.

İlhan susacak gibi değildi:

“Yine karanlık bastı. Yine sustu gece, sözcükler etrafa savruldu, bir nebze dinen sızısı unutturmak isterken kendini, yol kenarlarında açmayı bekleyen çiçekler gibi, boşluğa adını haykırmak ister gibi, niye orada beklediğini artık bilen taşlar gibiydi çünkü Cibril giderken şimdilik kimseye anlatma demişti. Gece ol, su ol, sus ol vaktini bekle demişti. Nasıl anlatmasın? Yük dediğin taşıyabildiğin kadarsa o kadarı ağır değil miydi ona? Mağaradan, geceden, karanlıklardan, gölgelerden, kasvetten çıkıp bir daha eskisi gibi olamayacağı, bir daha eskisi gibi yaşayamayacağı evine doğru gitmek üzere ayağa kalktı. Yeri, göğü, toprağı, zemini iştiricesine çıktı mağaradan. Yolundan çekilircesine yuvarlanan taşlar geçmeyeceği yerler arıyordu. Dağın eteklerinde soluklanırken dönüp mağaraya tekrardan baktı. Rüzgâr tüm serinliğini şefaatinde medet umarak önce ona, sonra da etrafa verip onu bir nebze de olsa ferahlatmak için gayret gösterse de hüznü gözbebeklerinden akıp yedi kat arşın titreyen semasında dinmeyecek ses olup yankılanıyordu. Gökyüzünde selam verircesine ışıldayan yıldızlara kafasını çevirdi. Belki ileride neden o kadar uzak olduklarına dair ne isterse söylenecekti ona ama yalnız olmadığını, yalnız bırakılmayacağını fısıldayan kâinata artık başka türlü bakıyordu. Yol boyunca yüzleştiği ne varsa ondan kopan zerre belledi varlıklarını. Eve vardığında eşi hariç herkes uykudaydı. Eşi onu görür görmez soracaklarından vazgeçti çünkü ilk kez bu haliyle yüzleşiyordu. Uzanmak, dinlenmek istediğinde yer yatağına uzandı. Örtüsünün altına girdi. Titremesi gitgide azalıyordu. Yaşamadıklarını kimselere anlatamazken yaşadıklarını nereye sığdırabilirdi ki? Sırtına binen ve bir daha inmeyecek yükünü saklayacak kadar sessizdi.”

Amir bardaktaki suyu üç nefeste içip bıyıklarını elinin tersiyle sildi. Bir gözünü nişan alır gibi kısararak bardak dibinden İlhan’a baktı. O esnada odanın içinde vızıltı olup yayılan si-

nek, amir ile İlhan'ın arasından geçti. Amirin sineğe savurduğu sol eli boşluktan geçip demir masada durdu. Önündeki bardak kırılmasın diye yanındaki polis tek hamlede bardağa uzansa da amir müsaade etmedi. Sinek lambanın ışığına ilerlerken, git gide büyüyen gölgesi masayı kaplıyordu. Amir kafasını kaşıyarak, kulak memesini aşağı çekip bırakarak, "Oğlum o bahsettiğin peygamberdi. Biz sana o geceyi sorduk, sen nerelere gittin? İş gücü bıraktık seni dinliyoruz bak," dedi. Ayakta bekleyen polise dönüp, "Ulan biri konuşmaz, öteki susmaz anasını satayım. Ne cendereye düştük haberimiz yok. Raci sabırlı adammış hakikaten. Günahını almışız bunca zamandır," dedi. Masanın üzerinden kaldırdığı eliyle işaretparmağını İlhan'a doğrulttu. "Bak İlhan Efendi sakın ola aklımızla alay etme! Senin gibileri çok gördüm. Yedikleri tokadı satır başı bilip sadede gelenlerle doluydu burası. Anladık. Okumuş, etmişsin ama bizi ilgilendirmiyor o kısımlar. O kadar gerilere gitme! Yeşil ceketli adamdan bahset! Ne yaptınız adama? Tüpçü dükkânına gelsen orası bize yeter. Sen tüpçü dükkânında olan biteni anlat, sonra sen sağ biz selamet. O kadar."

"O kadar mı?"

"O kadar."

"Gece geldi. Keşke o gece hiç gelmeseydi."

"Keşke..."

"Sabah olsaydı, sonra tekrar sabah olsaydı. Hep sabah kalsaydı. Kimseye gece olmasaydı ama gördüm. Çeto gösterdi. Öyle bakınca bana kuş sandım onu. Kafesin kapısı kim bilir neye bozulmuş. İsterse gider, isterse gitmezdi. Yoksa öyle sıcak, öyle serin, öyle sefil, öyle suskun, öyle ölü, öyle kuskün, öyle zavallı, öyle çaresiz, öyle bırakacak ne yaptık ki biz ona? Ölü görmüş gibi, birazdan ölüsünü görecekmış gibi bembeyazdı. Halbuki çantayı al, uykunu al, öfkeni al, günahını al, hıncını al, gardını al, hevesini al sonra git işte! Değil mi?"

“Yani...”

“Gitmemişti. Çeto görmüş onu. Getireceğini Nizam’a söylemişti. Buldum dedi. Onu bir daha bulamayız diye hiç düşünmemiştim sorulacakları. Onu bir daha nereden buluruz diye tahmin etmemiştim olacakları. Halbuki insanoğlu her şeyi düşünmeli, ona göre savaşmalı, sabretmeli, bilmeli, ölçmeli, biçmeli, yaşamalı, hatta ona göre ölmeli değil mi? Dükkândaki sandalyeye bağladık.”

“Sonra?”

“Nemrud’un İbrahim’i bağladığı gibi sessizdi ortalık. Herkes oradaymış da kimse yokmuş gibiydi. Kimi kolunu tutmuş, kimi boynunu, bacaklarını tutanlar da vardı, evlatlarının ellerini de. Herkes zaafına, anmak istemediği korkusuna, hatırlamaya çalıştığı iyiliklerine tutunmuş bekliyordu. Kimse yapma, etme demiyordu. Niye? İbrahim ruhların atası, İbrahim onun dostu, İbrahim Taruh’un oğlu, İbrahim peygamberlerin babası, İbrahim boynunu bıçağa uzatan İsmail’in babası, İbrahim ateşten korkar mı? İbrahim, iblisin yaratıldığı şerden korkar mı? İbrahim korkak mı? Bir tek Rabbinden işte. Nemrud’un adamları gerilen mancınının ipini kesmeden evvel Nemrud’un ağzından çıkacak sözü beklerken, o da içine şüphe düşemeyen kalbinin sesini İbrahimce dinliyordu. Bıraksalar bir asra sığabilirdi bekleyişi ama Cibril geldi. Ona yaklaşmadı. Kenardan, köşeden, karşıdan bakıyordu sadece. Öyle suskun kalmak için değildi. Söyleyecekleri vardı elbette. Elçiydi neticede. Yanına yaklaştı. ‘Ne istersin Rabbinden?’ dedi huzur veren sesiyle. Bekledi. Orada, gözünün önünde öylece beklemeye atfetti bedenini. Müsaade olsa bir asır beklerdi. Ağzından dökülecekleri iletecek gibiydi. İbrahim söndür derse söndürecekti yanan, yanmayan, yanacak olan tüm ateşleri, dursun derse durduracaktı. Leheb’in babasının kuruyacak ellerinden sökülecekti kibirler ama İbrahim demedi. Derin bir nefes çekti ciğerlerinden. ‘Tüm bu olan ama bitme-

yeni görüyor mu?’ dedi Cibril’e. ‘Görüyor,’ dedi Cibril. ‘Kanat veren o, su veren o, sus diyecek o, serin ol diyecek o, ol diyecek oysa madem sen çekil aradan,’ dedi.”

Amir önündeki boş çay bardağını demin içeri sessizce giren yanındaki polise uzatarak, “Tazele şunu, mevzu bitecek gibi değil,” dedi. Polis bardağı alıp dışarı çıktı. Yere düşürdüğü çay kaşığını alelacele kaldırıp sorgu odasının kapısını yavaşça kapattı ardından.

Ilhan önündeki masanın üzerine ellerini koyarak devam etti:

“Cibril aradan çekilmişti çekilmesine de gökyüzünden çağırmıştı onu. Yükselip gözden kayboldu. İbrahim’i bırakmayan Rabbinden aldığı emirle yeryüzüne tekrardan yöneldi. Cibril yedi kat gökten koparılan taş gibiydi. Bıraktı aşağı bedenini. Başkası olsa oraya varmasına dört mevsim yetecekken kirpik mesafesinde ayaklarına değdi toprağın sertliği. Ortalık o yangın gibi serin oldu.”

“Çayını iç, dinliyorum seni.”

“Aram’da doğarken gökyüzü kızıl kum tozlarını yağmur edip yollamıştı kurak topraklara. Suyun çıktığı yer demişti babası kulağına. On iki çocuktan biriydi. Gözünden sakındı babası. Dibinden ayırmadı ama o gün gelmişti. ‘Baba,’ dedi ve ekledi: ‘Bir rüya gördüm. Yıldızlar eğilmişti...’ Sonrası kıyamet zaten... Cibril karşısındaydı Yuzarsif’in. Kuyuda, kuytuda söylenecek ne varsa suskunluğundan bilirken ağzını tutarak, haykırmadan, ağlamadan, incitmeden, incinmeden gördüğü rüyaya sığınarak bekliyordu. Kaç ihanet sığıyordu o kuyuya? Kaç damla gözyaşıyla kuyuyu doldurup çıkabilecekti köle pazarlarına? Kaç altın ederdi güzelliği? Sözlerine hangi hassas tartı şahitlik edebilirdi? Kardeşlerim dediği sözde kaç kişiydi? Kuyuda sustuğu vakitler Züleyha’nın beklediği zamanlardan düşürülmüş müydü? Sütunlarla dolu saraylar o kanlı gömleğini satın almaya yeter miydi? Ba-

zı rüyalar elbette gerçek olacaktı. Üzülen elbette mutlu olacaktı. Sıkıntı elbette bitecekti ama İblis'in guruhundan kopan fitne tohumlarının kökleri salmak için kokluyordu toprağı. Yıldızların eğilmesi, parlaması, secdesine sığınan rüyasını anlatma demişken peygamber babası...”

Amir, İlhan'dan gözlerini ayırmadı. Öfkelenmek, bağırarak, küfretmek bir yana anlattıklarını bölmek dahi istemiyorken derinden aldığı soluğa karıştı söyledikleri; “Anlat sen anlat İlhan Efendi. Dinliyorum. Dört bin yıl geriden gel anasını satayım. Bir şey olmaz,” dedi.

İlhan çayından yudum alıp bardağı önüne bırakırken dua eder gibi ellerini yüzüne sürdükten sonra işaretparmağını göstererek anlatmaya başladı yeniden:

“Tâût, Samuel'e gitti. ‘Oğlunu yardım için gönder,’ dedi. Savaşacak güçleri de, dirençleri de kalmamıştı. Samuel on iki oğlunu yanına çağırıp gösterdi ona. ‘Dilediğini al, hepsi de birer savaşçı,’ dedi. Tâût yanında getirdiği kâhine gösterdi çocukları. Kâhin elindeki boynuzdan miğferi teker teker denedi kafalarında fakat hiçbirinde durması gerektiği gibi durmadı. Eksik bir şey vardı. Ona denildiği gibi değildi hiçbirisi. Oysa Samuel'in bir oğlu hakkından gelecek Câlût'un demişlerdi ona. ‘Başka oğlun var mı?’ dedi kâhin. Samuel, ‘Dâvûd adında kısa boylu fakat çelimsiz bir oğlum daha var ama o işinize yaramaz,’ dedi. Yola koyuldular. Dâvûd koyunları nehirde karşıya geçirirken onları gördü. Öyle merhametli duruyordu ki. Sen kim Câlût'u öldürmek kim dediler ama kehanet, kader başka bir şey. Elinde sapanla Câlût'un karşısına geçti meydanda. Sapan lastiğini gerdi... gerdi... gerdi.”

“Sen de bizi gerdin şimdi.”

“...”

“Sen oralara yine de girme İlhan Efendi. Tamam sabırlıyız dedik de o kadar değil. Tüpçü dükkânının patladığı geceye gel.”

“Yeşil ceketli adam eli kolu bağlı oturuyordu,” dedi İlhan.
“Hele şükür.”

“Sırayla yüzüne tükürdük. Ben yapmadım. Affettim onu. Herkesi bağışlayan, hiçbir yere sığmayan ve bana inananın gönlüne sığarım diyen Allah’tan korkarım. Eli kolu bağlıydı. Ben de aradan çekildim. Onlar gibi bekledim. Nizam cebinden çıkardığı silahı Çeto’ya verdi. Vermeseydi, vurmasaydı keşke. O, tetiğe bastıkça ben can vermek istedim yerine. Durduramadım onları, durduramadım olanları. Yetmedi ateş attılar üstüne. Duman çıktı, sonra yangın sardı ortalığı. Nizam üzerine attığı ıslak battaniyeyle öfkesini, nefretini, içinde birikenleri, nefsinin, nefesini oracıkta söndürdü, ‘Yazıktır,’ dedi. Kaldırdı onu yerden. Keşke marangoz İsa’yı da kaldırsalardı. Vaftizci Yahya taşlara bile onu anlatmış, bekleyenleri onunla müjdelemişti oysa. Ne yaptılar peki? Yaralarından kopan parçaları öpmek yerine sustular. Niye çarmıha gidilen yolda topraklarını, evlatlarını, gayretlerini, dağlarını, vicdanlarını yitirmişler gibi sustular? Niye? Günahlarınızı çekmeye geldim derken orada olsaydım keşke. Alnından, saçlarından, ince uzun parmaklarından öperdim. O uzun saçlarına elimi sürer, kokusunu içime çeker, yaralarına okunması gereken ayetleri yavaş yavaş üflerdim. Bir tas su verirdim ona. Onca günahı, güruhu, kanı, vebali, hakikati, gerçeği, lekeyi, taşı tek başına mı taşıyacaktı?”

Sorgu odasının kapısı açıldı. Polis elindeki çaylardan birini İlhan’ın önüne, öbür bardağı da amirin önüne bırakıp demin getirdiği bardakları elinde tutarak ayakta bekledi. Amir eliyle çıkmasını işaret etti. İlhan’ın saçında dinlenen sinek tavana doğru yükselip karanlık yerlerden geçerek kapıya yöneldi. Ayaktaki polis elindeki bardakları altlıkları ile birlikte sımsıkı tutuyordu. Kapının demir kolunu tutup var gücüyle çekerken küçük bedenini aşağı bırakan sinek de amirin omuz hizasından süzülüp havanın geldiği eşiğe doğru hız-

landı. Menteşeden gelen gürültüye karıştı kanat sesleri. Polis kapıyı araladığı yerden bedenini dışarı atsa da sinek o aralığa yetişmek için tüm gayretiyle uçuyordu. Amir yaslandığı sandalyede yerinden kıpırdamadan beklerken İlhan susacak gibi değildi. Sorgu odasının kapısı gürültüyle kapandı.

Polis elindeki boş bardaklarla upuzun koridordan yürüyordu. Kilerden bozma merdiven altı çay ocağına boş bardakları bırakıp kapalı mazgallara sağlı sollu bakarak karakolun kapısına yöneldi. Kemerine sıkıştırdığı telsizden yayılan cızırtılar soğuk havaya karışıyordu. Gece hiç olmadığı kadar sessizdi. Karakolun ana girişindeki kapının önünde durdu. Kapıyı açtığında dışarının soğuğu hasretle bekleyen yavru bir köpek gibi yüzünü yaladı. İstese dönebilirdi ama üşümek iyi gelir diye dönmek istemedi. Geçmek bilmeyen yorgunluğunu, zihninde koca bir yer kaplayan uykusuzluğunu bir nebze olsun öteleyebilirdi. Dört gündür aralıksız yağan yağmurun suskunluğu kalmıştı gecede. Rüzgâr karışmazsa ninni olup huzur verecekti tüm şehrin sakinlerine. Böyle bir gecede kaldırılmasını istemediği cenazesini, ölüsünün taşınırken geçebileceği yerleri, kimlerin gelip gelmeyeceğini isim isim sıraladı herkes gibi. Tabutunu sırtlamaya gelenlerin yüzüne baktı zihninde. Neyse deyip sustursa da içinden geçenleri düğün salonunda çalan o hareketli parça bir şekilde kulaklarından geçmese de dudaklarında söyletiyordu artık kendini:

“Bu gece uyumamışam, uykuma doymamışam...”

Başparmağıyla iki tur çevirdi parmağına yakıştıramadığı yüzüğü. Soğuktan yarım aralık gözlerini daha da kısarak duvarın üzerindeki fazla tuğlanın gölgesini kediye, her tarafı çatlaklarla dolu düştü düşecek duvarı da kendisine benzetti. Ceplerini yoklayıp buruşuk paketinden uzunca bir sigara çıkardı. Yanmayan çakmağına ısrar ettikten sonra yakıp çekti ciğerlerine. Nişan günü salonun ortasında alkışlara alkışla

eşlik eden Demet'i düşündü; kısa kızıla çalan saçları, daracık eteği, bacaklarını saran koyu mavi çorapları, her mevsim üşüyen tombul elleri, ince narin parmakları, ağzından çıkan her söze tutku katan dolgun dudakları, başını yaslayıp tüm kederini unutturacak iri göğüsleri gözünün önünden gitmiyordu. "Evet," deseydi şimdi Nagihan'ın yerinde kendisi olup bambaşka bir hayatı yaşayacaklardı. Başka renk mobilyaları, belki beyazla mora çalan yemek takımları, sade kulp-lu fincanları, tül perdeleri, yatak odasının ışıkları, duvarlarının renkleri bile bambaşka olabilirdi ama o düğün kalabalığında o kadar uzak, o kadar ışık olmasına rağmen hep karanlık kalacak yerden o türküye eşlik eden sadece Demet'ti. Neden kabul etmemişti ki? Niçin uzatmamıştı ellerini? 'Sen ona layıksın,' derken ne demek istemişti? Kafasından geçenleri o boşluğa, bitmeyecek geceye sığdırmaya çalışırken ısıtıp ısıtıp farklı anlamlar çıkarıyordu her seferinde. Demet ile Nagihan'ı yan yana koyup önce onlara, sonra tekrardan yüreğine baktı. Bir nefes daha çekti sigarasından. Nagihan'ın iri masmavi gözlerinden akan yaşları, kadere razı hayattaki mütevazılığını, "Ne yaşamışsan yaşadın artık ben varım, bunu şimdi değil ileride anlayacaksın," deyişini, sırf sabah sıcak sıcak yesin diye gecedden yaptığı böreklerini, aldığı çorapları, soyup uzattığı elmaları düşündü. Hangi tartıya koyarsa koysun yine de Demet ağır geliyordu. Belki nihayete erdirdiği izdivacından sonra daha iyi görüyordu her şeyi fakat aklından bir türlü çıkaramıyordu, hatta çıkarmaktan da korkuyordu Demet'i.

"Aşk bitince aşkla bakmak da bitiyormuş," dedi içinden ve ekledi: "O yüzden eski tatları, bilindik kokuları arayıp duruyorum her yerde."

Bir nefes daha tüketti sigarasından, öteye fırlatmak isterken bir nefes daha çekti. Savurdu izmariti. Altına girip üstüne basmak, ezbildiği kadar ezip soğuk toprağa karıştırmak

istedi. Kıpırdamadan, belki titreyerek ama o soğuğa aldırış etmeden, hatta o soğuktan daha soğuk geçmişiyile kalakaldı. Karakolun kapısını sertçe çekip içeri girdi. Koridora bakan kapıların altından zemine yayılan havayı iliklerine kadar hissediyordu. İlerledi. Adımlarının sesi sağlı sollu yankılanıyordu. Koridorun ortasındaki kapının önünde durdu. Kapının mazgalını sonuna kadar çekip kafasını o boşluktan içeri uzattı. Nizam bacaklarının arasına aldığı battaniyeyle kim bilir hangi rüyayı görüyordu? Nizam'ın gördüğü her neyse bozmak istemediği için mazgalı yavaşça kapatıp yürümeye devam etti. Köşedeki kapının önünde durdu. Oranın mazgalını çekti. Kafasını içeri uzattığında Çetin'le göz göze geldi. Çetin gösterdikleri yerin aksine battaniyeyi yere serip oturmuştu. Çıkardığı ayakkabılarının üzerine basarak kendi kendine durmaksızın konuşuyordu.

Polis, “Erbedaş dilekhana...bu iş böyle giderse...sonumuz tımarhana...” dedi. Gülümsemesi yetmedi, kahkaha attı.

Çetin, polisin söylediği türkû umurunda değilmişçesine yüzünü öteye çevirip oralı olmadı önce. Ayakkabısının tekini ters çevirip bıraktı. Mazgaldan kafasını uzatan polise baktı, “Kırpik seni keserem... yar gelmiş duymamışam,” dedi. O da attı içinde tutmak istemediği kahkahayı.

Polis, kahkahaları kimse işitmesin diye mazgalı sertçe kapattı. İçinden söylemeye devam ettiği türkûyle sorgu odasının kapısına kadar geldi. Kemerini, belini yamultan silahını düzelterip gömleğinin düğmelerini teker teker kontrol ettikten sonra kapıyı çalmadan açtığı gibi içeri girdi. Amir gevşettiği kravatı cebine koymuş, saçını başını her an yolacak vaziyette beklerken İlhan hiç susmayacak gibi konuşuyordu:

“... İnsan dediğin acının her türlüşüne dayanan varlıktır. Acının nereden geldiği değil, kimden geldiğini unutmazın yeter. Yattığı hasırda ayağa kalkacak dirayeti kalmayan ayaklarını eğilmeyen gökyüzünden, dimdik duran taş-

lardan, bükülmeyen ağaçlardan hayâ ederek uzatamıyordu. Bedeninin kesif kokusu mağaradaki haşereleri ait oldukları yere göndermişti. Toprağa verdiği evlatları gözlerinin önünden bir an olsun ayrılmazken sabilerin sesleri de kulaklarından gitmiyordu. Telef olmuş koyunlarının haberini veren İblis'i her seferinde azarlamış, imanının zerresinden kopan taşlarla kim bilir onu nereye yollamıştı? Her seferinde başka türlü gelen İblis'e değil cümlelerini, tükürüğünü dahi artık heba etmek istemiyordu. Mağarada sabırla, sessizlikle, huzurla, hatta yalnız başına ölmeyi beklerken zemin sarsılmaya başladı. Toprak fokurdayacak sular gibi hareketlendi. Dibiindeki nemli kısmı yeryüzüne çevirdi. Mağara duvarlarından düşen küçük bir taş parçası sekerek yerdeki otun üzerinde durdu. Ot, taşın ağırlığı altında ezilmedi. Sararıp solarak ölmeyi düşlerken ağır bir taşın geleceğini o da beklemiyordu. 'Keder,' dedi. 'Kader,' dedi. 'Bitti,' diyecekti ki daha büyük bir taş kopup tepeden toprağa doğru yuvarlandı. O küçük taşa çarptı ve otun üzerinden öteye fırlattı. Ot üzerinden çekilen taştan kurtulsa da kafasını kaldıramadı. Öyle kaldı, öyle kalmak istedi. Haddini bilircesine, azar işitmişesine bekledi. Rüzgâr küçük yapraklarını serinliğiyle yaladı otun. Yalnız olmadığını anlatıyordu esenliğiyle, sonra bulutlar sokuldu birbirine. Gök kimseyi ürkütmemek için grlemedi. Yedi kat göklerdeki melekler sustu. Kanat ırpan iki melek de kondu yerine. Cibril geldi yanına. Ayağa kalkmasını söylerken önce başını eğen otun yeşilliğine, sonra da ona baktı. Nasıl desin, 'Kalkamıyorum,' diye? Kollarını yana dayadı. Dizlerini ekti. 'Onun izniyle,' dedi. Müsaade isterken doğruldu. zerindeki l toprak, kaburga kemiklerinin arasından akıp arınırcasına sökülürken yaralarından çıkan kurtçuklar boşluğa birer birer düşüyordu. Cibril'in çürümüş bedenini görmesinden utansa da ayağa kalktı. Mağaranın girişine kadar durmadan, düşmeden, bir an olsun şp-

he etmeden, bugünü bekler gibi yürüdü. Ondan aldığı güçle ona yöneldi. Mağara önünde Cibril'in gösterdiği toprağa topuğunu yavaşça vurdu. Yedi kat gökten kopup kâinatlar etrafında dönen melekler, ruhlar âleminde koyu sohbete dalan ceddi, etrafta sessizce bekleyen haşereler işi gücü bırakıp sadece ona bakıyordu. Zemzem suyu o ânı bekliyormuşçasına topraktan kurtulur gibi açtığı çatlaktan yeryüzüne sevinç olup fışkırdı. Başını eğen ot da rüzgârdan güç alıp doğruldu. Su tüm berraklığıyla semaya yükselircesine yerinde durmayı istemeksizin yükseldi. Dinginliğini durgunluğunu susturup bedeninde yayılıyordu. Suya dokunan yerleri üzerindeki ölü deriden kurtulup pul pul dökülüyorken bahar yaprakları gibi gençleşti. Serinliği veren, rüzgârı, nefsi, nefesi, ışığı incitmeden, karısına atılan iftiralara aldırış etmeden, iblisin vesveselerine tutunmadan, korkmadan duruyordu ayakta. Kim o halini görse tanımakta zorlanırdı. Bir bakan bir daha bakmak isteyecekti ona. İblis'in saklanacak yer aradığı gündü. İmtihani bitmiş, kurtuluşa erenlerden olmuştu.”

“Kim?”

“Eyyüb peygamber.”

Amir derinden çektiği nefesi Eyyüb'ün sabrıyla yolladı ciğerinden. Nedendir demin içeri giren polise bakıp gülümse-di. Daha fazla soru sormak istemiyordu. İlhan'ın anlattıklarını dinlemek bir bakıma ona iyi gelmişti fakat ensesinde pişen boza artık fokurduyordu. Bir an evvel sorguyu bitirmeli, evine dönmeliydi. Yatağına uzanmanın, gözlerini yummanın hayalini kurmaya çoktan başlamıştı. Duvardaki lambaya çarpıp afallayan sinek daireler çizip dönüyordu. Amir içinden geçen öfkeyi bir kenara bırakarak artık cevabını almak istediği o soruyu kararlılıkla tekrar etti:

“Yeşil ceketli adama ne oldu?”

“Kaçamadı adam. Dükkân birden herkesi sustururcasına patladı. Gece olmasaydı, domates olmasaydı, gölge olma-

saydı, fişek olmasaydı, namus olmasaydı, namlu olmasaydı, karanlık olmasaydı, yetimin başını okşayacak ellerimiz olmasaydı keşke. Tuz buz olsaydı her şey ama duman oldu. Yangın yerine döndü ortalık. Kafamı kaldırdığımda dumanlar arasında parlayan ışığı gördüm. Herkes mavi zannediyor o ışığı ama mavi değildi; rengârenkti. Sarı griye karışmıyor, kırmızı siyahtan korktuğu için yanaşmıyor, mavi bir anne gibi kucaklamak istercesine kollarını açıyor, turuncu yetim çocuklar gibi kenarda titriyordu. Siyah herkesi karartmak için susmuyorken yeşil adamın ceketinde varlığını küfür gibi hissettiriyordu. Görseniz bitmeyecek rüya gibiydi, içinden çıkmayı istemediğiniz hayal gibiydi, mucize gibiydi, anlatılmayacak gibiydi. Anlatılsa bile kulaklardan kolay kolay sökülemeyecek, tüm zamanlara direnecek hikâye gibiydi. Bitmişti. Nizam ayaklarından tutmuştu fakat bedeni hafifledikçe ruhu da hafifledi. Olduğu yerden gökyüzüne doğru yavaşça yükseldi... yükseldi... yükseldi...”

“Sonra ne oldu?”

“Tanrı onu yanına aldı.”

Bir sürü güvercin var

“Amirim...”

“Oğlum kaç kez söyledim ben susarken araya girme!”

Amir yanındaki polisin konuşmasına izin vermeden Nizam’a baktı bir müddet: Üstü başı perişan denecek vaziyetteydi. Beti benzi atmıştı. Fukaralığını garibanlığına değil de deliliğine mal etmişçesine duruyordu. Soğuktan neredeyse mora çalan narin ellerine, ince uzun parmaklarına, alelacele ve biçimsiz kesilen tırnaklarına, buluş çağına girdiğinden beri uzatılmasında söz sahibi olmadığı kısa saçlarına, aşağı doğru sivrilen ve kim bilir ne küfürlere maruz kalan kulaklarına, güvercin kovalarken düştüğü yerlere aldırış etmediğini gösteren ve kulak arkasından alın mesafesine mühürlenmiş taş çukurlarına, muhtemelen çocukluk yıllarından bu yana milat bellediği dik yürüyüşünün müsebbibi sayılan faça izlerine, kenarda ters duran ruhu henüz çekilmiş ve manevi değerden de yoksun çoraplarına, kokusu yayılmaya devam eden ve yaşadıklarının belki de tek şahidi siyah ayakkabılarına bakıyordu.

Nizam ise dizlerini karnına dayamış, kimsenin onu fark etmediğini zannedercesine cenin gibi uzanmış vaziyette isti-

fini bozmadan etrafa yayılan toz zerrecelerini duman üflercesine başından savıyordu. Nerede olduğu ve neye benzediğini anlatsalar da inanmayacaktı. Uyku sersemi halini, istemsizce kurduğu bağdaşı bozmadan ağzını kapatan battaniyeyi alttan çekerken soğuk nefesini önüne çömelen amire saklıyordu. Amir ayakkabının tekini eline alıp ışığa tutarak kaldırdı. İşaretparmağını içinden geçirip sivri ucundan çıkarak sallarken ayakta bekleyen polise bu gördüğü ayıbı kapatmasını istercesine baktıktan sonra yere bıraktı. Nizam'ın dokunsalar da ağlamayacağı gözlerinde kaldı bakışları. Yanağına dokunmak istese de sözü uzatmadan dükkânda olan bitenden ziyade Çetin'in ve İlhan'ın söylediklerine itibar etmese de yeşil ceketli adamı nereye sakladığını yekten sordu.

Nizam bir ara işaretparmağını tavana çevirdi ama gözkapaklarında yuva yapmış çapak yüzünden kirpiklerini birbirine değdirmekle yetindi. Kızgınlığını sıktığı dişlerinden alırcasına, kafasından nelerin geçtiğini anlamalarını istercesine konuşmuyordu. Çetin'in istekleri gibi onlardan bir şey talep etmedi. Amirin tabanca, yangın, tüpçü dükkânı, yeşil ceketli tekrarlarında gözleri büyüse de istifini bozmadı. Amir arada sesini yükseltmese demin gördüğü rüyasına kaldığı yerden devam edebilir, bildiklerini unutmaya rüyasını bitirme karşılığında ant içebilirdi fakat miskinliğini gösterircesine örtündüğü battaniyeyi arada boynuna kadar çekiyor, deşilmesini istemediği konuyu belki de duymazdan geliyordu.

Amir, Çetin'den ve çevreden işittiği güvercin zaafını son kozu olarak kullandı. Elindeki küçük kâğıda yazdığı paçalı, posta, yelpaze kuyruk, Dragon, Çin baykuşu gibi güvercin isimlerini fısıldadı. Onları görmek isteyip istemediğini sordu. Nizam zikredilen isimleri işitince yattığı yerden doğruldu. Gözbebekleri büyümüş, hatta gülümsüyordu. Amirin saydığı isimleri içinden tekrar ettiğinde dudakları, elle-

ri, hatta ayakları kıpırdıyordu. Alkışladı. Kafasında kura kura içine attığı kelimelerden hiçbiri ağzından çıkmadı kahkahalar atarken. Amir de, yanındaki polis de beklemedikleri kahkahalarına tebessümle eşlik etti. Nizam tekrardan uzatılan suyu yudumlarken bildiği her şeyi anlatacağına güvercin gagası üzerine yemin edip, sorulan yeşil ceketli adamın nerede olduğu sorusunun ardından yutkundtu. Elindeki bardağı önünde yan duran ayakkabı tekinin içine koydu. İçindeki densize haddini bildirmek istercesine kafa salladıktan sonra ayağı kalktı.

Amir, Çetin'den ve İlhan'dan tecrübe edindiğı bu garipliklere bakmakla yetinirken yanındaki polis Nizam'ın çıplak ayaklarla yere basmasına anne şefkatiyle koşmamak için kendini zor tutuyordu. Nizam parmaklarını şıklatır gibi birbirine sürdükten sonra duvar dibine kadar gidip sırtını soğuk yere dayadı. Kollarını iki yana açıp duvardan ayrılmadan sırtını sürüye sürüye duvar dibine kadar çömeldi. Sağ ayağını tutup ağzına kadar yaklaştırdıktan sonra hohlarken dizlerinden ensesine kadar yükselen soğuşu yeni yeni hissediyordu. Yumruğunu sıkıp göz kenarlarına bastıra bastıra gözlerindeki kılcal damarları patlatırcasına çapağını sıkıştırdığı yerden çıkardı. Kim olduğunu içeridekilere gösterircesine sırtını soğuk duvardan ayırmadan ayağı kalktığında tavana yakın küçük pencereden dışarı bakarak, "Yerini biliyorum," dedi.

Amir kaşlarını kaldırdığında yanında bekleyen polise ben demiştim der gibi böbürlenerek baktıktan sonra vakit kaybetmemek için sağ eliyle Nizam'ın çıplak ayaklarını işaret etti. Nizam'a karakolda fazladan bekleyen yeni ayakkabı ve yün çorap getirdiler. Nizam ayakkabıyı görünce ayakkabıya değil de dışarı çıkacağına sevindi. Ayakkabının bağcığını bağlamayı bildiğı halde oralı olmayıp onlara bağlattı. Giydikten sonra ellerini arkasına alıp yeni ayakkabıla-

rıyla ve dizlerine kadar çektiği çoraplarıyla duvardan yattığı yere doğru volta atmaya başladı. İçtimaya geç kalan asker gibi topuklarını yere vura vura yürürken önüne çıkan eski ayakkabılarını tekmeleyip öteye fırlattı. Amir elindeki telsizden gelen “hazırız” talimatı doğrultusunda Nizam’ın kolundan tuttu. Ona giydirdikleri polis yeleğiyle upuzun koridorlardan yürüdüler. Nizam giydirdikleri ağır yeleği üzerinden çıkarmaya yeltense de kolundaki diğer polis buna izin vermedi. Arka arkaya ilerleyen üç arabayla karakoldan çıktılar.

Araba sallandıkça gözler şoför polise çevriliyor, hava aydınlanması beklenirken gitgide kararıyordu. Nizam takati kalmayan dizlerine tutunmuş, üşüyen ellerini ısıtmak için ovuşturup bacaklarının arasına sıkıştırmıştı. İçerideki polislerin saç kesimlerine, kemerlerinin kopçalarına, parlayan rozetlerine, bel kemiklerini yamultan işlemeli silah kabzalarına, aracın ön camından ara ara yansıyan yüzüne bakarken sağındaki polis içerideki sessizliğin tedirginliğini alırcasına Nizam’ın solunda duran polise, “Tertip hayırlı olsun, düğün yapmışsın, yeni haberim oldu, babamın durumunu biliyorsun yoksa o mutlu günde seni yalnız bırakacak değildik,” dedi. Önce kafa sallamakla yetinen, sonra da gözlerini dışarıdan içeri çeviren polis, Nizam’ın dizine dokunarak parmağındaki yüzüğü gösterircesine, “Yaptık bir şeyler,” dedi ve ağzında geveleyerek kıstığı cümleye kimsenin duyamayacağı şekilde yutkunarak ekledi: “O mutlu günde...”

Nizam akşam verilen yemeği yemediği ve aç karnına dört bardak su içtiği için neredeyse kusacaktı. Aracın içindeki keskin kolonya kokusu midesinden çıkacakları çağırırcasına inceden inceye bulantısını tetikliyordu. Arka koltukta sağında ve solunda oturan polislerden kurtulmak istercesine zikre katılır gibi ileri geri sallanmaya başlayınca polislerden biri kolundan sımsıkı tuttu. Amir ön koltukta oturduğu yerden karanlıkta seçilemeyen yola baksa da binerken

Nizam'ı görebileceği yere sabitlediği dikiz aynasından gözlerini ayırmıyordu.

Solunda oturan polis cebinden çıkardığı naneli sakızlardan birini Nizam'a uzattı. Nizam bir gözünü nişan alır gibi kapatıp öbürüyle yanındaki polisi süzdükten sonra uzatılan sakızı ağzına atarken kendisine pürdikkat bakan amirle aynada göz göze gelmemek için bakışlarını sol cama kacırdı. Dışleriyle intikam alır gibi etmediği küfürlere sararak çiğnediği sakızı, ağzında sağa sola atıp tüm gücüyle bastırıyordu. Araba toprak yoldaki çukurlara bata çıka ilerliyordu.

Geçtikleri çorbacının tabelasında bazı harfler geçen zamandan dolayı eksilmiş olsa da ışıklı yerleri uzaktan seçilebiliyordu. Lastikçinin önünde bekleyen traktörün sallanan direksiyonu neredeyse düşecekti. Yol kenarında sığınacak yer bulamayınca toprağı eşeleleyen köpekler kendi aralarında bir şeyleri tartışıyordu. Nizam'ın ağzındaki sakız yumuşamış, hatta patlatılacak kıvama gelmişti. Dikiz aynasının altından sağa sola sallanan işlemeli ince taneli tespihin şangırtısı rampa çıkarken zorlanan arabanın motor sesine karışıyordu. Amirin açık ensesinde belirgin haldeki et benine bir müddet bakan Nizam, kendisine bir türlü yakıştıramadığı yelege çıkarmaya yeniden yeltenirken arabayı süren polis, virajı döndüklerinde radyonun düğmesine bastı.

Gıcırıltılı çeken üç kanalın ardından yolu gurbete düşüp de hazin hazin geçen yıllarına ağlayan türküyü başparmağıyla yarıda kesen amir, doğru yolda gittiklerinden emin olmak için Nizam'a sordu. Nizam kafa sallamakla yetinmeyip ağzındaki sakızı şişirerek patlattı. Polisler kahkahayla eşlik ettiğinde sakız veren kabahatini örtmek adına elini uzatıp sakızı istedi. Nizam sakızla birlikte uzatılan ele kusmak için zor tutuyordu kendini. Üstelik arka koltukta sıkıştığı yerde terlemişti. Sakızı tükürürcesine yanındaki polisin avucuna bıraktı. Aralanan camdan dışarı atılan sakıza karşı-

lık bir parça soğuk hava içeriyi serinletirken yol bitmeyecek gibi uzuyordu.

Karanlığı yırtarcasına parlayan far ışıkları art arda ilerleyen arabaları kıvrılarak giden yılan gibi gösteriyordu gecede. İki bilindik mahalle geçtikten sonra mecbur kalmadıkça kullanılmayan tabelasız tali bir yola saptılar. Etrafta dimdik duran ağaçlardan başka nerede olduklarını hatırlatan hiçbir emare yoktu. Yolun sonradan yamalanmış yerlerini fırsat bilen şoför polis, amirin kızabileceği sınıra ulaşınca kadar gaza bastı. Arabalar keskince virajdan dönüp takribi üç kilometre ilerledikten sonra mahallenin içinden geçerek çocukların top oynadığı toprak zeminde Nizam'ın söylediği yerde durdu.

Motorlarla birlikte farlar da sustu. Kapıları açıldılar. Nizam'ı araçtan indirdiklerinde kafasını kaldırıp seçilebilen yıldızlara bakmak istercesine yukarı baktı. Dudakları, içinden geçen kelimelere yetişemiyordu. Ne dediğini kendi de anlamıyor gibiydi. Yanındaki polisler her an verebileceği işareti kaçırmamak için onu pürdikkat izliyordu aracın kenarından. Mahallede kimi evlerin ışıkları geceden yanıyor, kimilerinin bacası zorbela tütüyordu. Nizam'la birlikte parmak ucunda yürüdüler. Nizam boynunu sola yatırıp kütletti. Koluna giren polisten tek hamleyle kurtuldu. Amir ona karışmamalarını işaret ettikten sonra polislerin arasında toprak zeminde koşarak dönmeye başladı. Döndükçe etrafındaki polisler açılıyor ve sağa sola yayılıyordu. Yerden aldığı taşı denize atarcasına uzaklara fırlattı. Yuvasını arayan yavru bir güvercinin kanat çırpması gibi kollarını indirip kaldırırken koşmaya başladı. Kollarıyla birlikte kafası da sağa sola dönüyordu. Etrafındaki polisler bu durumu amirden bilircesine gülmek istiyordu fakat hepsi de başlarına patlayacak olan kaktan haliyle korkuyordu.

Polislerden biri yanındakine, "Bu deli adliyenin çatısına konan güvercini almaya gittiğinde korumalar tarafından bir

ton dayak yemişti. Onlara ne demiş biliyor musun?” dedi. Amirin durduğu yöne bakarak kısık sesle devam etti: “Onlar başlattı.”

Nizam birazdan havalanacak güvercin gibi hızlandıkça herkesi daha da tedirgin ederken kollarında takat kalmayınca dek, daireler çizip yoruluncaya dek, nefes nefese kalıncaya dek koştu... koştu... koştu. Ayağı yerdeki taşta takıldığında sendeledikten sonra yüzüstü düşüp yuvarlandı. Toprağın serinliğini hissetmiş gibi yayıldığı yerden kalkmak istemedi. Amir elindeki telsizi sıkarak etraftaki polislerle birlikte gözlerini ayırmadan ona bakıyordu. Nizam'ın yaptığı garip hareketler yüzünden geri dönme talimatını vermesi an meselesiydi. Nizam ayağa kalkıp kollarını tekrardan açtı. Islık çalamadığı için nefesi kesilene kadar üfledi. Sağ ayağını sol ayağının üzerine koyarak olduğu yerde zıplamaya başladı. Zıplarken kanat çırpıyor ve gökyüzüne bakıyordu. Yeneden daireler çizerek koşmaya başladı. Toprak zeminde art arda bekleyen araçların arasından geçip onu seyreden polislerle çarparak dönüyordu. Amirin solundan döndüğünde kolundan tutup karanlıkta parlayan gözlerine bu durumu daha fazla sürdürmemesini söylercesine baktı. Nizam ağrıyan kolunu kurtarmak için başta dirense de kurtulamadı. Hareketsiz beklerken araziden uzak, etrafı taşlarla örülü çeşmeden takribi seksen adım uzaklıktaki toprak zemine saplanmış, ucu sivri etrafı oyulmuş anıtı andıran taşı işaretparmağının yerine sol elinin küçük parmağıyla göstererek, “Orada,” dedi.

Ellerinde kazma kürekle gelenler gösterilen yeri el fenerleri ve çift floresanlı ışıldaklarla aydınlattıktan sonra etraftaki köpek seslerine aldırış etmeden bir an önce cesedi çıkarmak için gösterilen taşı devirip altındaki toprağı kazmaya başladılar. Kazmaların biri inip biri kalktı. Nemli toprak zemin kürek kürek yarılıyordu. Aracın önünde sigara içen iki

polis, komiserin gerek görmediği iş makinesiyle daha rahat kazılabileceğini kendi aralarında sessizce konuşurken kazma kürek el değiştiriyor, çukurun kenarında toprak birikiyordu. Polislerden biri başıboş dolaşan köpekleri yerden aldığı taşla uzaklaştırdı. Karşıdaki derme çatma evin pencere demirleri el fenerlerinden yansıyan ışıktan dolayı ara ara parlıyordu. Evin içinde alnını cama dayamış biri, perdeyi araladığı yerden olanları merakla izlerken muzırlık peşindeki polis, feneri evin camına tuttu. Adam perdeleri çekip evin ışığını kapatınca arkadaşlarına bakıp onu korkutmanın verdiği hazla gülümsedi.

Amir araçlardan birine yakın yerde yaktığı sigarayla etrafı seyrederken Nizam, yeleğinin önünden sarkan küçük ipi koparmak için parmağına doluyordu. Bir türlü koparamadı. Dişleriyle yapmak istedi, eğildi fakat çenesi sarkan ipin ucuna yetişmiyordu. Yeleğin fermuarını indirdi. Kollarını içinden çıkarıp yeleği havada iki tur çevirdikten sonra var gücüyle öteye fırlattı. Nizam üzerinden attığı ağırlığın rahatlığıyla derinden bir oh çekerken kafasını sola yatırıp boynunu küttetti. Bağcığı sarkan yeni ayakkabılarına baktı. Sol teki ni kaldırıp indirdi. Karakolda giydirdikleri gibi parlamıyordu. Kafasını kaldırdığında yanındaki polisle göz göze geldi. Polis gülmemek için zor tutuyordu kendini. Nizam'ın fırlattığı yeleği yerden aldığı gibi dibinde belirdi. Tekrardan giydirmek istemedi. Öte yanda soğuk havanın daha fazla içlerine işlememesi için toprağı kazanlar hiç durmadan devam ediyordu.

Bir mezar için kazılacak kadar toprak birikti kenarda. Bir-iki kazma darbesinden sonra kazmaların çarptığı tenekeden ses geldi.

Toprak çözüldükçe kesif koku etrafa yayıldı. Kafalar sesin geldiği yöne bir anda çevrildi. Tenekeyi topraktan ayırıp etrafı açık bir yere koydular. Çıkarılan, on kiloluk yağ teneke-

lerinden biriydi. Eczaneden alınan ilaçlar gibi üzerinde sonradan kazınan üç belirgin çizgi vardı. Tenekenin boyası pul pul dökülmüş, kenarları uzun zaman önce paslanmıştı. Kapağını söküp içine baktıklarında herkesin yüzündeki şaşkınlık, karanlık olmasına rağmen uzaktan seçilebiliyordu. Işığı tekrardan çıkardıkları tenekeye tuttuklarında aracın önünde bekleyen amire seslendiler.

Amir yanındaki polisi feneri sallamaması için uyarıp elindeki sigaradan çektiği dumanı önüne savurdu. İzmariti fırlattıktan sonra, bileğine geçirdiği siyah tespihini paltosunun yan cebine koyarak polisler doğru caka satarcasına ağır adımlarla yürümeye başladı. O esnada damdan atlayan beyaz bir kedi camları olmadığı için naylonla çevrelenmiş pencereden içeri girdiğinde o evin de ışıkları yandı. Amir çıkarılan tenekenin önünde durdu. Gözlerini ovup kıstıktan sonra ışık tutan polislerden birinin yardımıyla tenekenin içine baktı. Eğilip içindekini yakından görünce yüzünün şekli değişti. Doğrulur doğrulmaz uzaktan onları izleyen Nizam'ı eliyle işaret ederek yanına çağırdı. Nizam gelmek istemediğini omuzlarıyla belirtse de polislerden biri Nizam'ın koluna girerek onu tenekenin başına kadar çeke çeke getirdi. Nizam amirin gösterdiği yere bakmak istemedi ama kolundan tutan polis dürterek ısrar edince yavaşça eğildi. Tenekenin içinde ölü bir güvercinden başka bir şey yoktu. Amir, Nizam'ın yanında duruyordu. Cebinden çıkardığı tespihi yumruğunun içinde sımsıkı tuttu. Öfkesi yüzünden okunuyor, hatta burundan soluyordu. Yumruğunu gevşeterek tespihin sivrilmiş imamesiyle önlerindeki tenekeyi işaret edip Nizam'a sordu:

“Bu ne?”

“Ankut.”

Nizamı dövmek istediler; sağlam sollu yumruklar, bitmek bilmeyecek tekmeler, ağız dolusu küfürler... Yığılıp kalacaktı toprak zeminde. Bıraksalar eşilen toprakla üzerini örtüp

konuyu açılmamak üzere kapatacaklardı öfkeleriyle. Bayılmak üzereyken ayılıp tekrardan vurdular zihinlerinde ama kimse değil el kaldırmak, küfür bile edemiyordu ona. En çok da amir öfkeliydi fakat böyle bir işe kalkıştığı için Nizam yerine kendine kızıyordu. Nizam'ın koluna giren amir hiçbir şey demeden onu getirdikleri aracın başına kadar götürüp tekrardan içine koydu. Kapıyı hıncını alırcasına kapatırken sıktığı elini gevşetti. Hava o kadar soğuk olmasa bir sigara yakacaktı. Ankut'un tüyleri genelde kiremit rengine yaban bir kuş olduğu bilgisini amire fısıldamak istedi polislerden biri fakat cesaret edip yanına yaklaşmadı.

Herkesin içinden geçirdiğini amir bir çırpıda söyledi:

“Ne bekliyorduk ki zaten?”

Amir sol elindeki telsizi her an birilerine fırlatacaktı gibi sıkıyor, çözdüğü onca cinayet dosyasını kafasında sayfa sayfa sıralarken bu duruma düşme nedenini kendinde arıyordu. Hem hayıflanıyor hem de düşünmekten kendini alamıyordu. En ufak bir ayrıntı, evveldeki dosyalarda neleri ortaya çıkarmıştı. Gurur meselesi ile çözüm mesafesi arasında gidip gelse de işin içinden çıkamıyordu. Geriye hiçbir dosyaya ekleyemeyeceği tenekede buldukları ölü güvercin kalmıştı sadece. Ağzından dökülmeyen laflar dönüp dolaşıp mühürlü dudaklarının kenarından bir türlü çıkmıyordu. Ölü toprağı atarcasına kafasındakileri tükürüğüne karıştırıp yere savurdu. Soğuk havadan çektiği nefesle aracın arka kapısını aralayıp kafasını içeri uzattı. Nizam'ın ağlamaklı gözleri karanlıkta boncuk gibi parlıyordu. Öfkesini ne olduysa bir kenara bırakmış, bir çocuğa nasihat eder gibi kısık sesle konuşan amir bir müddet sonra araladığı kapıdan içeri girip Nizam'ın arka koltuktaki yanına oturarak aracın kapanmamakta ısrar eden ağır kapısını kapattı.

Etrafa yayılan polisler üşümemek için hareket ederken içeride ne konuşulduğunu merak ediyorlardı. Bazı evlerin

ışığı tekrardan açılıp kapandı. Nemli toprağa çarpıp yükselen hava daha da soğutuyordu etrafı. Gün aydınlanmadan önce karardıkça kararıyordu. Sıska, cılız köpeklerden biri ortalığı koklayarak yokuşun başındaki müstakil evlerden birine doğru peşinden kovalayan varmışçasına ilerliyordu. Elektrik tellerine sarıldığı yerden inmek istemeyen uçurma kuyruğu başına gelenleri anlatır gibi esen rüzgârda savruluyordu. Bahçe kapılarından biri ardına kadar açılmak isterken önüne konan taş çarpıp gerisingeri dönüyor, oradan da tekrardan küfür gibi savrulan gıcirtısını geceye haykırarak duyuruyordu. Eşeledikleri toprak başında bekleyen üç polis önünden geçtikleri çorbacıyı methediyor, onca yolu en öndeki araçla gelen polis ise geri dönerken nereden geçebileceğinin hesabını yapıyordu. Rutin işiymiş gibi soba kova-sını dışarı çıkaran kadın uzaktan onlara baksa da anlam veremediği sessizliği anlatılacak kıymette bir olaya çevirmek için emareler biriktiriyordu. Giymediğine pişman olduğu yün içlikten dem vuran polis, bir yandan ellerini dizlerine sürerek ısınmaya çalışıyor, bir yandan da eve varınca içeceği pekmezin planlarını yapıyordu. Derken mahallenin ışıkları ara ara açılırken ortalık hafiften de olsa aydınlanmaya başladı. Elindeki bastondan destek alan adam, yaşının verdiği cesaretle perdeleri sonuna kadar çekiyor, gözlerini kısıp o mesafeden görebildiği kadarıyla yerlerinden ayrılmayan polislere bakıyordu.

Aracın kapısı açıldı. Amir kararlı vaziyette elindeki telsizin anteniyle boynunu kaşıyarak indi araçtan. Sol elindeki tespihin ucu parmaklarının arasından sarkıyordu. Toprağı kazan polislerin yanına kadar durmadan, ardından kovalayan varmışçasına emin adımlarla yürüdü. Çıkardıkları tenkeyi tekmeleyip öteye savurdu. Yan duran tenekeden güvercin tüylerinden biri rüzgâra tutunup geceye karıştı. Elinde kazma ve kürekle bekleyen polislerden biri beklemediği

bu hareket karşısında irkilse de diğerleri amirin vereceği talimatı pürdikkat bekliyordu. Amir tenekenin çıkarıldığı toprak zeminin önünde durup toprağın altını tespihin ucuyla işaret etti.

“Kazın,” dedi.

Tereddütleri nihayete erdirmek pahasına söylenmeyi bırakıp kazmaya devam ettiler. Islak toprak, çukurdan koparılmış gibi kenarda birikiyor, evlerin aralanan perdeleri gitgide artıyor, ardından karanlığı kovan ışıklar yayılarak açılıyordu. Kazmalar yumuşak toprağa saplandığında hiçbirinin üzerlerinden kolay kolay çıkmayacak kadar ağır bir koku etrafa yayılıyordu. Polislerden biri kendini daha fazla tutamayıp kazma sapını yanındakine bırakır bırakmaz kustu. Amir midesini boşaltan polise araca binmesini söylerken elindeki tespihi etrafındakileri sakinleştirircesine çeviriyordu. Bembeyaz saçları gecede parlayan ve emekliliğini kemiğe dayanacak bıçağa kadar bekleyen polis ise kazmanın sapını toprağa saplayıp ellerini kaldırarak dua okudu. Kazmayı toprağı yırtarcasına kaldırıp indiren ve bir an evvel karakola dönmek için sabırsızlanan polis ise son darbeden sonra okkalı bir küfür savurarak durdu. Bu aşamadan sonra, tahkikata tahribat eklememek için özenle kazdılar.

Toprağın altından dört kişiye ait kemikler çıktı:

Çocuk, çocuk, kadın, çocuk.

Ceset torbalarına koydukları kemiklere eziyet etmeden ölü kaldırırcasına hassas davrandılar ama Nizam dışında kimse onlara gözyaşı dökmedi. Polislerden birinin en azından karıştırmamak için ceset torbası yerine kutuya koyma fikri içinde kaldı. Çukuru kapatıp toprağı hiç dokunmamışçasına düzeltmeler de o çukur hiç kapanmamak üzere açılmıştı artık. Belki kale direğidir deyip aynı büyüklükte bir taşı kaldırdıklarının yerine bırakıp art arda sıralanan araçlarla geldikleri yoldan karakola dönmek üzere yola çıktık-

larında rüzgâr, etkisini azaltan ıslığını mahalle sakinlerini uyandırmak için savuruyordu. Yan yatmış tenekedeki ölü güvercin orada yarım bırakılmış bir dize gibi kaldı. Ne şiirlere, ne şairlere, ne de müsveddelere yakışıyordu. Nizam, aracın penceresindeki aralıktan o ölü güvercine bakakalmıştı. Zorbela giydirdikleri yeğin içinde arka koltukta soğuyan yerini ileri geri sallanarak ısıtıyordu. Burnunu çekti. Gözyaşını sağ koluna bırakmak üzereyken yanındaki polis dizlerine ağlama artık der gibi şefkatle dokundu. Yetmedi sırtını sıvazladı.

Karakola vardıklarında Nizam'ı sorgu odasından hücreye, hücreden tekrar sorgu odasına alıp elini yüzünü yıkadılar. Çetin'den kalan bir tabak dolmayı önüne koyduklarında iştahla yedi. Nizam'ı içeride kim bilir kimlerin kokusunun sindiği battaniyeye sardılar. Boynunda kuruyup kalan kırı battaniyeye silerken etrafındakilerin umurunda olmadığını gösterircesine yere tükürdü. Sessizliği fırsat bilip gözlerini kapatır kapatmaz da uyudu. Rüyasında yerde sekerek giden bir güvercinin peşinden koşarken yattığı yerde sığıyordu. Uyandığında diğer rüyaları gibi bunu da unutmayacaktı. Battaniyeyi kaldırıp etrafa baktığında tepesinde bekleyen amir ile göz göze geldi.

“Aferin Nizam Efendi. Biz bu dosya bir an önce kapansın, bitsin diye elimizden geleni yapalım, sen ekledikçe ekle. Sana ne oğlum kemiklerden? Sana mı kalmış onları bulmak? Başımıza bir ton iş aldık. Başkomisere anlatıyorum, ‘Çıkar-masa mıydınız?’ diyor. İhtimalle iş mi yapılır? Bir şeyi ya yaparız ya yapmayız! Başta bunu bilerek yola çıkmadık mı zaten? Yapmasa mıydık ne? Yeşil ceketlinin yerini söyle dedik, konu nereden nereye geldi. Şimdi işin yoksa en başa dön! Dosya açıldı bir kere. Haydi anlat bakalım o kemikler kimler? Kim gömdü onları oraya? Yerlerini bildiğine göre hikâyelerini de bilirsin elbet.”

Nizam sarıldığı battaniyenin köşelerinden sımsıkı tutuyordu. Yediği dolmalar midesini ekşittiği için yüzünde gari bir hal vardı. Gözleri karşı duvardaki lekeye dalmış beklerken amirin konuşmalarıyla irkilmişti. Konuşacak gibi oldu ama gördüğü rüyanın etkisiyle yapmadı. Etrafına bakmakla yetindi sadece. Var gücüyle sıkıttığı yumruğunu gevşettiğinde üzerine sarılı battaniyenin önünü açarak nefes almaya, biraz olsun rahatlamaya çalışırken, “Bir sürü güvercin var daha,” dedi.

Nizam tenekelerdeki güvercinleri kazdıkları toprağa geri koymaları şartıyla yerlerini söylemeyi kabul etti. Tamam dediler. O gece mahallenin dışında bilindik yerlere ait yedi yer kazıldı. Nizam’ın gösterdiği bir yer daha vardı ama o yerin üstünde üçüncü katın tuğlaları dizilmiş yeni bir aile apartmanı duruyordu. Oradan vazgeçtiler. Kazdıkları yerlerden tenekeler içinde ölü kuşlar ve kemikler çıktı. Dosya kalınlaştıkça işin içinden çıkılmaz hale geliyordu. Topladıkları kemikleri ayrı ayrı poşetleyip karakolun boş odalarından birine koydular. Karakolun içindeki hareketlilik de artmıştı. İhbar, şikâyet ve adi suçlara ilişkin kapıya gelenlerin işlemlerini öteleyerek daha sonra bakmak üzere gönderdiler. Butik işleten Sabri’nin hırsızlık ve dükkâna zarar için verdiği şikâyet dilekçesini de sonra bakmak üzere sümen altı ettiler. Karakolun koridorlarında hak, adalet sözcükleri kısık seslerle de olsa yankılanıyor, hadise kolay kolay geçecek gibi durmuyordu. Arşivde kayıtlı dosyalardan fotoğraflar çıkarılıp neredeyse silinmeye yüz tutmuş evraklarla birleştirilip masaların üzerinde işlenen günahlar gibi birikiyordu.

Nizam’ı hücrelerinden çıkarıp, sorgu odasındaki masanın başına oturtup parmaklarına yakışmayan sigarayı eline tutuşturdular. Üfledi. Öksürdü. Sigara dumanını içine çekip burnundan gönderdi. İzmarit olmadığı halde uzunca sigarayı önündeki boş çay bardağının içine attı. Kalınlaşan dos-

yaya eklenecek bir kâğıt daha getirdiler. Nizam yeşil ceketli adamın yerini söylemedi. Sırf dosyada bulunsun diye yapılan işlemlerle kâğıtlardan birini onun adına doldurdular. Nizam'ın imza atamadığını bildikleri halde başta attırmaya çalışsalar da sonradan vazgeçtiler. Amir, Nizam'ın adının geçemeyeceği dosya evraklarını okumadan köşesinin katlandığı yere parmaklarını sürüp kâğıdı düzeltti. Yapılan işlemleri yanındaki polise sesli okumasını söyledi. Polis elindeki kâğıdı ilkokul yıllarında merdiven başında ayakta şiir okur gibi kaldırarak, "Amirim başlığı okumama gerek yok zaten," dedi.

"Yok."

"Aralık ayının..."

"Orayı da geç."

"... Tüp satan dükkândan..."

"Tüpçü dükkânından demen kâfi, uzatma!"

"Peki amirim. Düzeltip getireyim isterseniz."

"Sonra düzeltirsin!"

"Peki amirim."

"Devam et okumaya."

"Tüpçü dükkânından çıkarılıp kaçırıldığı zannedilen..."

"Zanla iş mi yapılır?"

"Yapılmaz efendim."

"Yapma o zaman!"

"Peki efendim."

"Orayı da hiç karıştırma!"

"... Tüpçü dükkânından kaçırıldığı tespit olunan ölmüş..."

"Kim tespit etti?"

"Deliler efendim."

"Kim?"

"Deliller..."

"..."

"Tüpçü dükkânından kaçırıldığı tespit olunan ölmüş ceset..."

“Ölmüş ceset ne lan! Düzelt onu.”

“Peki amirim...” dedi. Okumaya devam etti: “Cesedin kafasına isabet eden gaz fişegiyle yaşamını yitirdiği...”

“Dur dur dur. Ne fişegi oğlum, neyin kafası?”

“Özür dilerim amirim. Gaz fişegi ile ölüm cümlesi matbu kalmış.”

* * *

Dosya kalınlaştıkça kurulan ekipler ikiye, hatta üçe bölündü. Klasörleri o odadan öbürüne taşıdılar. Mahalleli taze kazılmış topraktan umudunu yeşertip yarını beklemeden bir araya geldi. Gün bugündür deyip evde duvara asılı çerçevelerdeki, sandıktaki kayıp yakınlarının fotoğraflarına sarılanlar birbirlerinden güç alarak karakolun önünde biriktiler. Yıllar evvel kaybolan evlatlarının kemiklerine razı anneler, babalar ve kardeşlerin oradan ayrılmaya niyeti yoktu. Kilimlerini serip kalkmamak üzere soğuk havaya aldırış etmeden birbirlerine ilk günkü gibi kenetlenerek oturdular. Gözyaşları ilk günkü gibi taze, acıları ve umutları gibi diriydi. Onları karakolun kapısından dağıtmaya çalışan polisler de ailelerin kendileri için getirdikleri yaprak sarmalardan, böreklerden, akşamdan kalma kuru patlıcan dolmalarından, alelacele katlanmış kıymalı, peynirli böreklerden yediler. Karakolun telefonları gecenin ilerleyen vaktine kadar susmadı. Oradan oraya bağlanan sesler olayın şiddetine göre kâh küfre kâh hüznü dolu dualara karışıyordu. Yukarılardan gelen talimat doğrultusunda bekleyenleri başta coplarla dağıtmaya çalışsalar da gidenler geri geldi. Karınlarında demin verilen ekmekleri taşıyan polisler de halden anlamaları için dil döküyordu. Bir müddet direndikten sonra kemiklerin ailelerine teslim edileceği sözü karşılığında istemeye istemeye mahalleye doğru evlerine dağılma fikri ağır bastı. Fakat öyle kolay değildi onca yıldan sonra söylenene inanmak... Nizam tüm bildikleri içinde kayıp ihba-

rı yapan herkesi az da olsa tatmin edecek, yüreklerini, uykularını bir nebze de olsa huzura kavuşturacak her şeyi detayına kadar anlatmıştı anlatmasına da hiçbir mantığa sığmayan yeşil ceketli adam mevzusu öylece duruyordu.

Karakolun önünde nöbet tutan polisler sıcak yataklarından uyandırılmış, çoğu mesaisine ayaklarını sürüye sürüye geri dönmüştü. Dosyalar arşivlerden çıkarılıp masa başında oturanlara teslim edilmiş, kayıp için yazılan dilekçeler sırasına göre numaralandırılıp pürdikkat dizilmişti. Karakolun odalarından birinde ceset torbalarına konulan kemiklere ayrılan yerde çalışan amir, etrafında bekleyen polislere talimatlar yağdırıyordu. Onlara kimi işlemleri baştan yaptırıyor, kimi yazıları da düzeltmeye gerek duymadan dosyaya iştiriyordu. Nizam, İlhan ve Çetin kendilerine verilen yeni odada yan yana sokulup bir an evvel eve gitmeyi beklerken karakolun ana kapısı açıldı.

Ayak sesleri koridordan tüm odaların en kuytu köşelerine kadar yankılandı. Odaların mazgalları ve demir kapıları teker teker açılıyordu gelenin ardından. Arkasından gelen polisler panik halinde oradan oraya koşturuyorken gelen kişiyi görenler cin görmüş gibi çarpılıp olduğu yerde ellerinde ne varsa kıpırdamadan, hiçbir şey söylemeden duruyordu. Hatta onu uzaktan tanıyanlar kaçacak delik ararcasına boş odalara yönelip onun bir an evvel geçip gitmesini bekliyordu. Koridorda olmayan dev aynalardan birinin önünden geçseydi oradaki yansıması buğulanır, belki de cam çerçeve yere kapaklanabilirdi. Yüksek ökçeli ve sivri burunlu siyah kunduraların mermi gibi ses verdiği yerlerde ağzı açık bekleyen polisler işi gücü bırakıp geçit töreninden selama durmuşçasına hazır kıta yürüyüşünü izliyordu. Dışarıdan gelen telefonlar yerini dahililere bırakırken kapı altından sızan soğuk hava bile açık bulduğu cam aralarından geldiğine pişmanmış gibi başka taraflara esiyordu.

Amir elinde biriken dosyaları tekrar gözden geçirmek için boş bulduğu sorgu odasında tek başına çalışırken koridordan gitgide odasına yaklaşan sesler şiddetini artırdı. Bir ara ne oluyor dercesine doğrulmak istese de yapmadı. Önündeki dosyanın sayfalarını çevirip detayları okuyarak dosyanın nasıl nihayetleneceğini düşünüyordu. O esnada demir kapı tıklatılmadan ardına kadar gürültüyle açıldı. Raci içeri girdi.

Üçüncü sayfa

Raci içeri girer girmez, fermuarı sonradan eklenen yeşil deri ceketini dudaklarının arasında bekleyen sinkaflı küfürle çıkarıp sandalyenin demir sırtlığına üstünkörü bıraktı. Siyah çizgili oduncu gömleğinin kollarını sağ elinden başlayıp orantısız şekilde katlayarak aşına olduğu sorgu odasındaki demir masanın etrafında karşısındaki amire fiyakasını gösterircesine sallana sallana dönüyordu. Sol kolundaki faça izlerini kapatmak uğruna yaptırdığı çiçekli dövmesi ucundan da olsa gözükürken boynundaki mora çalan lekedden çekindiği ve kızarıklığına henüz alışamadığı için utançını örttüğü yakasını istemsizce düzeltiyordu. Baygın gözlelerinden okunan öfkesi yürürken adımlarına da yansiyordu. Kayışı yıpranmış saatini ve parlak taşlı yakut yüzüğünü çıkarıp koyu lacivert pantolonunun cebine sıkıştırdı. Kollarını boş sandalyenin demirlerine kenetlediğinde duvarı neredeyse kaplayan gölgesi amiri de ürkütmüştü. İçeride dönüp dolanan sinek bile kapının hızlıca kapanmasından dolayı dışarı çıkma umudunu yitirmiş, vızılısını başka zamana bırakarak yerinden kıpırdamıyor, olacakları merakla izliyordu.

Amir, Raci'yi karşısında gördüğüne en azından dosya kapanaacağı için sevinse de belaya bulaşmamak için himayesi altına aldığı polislerden olmak da istemiyordu. Kalkık kaşlarını indirdiğinde belirgin alın çizgileri neredeyse kaybolmuş, kalp atışları ve demin bir anda fırlayan nabızı yavaşlamıştı. Şaşkınlıktan açık kalan ağzını ve ipucu aramakla geçirdiği önündeki dosyayı kapatırken yutkundu. Raci kimse-lerin işitmek istemediği o çatallaşan hırıltılı ve tedirgin eden öfke dolu sesiyle, “Kırk akıllı siz misiniz? Beni böyle mi arıyorsunuz?” dedi.

Amir, Raci'nin bugüne kadar yaptıklarından başlayarak kafasında uzunca kurduğu paragraftan cümle seçmeye çalışırken hiçbir şey diyemedi. Ayağa kalkmak için ellerini dizlerine dayamış vaziyette parmakları arasında unuttuğu kalem ve küllükte kalan sigarasıyla önündeki dosyanın sallanan ipine tutunarak duruyor, bir an evvel sahneyi başkasına bırakacak türkücüler gibi nakaratın sonunu bekliyordu. Raci ile birlikte içeri giren iri cüsseli, geniş omuzlu polis de olan biteni kendince anlamaya çalışıyordu. Kabzasını sırf zimmetli diye bırakmadığı silahın soğukluğuna alıştırdığı ellerini kıpırdatmadan Raci'den verilebilecek emri yerine getirmek için hazır kıta bekliyordu. Raci eğildiği yerde fazla kalmadı. Yanındaki polise değil de kapı önünde kendisinden talimat bekleyen polislere kemerini tutup çatallaşan sesiyle bağırarak, “Getirin,” dedi.

İçeri getirdikleri adamın değil ayakta duracak, bir yudum su içecek takati kalmamıştı. Polisler boş sandalyeye, değirmenden aldıkları un çuvalı gibi ensesinden ve ince çelimsiz kollarından tuttukları adamı güçlkle bıraktılar. Gömleğin üst düğmeleri ve kapanamayacak yakası ardına kadar açıktı adamın. Göğsü, pençesine kaptırdığı yabani bir hayvanın iziyle mühürlenmiş gibiydi. Patlayan dudağında kuruyan kan, mora çalan bambaşka bir renge bürünmüştü. Kaş-

larını yaran yüzük izi kolay geçecek gibi durmuyordu. Söyleyecek sözü, hatta kelimesi kalmamış adamın ciğerlerinden gelen hırıltı odanın sessizliğini yırtarcasına ışığın yetmediği köşelerden etrafa yayılıyordu. İşaretparmağında biriken kanla, düşmek üzere olan moraran tırnağı beton zemine atlamak için yer ararken gözkapakları ölümü dilercesine önce hafif aralanıyor, ölüm meleşini göremeyince de ümitsizce kapanıyordu. Duvara yapışıp kalan sinek bu kargaşayı fırsat bilip daireler çizerek kapıya yöneldi. Amirin ensesindeki belirgin et benini teğet geçtikten sonra Raci'nin koltukaltından göz ucuyla gördüğü kapıya doğru kanat çırparken nereden geldiğini anlamadığı el onu öteye savurduğunda kapı çoktan kapanmıştı. Amir sessizliğini bozdu, karşısına oturtulan adamı göstererek Raci'ye sordu:

“Kim bu?”

“Kim olacak Tüpçü Müslüm,” dedi Raci.

Amir de diğerleri gibi Raci'nin işlerine akıl sır erdiremediği ve mümkün mertebe bulaşmadığı için soracaklarından vazgeçip ayağa kalktı. Raci'nin öfke dolu bakışlarına, gereğinden fazla şişen göz torbalarına baktı. Başına gelen badireyi atlatmış gibi duran Raci, adama yaptıkları yetmemiş gibi tavandaki kancaya iştahla bakıyordu. Amir masanın üzerindeki kalın dosyayı iplere sarıp düğümledikten sonra koltukaltına sıkıştırdı. Tüpçü Müslüm'le göz göze gelmek, çektiği acıları anlıyor gibi gözükmek istemedi. Pantolonunun paçalarından yıkansa da çıkmayacak kan lekesine ve ayakka-bılarından sökülerek çıkarılan bağcık uçlarına takılsa da bakışları yönünü kapıya çevirdi. Müslüm yolun sonuna gelmişçesine gömülmek için soluk sayarken dosya içinden yere düşen kalemin sesiyle irkildi. Tavan arasında bekleyen sinek de yer değiştirmek üzere tekrar hareketlenmişti. Amir demir kapıyı tek eliyle zorlanarak açtı. Başkomisere detaylı bilgi verip dosyayı nihayetlendirmek için koridora çıkar-

ken içerideki adama daha fazla işkence etmemesini tembihlemeden, suskunluğuna onu da ekleyerek adımını atıp kapıyı küfrederek gibi tüm şiddetiyle kapattı. Yakasına konan sinek de dışarıda olmanın keyfiyle duruyordu.

Koridordan yürürken kapı önlerinde kulak kabartıp bekleyen herkesi işinin başına gönderdiğinde konuyu değiştirmek ister gibi içerideki soğuk esintinin kaynağını bulmaları için iki polise seslendi. Tespihini çevirip şakırdatarak suratındaki vakur ifadeye hallel getirmemek amacıyla da renk vermeden yürürken mazgalı açık kapılardan birinin önünde durup göz ucuyla içeri baktı. Birbirlerine sokularak ısınmaya çalışan dört kişiden yaşlı olanı anlattığı hikâyeyi şivesiyle süslüyordu...

Her sorana başka başka yanıt veriyordu Raci. Kimine evvelden ölmüş akrabalarından birinin adını zikrediyor, kimine de seni alakadar etmez deyip konuyu açılır açılmaz kapatıyordu o gece. Komisere verdiği gayriresmî ifadeden karakola yayılan ise pavyonda gönlünü kaptırdığı bir kadının peşinden Alsancak civarlarına gittiği fakat ne yaşadıysa geri geldiğiydi. Raci yüzünden açılan dosya istemeden de olsa kapandı. Tahkikat neticesinde bulunan kemikler yakınlarından alınacak örneklerle uyuşacağı için kemikler ailelerine teslim edilmek üzere torbalarda mühürlenip resmiyete geçince az da olsa rahat bir nefes alınmıştı fakat aranan Raci ve müsebbibi olabilecek ihtimalleri taşıyan tüpü Müslüm bulunmasına rağmen hiçbir yere sığmayan o soru kafalarda kalmıştı; kimdi o yeşil ceketli ve cesedi neredeydi? Ortada ceset olmadığı için kapanan dosya arşivdeki tozlu yerini çoktan almış ve o konu resmiyette kapansa da kafalarda açık kalmıştı.

Gün yeni yeni aydınlanmaya başlamıştı. Sobaya atılacak odun ve kömürler, delinmiş, paslı kovalarla içeri taşınıyordu. İşçiler küme halinde minibüs beklerken duvar dibinde geceden sardıkları ve tabakaya dizdikleri sigaralardan içi-

yordu. Kadının biri teldeki çamaşırların kuruyup kurumadığını eliyle yokluyor, tavukları kaçmasın diye aralanan bahçe kapısını kapatması için komşusundan yardım istiyordu. İki hamal, beline doladığı iple kırık camlı çeyizlik kahverengi döşemeli ağır vitrini taşıırken bayırdan aşağı pat pat sesleriyle etrafı inleyen siyah bir motosiklet iniyor, kepenkler gürültüyle açılıyordu.

Yarım otobüslerden biri virajı genişçe aldıktan sonra تنها denebilecek sokak başında durdu. Otobüsün köşesi çatlak farları kontağıyla birlikte sustu. İki polis indi araçtan. Biri etrafı kolaçan ederken öbürü kapıya yönelmişti. Aralanan perdelere, etraftaki insan kalabalığına aldırış etmeyen bıyıklı polis otobüsün kapısını açtı; Hüseyin, Cemil, Tolga, Mehmet, Abdurrahman, Hurşit, Halil, Kasım, Kadir, Nurettin, Rıdvan, İsmail, Kenan, İbrahim, Edip, Selahattin, Mustafa, Zeki, Hasan, Nizam, Çetin ve İlhan inince otobüs geldiği yolun aksine hızlanarak gözden kayboldu.

Otobüsten kurtulurcasına inenler, evlerine giden en kestirme yollardan önlerindeki çamura ve insana yüzünün yerlerini hatırlatan soğuğa aldırış etmeden ilerlediler. Sokak aralarında gördükleri tanıdık taşlara dokuna dokuna yürüyenlerden bazılarını anneleri karşıladı. Ellerini çocuklarının yüzüne süren anneler, eve gider gitmez doyumluk sarılacakları o elleri bir daha hiç kimsenin almaya cesaret edemeyeceği şekilde sımsıkı tutarak bırakmadı. Kimi ismini hatırlamadığı komşusunu gözlerinden tanıyarak evin yolunu sorsa da kimi üzerine üç kat boya sürülen evini öteden tanıyabiliyordu. Beyaz yazmasının ucuyla gözyaşlarını silen kadın açık bıraktığı kapı eşiğinden artık oğluyla gireceği için, ölüm meleşine verdiği mühletten dolayı şükranlarını sunuyordu. Arşâlâya ulaşan yakarışlar zılgıt olup ağızlardan yankılandıktan sonra yerdeki su birikintilerine düşen yağmur da birazdan hızlanacağını haber veriyordu.

Nizam otobüsün bıraktığı yerde üşüyen ellerini cebine koyarken uzak kaldığı mahalleye; evlerin camında yarıya kadar çekili duran perdelere, saksıya sığmayacak kadar coşan reyhanlara, kokusunu sadece kendisinin aldığını zannettiği erguvanlara, kaldırımdan ayak darbeleri ile sökölüp yetim çocukların elinden alınan çiğ patlıcan gibi kenara konulan kaldırım taşlarına ve önlerinden geçerken tanıdık görmüşçesine aniden duran çelimsiz kediye bakıyordu. Kedi de tanıdık birine kavuşmanın verdiği sevinçle onu gördüğüne sevinmiş, kuyruk sallamaya başlamıştı. Nizam'ın gözleri gökyüzünde süzülerek, hatta taklalar atarak uçan güvercinleri aradı. Bulutlar birbirine sokulurken maviliğini koyu renklere bırakan gökyüzü gitgide kapanıyordu. Saçaklara sığınan serçelerden başka etrafta kuş yoktu. Nizam elmacık kemiğindeki yarasını kaşıya kaşıya kanattı hapsirirken. Ka-buğunu söktüğü yere parmağını bastırdı. Karakolda verdikleri ayakkabının bağcığını söküp birbirine düğümledikten sonra ayakkabıyı kaldırımın önünde bekleyen kedinin yanına evvelden aldığı emaneti verircesine yavaşça bıraktı. Kedi ayakkabıyı koklasa da dilini ağzının kenarında gezdirerek ona bakıyordu. Nizam'a demin indirildikleri otobüsün plakasını üç gün sonra bile sorsalardı söyleyebilirdi ama giden otobüsün arkasından bakmamıştı.

Ilhan dizlerinin üzerine çöküp ellerini yukarı kaldırmış vaziyette içinden dualar ederken birbirlerine sarılan insanları görünce gözlerinin içi parladı. Dudakları ettiği dualardan durmuyor, gözyaşları yanağından süzülerek söylediklerine az da olsa eşlik ediyordu. Çöktüğü yerden kalkmak dahi istemiyordu. Ellerini kaldırdığı semadan indirirken de dudakları durmadı. Hatta söylediklerini desteklercesine sal-ladığı kafasını kendi de durduramıyordu. Karşıdan bakan kediyle göz göze gelmemek için verdiği çabayı temennilerine ekliyordu.

Çetin ise otobüsten iner inmez yerden aldığı taşı sımsıkı tutup önlerinde duran kediye atmaktan vazgeçmiş, gözüne kestirdiği fırın camına sallamak üzere soğuktan mı yoksa heyecandan mı bilinmediği bir titremeyle öylece bekliyordu. Öfkesi öyle büyüktü ki atma deseler yine de atacak gibi duruyordu. Naylondan yapılmış bütün çiçeklere, kamyon kasalarına, kornalara, tentelere, egzoz borularına, torpidoda ne varsa önce hepsine, sonra hepsiyle kendine ağız dolusu ettiği küfürler yanındaki İlhan'ın duasına karışıyordu.

Önünden ayrılmadıkları ve tepesinde zil olan fırının boyası sökülmiş beyaz kapısı içeriden açıldı. Fırından dışarı yayılan hamur kokusu soğuk havayla gökyüzüne yükselip mahalleye yayılıyordu. Fırıncı Nurettin sakallarındaki beyazlığı unla kapatmaya çalışmış gibiydi. İçerideki sıcaklığa alışkın bedenini dışarı atarken soğuk havanın tesiriyle irkildi. Üstündeki beyaz önlüğü elleriyle vura vura silkelerken Nizam, Çetin ve İlhan'ı karşısında gördüğüne sevindi, hatta onlara sarılmayı bile aklından geçirdi. Yüzünde beliren tebessümle içeri girip çıkması bir oldu. Dumanı tüten sıcak simitleri sardığı gazeteyi açıp onlara uzattı. Çetin, sımsıkı tuttuğu taşı cebine koyup simitlerden birini eline aldığı gibi sıcaklığına aldırış etmeden ısırdı. Dilini yaksa da ağzında evirip çevirerek yutmaya çalışıyordu. İlhan diz çöktüğü yerden kalkarken ellerini önce yüzüne, sonra da pantolonuna sürdü. Uzatılan gazete kâğıdına bakıp eline aldığı simit için teşekkür eder gibi kafasını salladı. Bir an önce eve gidip oturduğu yerde aheste aheste tadına vararak yemek istiyordu. Nizam da kendisine düşen simidi aldı, sevinci gözlerinden okunuyordu. Çetin ve İlhan farklı sokaklara yönelince gazete kâğıdı Nizam'ın elinde kaldı. Nizam yediği simitten kalan gazete kâğıdını eliyle düzeltirken önünde bekleyen kedi payını istercesine miyavladıktan sonra merdiven boşluğundaki deliklerden birinden geçip gözden kayboldu.

Nizam ağzındaki simidin son lokmasını çiğnerken gazetede ki haberde geçen yazıyı kısık gözleriyle okumaya çalıştı. Haberin altında yer verdikleri siyah beyaz fotoğrafa baktı; tüpçü dükkânında, tedavülden kalkan ve tozlu çerçevede duran bereket parası dahil her şey yanmıştı. Duvarlar bile islerle boyanmış, bembeyaz yerler küllere dönüşmüştü. Cinnet getiren insanın öldürmeye merhametinden başladığı bu dünyada, sıcak simitleri sarmak için verilen yerel bir gazetenin üçüncü sayfa haberinde, patlayan tüpçü dükkânına ayrılmış küçük bölümde Nizam'ın okuyamadığı şu cümleler yazıyordu:

Alınan bilgilere göre patlama sonucu çıkan yangında kısa sürede büyüyen alevler, etraftaki berber dükkânına, çay ocağına ve züccaciye sığdı. Patlamanın etkisiyle geniş çevredeki ev, işyerleri ve park halindeki araçların camları gürültüyle patladı. Olay yerine çok sayıda polis, acil ekipleri ve itfaiye sevk edildi. Çevrede kısa sürede güvenlik önlemleri alındı.

Olayda kentteki hastaneye sevk edilen üç kişinin olduğu da yazıyordu. Aile nüfus kayıt belgesi hariç ilk kez üç kardeşin ismi yan yana geçiyordu; Nizam, Çetin ve İlhan.

* * *

Damlardan birinden havalanan güvercine el gözlerini kaptıran Nizam, güvercinin süzülerek uçuşuna ağzı açık bakıyordu. Güvercin yükselip sağa sola yöneldikçe Nizam da dizlerini oturduğu yerden sallıyordu. Birden koşmaya başladı. Zinciriye Medresesi'ne giden upuzun taş merdivenlere yöneldi. Basamakları üçer üçer çıkarken attığı her adıma, "sekiz bin üç yüz yirmi bir," dedi. Kırpmadığı gözlerle beyaz taklacı güvercini takipteydi. Taklacı güvercin dediğin alçaktan uçar fakat bu yükseldikçe yükseliyordu. Paçaları en

az iki parmaktı. Uzun belli ve geniş omuzluydu. Şehrin askerî bölge olarak kullandığı surlarına konmadan ovanın serinliğine doğru süzüldü. Boşluğa bıraktı bedenini. Güvercin bir yandan yükseliyor bir yandan da taklalar atarak gösterisine devam ediyordu.

Faysal'ın dükkânından, Bakırcılar Çarşısı ve Kırklar Kilisesi'nin üzerinden attığı taklalarla gökyüzünde hünerini sergiliyordu. Nizam peşindeydi. Gittiği yönde zikzaklar çizerek uçan güvercin minarenin küçük şerefesine yaklaşıp kondu. Nizam ter içinde ara sokaklardan kimselere aldırış etmeden koşuyordu. Dükkânların önünden geçerken atılan lafları duymuyor, koşarken devirdiği sepetin yuvarlandığı yöne bile bakmıyordu. Ara sokaklardan geçip basamaklar üzerinden atladıktan sonra geniş avlu kapısından geçerek minareye açılan kapının önünde durdu. Kapıya iştirilmiş asma kilidi elleriyle zorladı, açamadı. Etrafında kilidi kırabilecek bir şeyler ararken cebindeki kâğıda bakmadı değil. Şadırvan önündeki takunyaların birinden yardım almaya karar verdi. İnatlaşan asma kilide vura vura kırdıktan sonra içeri girip minareye tırmanmaya başladı. Merdivenlerden döne döne ilerlerken karanlıkta gördüğü güvercin yuvalarına ve parlayan yumurta kabuklarına rağmen basamakların sonuna kadar durmadı. Ter içinde kalmış, ayakları bile terden sıırıslam olmuştu. Şerefenin açık kapısını güvercini ürkütmemek için yavaşça itti.

Güvercin ondan habersiz kanatlarını germiş soluklanıyordu. Nizam parmak uçlarında ilerledi. Güvercinle göz göze geldi. Cebinden çıkardığı buğday tanelerini önüne serpti. Güvercin ürkek duruşunu her an bozacak gibiydi. Buğday tanelerine bakmadan kanatlarını açtığı gibi küçücük bedenini minareden aşağı bıraktı. Boşluktan düşer gibi zemine yaklaşan güvercin yere çakılmasına metreler kala kanatlarından destek alarak ayaklarını birbirine sabitledi. Takla-

lar atarak yükselip Nizam'ın alkışları eşliğinde şehrin surlarına doğru gözden kayboluncaya kadar küçüldü. Nizam'ın alkış sesini duyanlar cami avlusunda birikmişti. Bakmaktan boynu ağrıyanlar eğilerek birbirine laf yetiştiriyordu. Hadise okula gidiş saatine denk geldiğinden öğrencilerin de eklendiği kalabalık, avluyu neredeyse doldurmuştu. Memduh esnaf lokantasının önünde aşçının kepçeyi tutuşunu, bademli pilavı karıştırışını, tabakların kenarına yakışan turşuları dizişini tok olmasına rağmen iştahla izliyor, yeri geldi mi de kendince müdahale ediyordu. Gözlerini ayırmadan bakarken çocuğun pantolonundan çekiştirdiğini hissetmiyordu bile. Çocuk, Nizam'ın minareye çıktığını bağırarak söyleyince Memduh elindeki kürdanı yere fırlatıp koşar adım yürümeye başladı. Haberi getiren çocuk ona yetişmek için gayret etse de nafileydi. Cami avlusundan içeri girdi. Yukarı bakan kalabalığa dağılmalarını söyleyip minare kapısından şerefe kapısına kadar besmele çeke çeke hiç durmadan yürüdü. Şerefede bekleyen ve onu karşısında görünce de alkışlamaya devam eden Nizam'a sarıldı. İndiler.

Çetin üzerindeki üniformanın apoletlerini söküp mahallede dolaştı bir müddet. Park edilmemesi gereken yerlere sıkışmaya çalışan, kırmızı ışıklarda geçen, yol ortasında duran arabaların hiçbirine karışmadı. Avuçlarında tuttuğu düdüğü taşımayı sevmese atacaktı. Şehrin meydanından aktarlara inen sokaklardan geçerken yüzünü kimselere çevirmeden kabahat işlemişçesine başı önünde yürüdü. Etraftan sataşır-casına gelen laflara aldırış etmeden ilerledi. Sebze meyve halinde kasalardan sağa sola saçılan ezik domatesleri ayıklayıp iyilerini toplayan kadınlara yardım etti. Yere yuvarlanıp ayağının dibinde duran elmayı kendi payından sayarcasına ısırarak bir süre dinlendi. Güneş varlığını hissettirdiğinde boyacı esnafın kayıp boya kutusu ve boya fırçasının faili olarak kayıplara karıştı.

İlhan manastırdan topladığı çiçekleri pencere önündeki saksıda yetiştirmek için cansuyu dökerken evden bir daha çıkmamaya kitaplarda geçmeyen yüz yirmi dört bin peygamber üzerine yemin etti. İp ararken tesadüfen bulduğu beyaz mumlardan birini yakmadan pencere demirlerinin yanına bıraktı. Ekmeği bıçakla keserken büyük dilimi hakları zannedenler için, yere dökülen buğday taneleri için, kız çocuklarının saçlarını taramayan babalar için, başkalarının elbiseleriyle büyümek zorunda kalanlar için, ağaçların dallarına asılanların ağaçtan müsaade almadıkları için, ölmek için öldürenlerden ziyade öldürmek uğruna savaşanlar için Tanrı'dan af dilendi. Vaktinin çoğunu pencere dibinde sokaktan gelen geçene bakarak geçiren insanlar gibi kimseyle konuşmak istemiyordu. Çoğu zaman yapmak isteyip de yapmadığını yaptı. Eşiğe serdiği kilimin üzerine sarındığı battaniyeyle oturup babasının, Çetin'in ve Nizam'ın dönüşünü bekledi.

O geceden sonra cenaze ve eylem dışında insanlar bir araya gelemedi. Evlerden yükselen ıglıklar arşıâlâya ulaştı. Kimi tebessümünü kaybetti, kimi vicdanını yeniden sorguladı. Duvarlardan silinen yazılar sabaha karşı yenilendi. Karakoldan alınan kemiklerin bir kısmı akrabalarının yanına gömüldü. Kediler ve deliler dışında dışarı çıkmaya cesaret edemeyen insanlar evde bekledi. Nizam'ın elinden kaçan güvercin sokak başlarında bekleyen beyaz arabalardan birinin üzerine kondu.

Delil

~

Yalancı Çerkez tavuğunun yanında mcver, önünde tahinli fava, kereviz salatası, nuraniye, humus, tarator, babaganuş, haydari ve muhammara ile donatılmış masanın ortasında duran köşeleri çatlak güveç içinde cızırtısı öteden duyulan Arnavut ciğeri­nin –soğuyunca bir şeye benzemediğ­i tecrübesiyle– yarısı bitmişti. Memduh, dinlediğ­i türkünün onu Gülizar’la yaşadıklarına götürmesine razı gibi önündeki kadehe dalmıştı. Meyhanenin müdavimlerinden Müslüm, içerideki kalabalık masaların arasından ilerleyerek geldi. Memduh’un oturduğ­u masanın karşısında durdu. Sandalyenin önünde bekleyerek demir sırtlığ­ını kavradı.

“Müsaade var mı Memduh?”

“Buyur Müslüm ne demek. Yabancı mıyız?”

Ceketini çıkarıp oturdu Müslüm. Oturur oturmaz da önündeki bıağ­ı alıp peetey­le üstünkörü sildikten sonra humusun kenarına daldırdı. Ağzına aldığ­ı lokmayı dilinde gezdirirken tadına varırcasına ağzını şapırdatıp yutkundu. Bakışları diğ­er mezelerde gezerken tuzlu, ekşi ayrımı yapmadan hepsinden payını almak ister gibi, “Memduh bu kadar mezeyi kendine mi söyledin?” dedi.

“Hakkım yok mu?”

“Esağfurullah abi. Olur mu öyle şey? İştahlı biri olduğunu herkes kadar ben de bilirim. Afiyetle ye.”

“Gülizar gidince üç çocuk bana kaldı Müslüm. Yumurta dahi kıramayan ben sırf anasızlık çekmesinler diye yemek yapmaya başladım. Yaptıkça dilime tat, mutfağa renk geldi. İnsan bazı şeyleri geç keşfediyor hakikaten. Alışkanlık değiştikçe yeni yeni kapılardan geçiyorsun işte. Bilirsin çocuklarımı, tuzluya tuzlu derler ama şimdi bir sor onlara başka yerde verdikleri yemekleri ağızlarına sürebiliyorlar mı?”

“Haddim değil ama sen uğrar mıydın buralara?”

“Can sıkıntısı diyelim.”

Müslüm diliyle temizlediği bıçağı önüne koyup kenarda bekleyen çatalı sımsıkı tuttu. Taratora bakarken karabibere bulanmış küçük patateslerden birine sapladığı çatalı tabakta gezdirdikten sonra ağzına attı. Peşi sıra pişmiş domatesin kabuğundan intikam alır gibi soyduktan sonra önündeki ekmek sepetine uzattı elini. Ucundan küçük bir lokma kopardığı ekmeği yoğurtlu mezeye daldırıp ağzına atarken tuzluğu aradı gözleri. Lokmasını çiğnerken yarım ağızla sordu:

“Tabancanı bulabildin mi Memduh?”

Memduh, Müslüm’e bakarak elindeki kadehten bir yudum almak üzereydi. Yapmadı. Kadehi masaya bıraktı. Önünde ters duran bıçağı işaretparmağıyla düzeltti. Dudaklarına dokundurduğu peçeteyi buruşturup avucunda sımsıkı tutarken yumruğunu göstermekten de çekinmedi. Ellerini bileklerine kadar masanın üzerine koyup Müslüm’ün gözlerinin içine baktı.

“Bak tüpçü, bundan seneler evvel kuş uçmaz kervan geçmez dağ dolaylarında üç büyükbaş, iki de keçi ile derme çatma bir evde sekiz nüfus yaşıyorduk. Bacamız tütüyordu. Babam yiğit adamdı. Ekmeğini taştan çıkarıyordu. Hakikaten de taştandı. Babam eski maden ocağının oraya gider, gölün

“Güneş açtı. Bahar geldi. Etrafa çiçek kokuları yayıldı. Keçi unutmamak için boynuzundaki kurdeleyi kapı tokmağına asmıştım. Akşamüzeri tokmağın sesi içeriden duyuldu. Komşu yörüklerden biri gelmişti. Salman’dı adı. Omzunda köftelik bulgur yapmak için bir çuval, elinde de paslı dehre vardı. Önüne koyduğumuz bir tas çorbamızı beğenmiş, yeşil soğanları da yanında iştahla yemişti. Demli çayını doldurduğumda sararmış dişleri arasında kalan soğanı tükürüğüyle tıslayarak ağzında doladıktan sonra yutkundu. Eski tabakalardan birini çıkardı cebinden. Üzerindeki yazı uzaktan bile seçilebiliyordu; ‘ölüm var.’ Dudakları arasına aldığı yamuk sigarasını yelek cebinden çıkardığı çakmakla yaktı. Babama bakıp, ‘Besim Abi kaybolan keçinizi buldunuz mu?’ dedi. Bir sessizlik oldu. Birbirimize baktık. Annemin haklı çıktığı bakışları babama çevrildiğinde babam da cevabını verdi: ‘Salman,’ dedi, ‘biz keçinin kaybolduğunu kimseye söylemedik. Bize o keçinin akıbetini soran kim olursa onun işidir,’ dedi.”

Müslüm önündeki ekmek kırıntısını ağzına atmak üzereyken durdu. Memduh’un baygın ve öfke dolu gözlerinde bir müddet kaldı. Kalkıp gidecek gibi oturduğu sandalyenin kolçağına tutunsa da yapmadı. Memduh’un söylediklerini duymazdan da gelememi. Gömleğinin yakasını düzelterek, “Anlamadım Memduh?” dedi.

Memduh önündeki kadehi elinin tersiyle itip Müslüm’e doğru eğildi.

“Anlamazdan gelme Müslüm! Gayet de iyi anladın. Rahmetli annemin sözünü dinledim yıllar sonra. Dedim keçi meselesi gibi olsun. Elbet biri o kurdeleyi önüme atar! O tabancanın kaybolduğunu kendime bile söylemedim. Şimdi karşıma geçmiş, ‘Tabancayı buldun mu?’ diye soruyorsun utanmadan!”

Gözleri yuvasından fırlayacak gibi açılmış, yumruğu masanın üzerinde her an masaya, meze tabaklarına, Müslüm’e

savrulacakmış gibi bekliyordu Memduh. Ağızdan çıkacak tek kelime ile masa devrilebilir, cam çerçeve inebilir, hatta meze tabağının önündeki kör bıçak bir anda delil niteliği taşıyabilirdi. Müslüm bakışlarını sağa sola çevirmekten vazgeçip başını öne eğdi. Omuzları düştü. Nefes alış verişi yavaşladı. Gözlerinin kenarındaki düştü düşecek damlayı süzülmeden önce elinin tersiyle sildi. Kaçacak ne yeri ne de sığınacak cümlesi kalmıştı. Boynunda beliren kızarıklık kulaklarına kadar yükseliyordu. Dişlerini sıktı. Kabullendi. Elindeki çatalı masaya bırakıp başını eğdikçe eğdi. Önündeki ters tabağı çevirirken içindekiler yavaş yavaş döküldü ağızından:

“Üç sene önce... Şubat’ın yedisinde... Sabaha karşı mahalleye yedi araçla geldiler. Kırılmadık kapı bırakmadılar. Gözyaşı dökmedik kimse kalmadı. Köpekler bile bir garip uluyordu o gece. Yataklarından çıkardıkları herkesi genç yaşlı dinlemeden soğuk aracın arkasına koydular. Ellerimiz kelepçeliydi. Kiminin ayakkabısı, kiminin çorabı yoktu. Mezbahada sıra bekleyen kurbanlıklar gibiydik. Araç lastiğinin girip çıktığı her çukuru içimden sayıyordum. Öyle nereye gittiğimizi, ne kadar yol ilerlediğimizi anlamak için değildi. Saymasam başka şeyler düşünecektim. Saymasam korkularım, zaafalarım, yüzleşecektim. Saymasam aciz, çaresiz gözükecektim. Gözlerimizi de bağlamışlardı. Kapkaranlıktı. O karanlığa sorular soruyorduk içimizden. Fısıltıları kulaklarımdan silmek için o meyhane senin bu meyhane benim dolanıp duruyorum hâlâ. Eski demir varillerin olduğu alt kattaki nezarete koydular bizi. Ulan diyorum içimden, ne suç işledik ki? Bakkaldan küçükken aşırđđđm lokumlara kadar düşünüp durdum istemeden. Bunca insanı aynı anda aldıklarının nedeni hırsızlık mı olur? Olsa olsa haksızlıktır dedim. Soydular bizi. Penceresiz, küf kokan bir yere bıraktılar. Birbirimize sokulup beklememizi tembihlerken de teker teker alıyor-

lardı içeri. Sıra bana gelmişti. İki koridor geçtikten sonra demir sürgülü kapı açıldı. İçerisi yosun kokuyordu. İsmi cimini sonradan öğrendiğim, arkadaşlarının mütercim dediği asıl adı Raci olan birinin karşısındaydım.” Burnunu çekti. Elinin tersiyle yanaklarına dokundu. Gözyaşlarının ıslaklığını sildi. Kafasını kaldırıp etrafa baktıktan sonra sandalyesini masaya iyice yanaştırarak boğazını temizledi. “Beklerken sırtımı dayadıkları duvarın soğukluğuyla korkum daha da artmıştı. Can havliyle avazım çıktığı kadar bağırmaya başladım. Görsen nasıl haykırıyordum. Cam çerçeve olsa inlerdi. Dururlar mı hemen dibimde bittiler. İçlerinden biri ağzıma tabancasının namlusunu sokunca dedim buraya kadar. Patladı patlayacak diye kalakaldım. İnsanın aklına şehadet bile gelmiyor inan. Sabır diyor omzundaki melek ama hangi omzundan işittiğini anlamıyorsun Memduh! Meseleyi çözmek yetmez. Sorsa ağzımdakileri kalbime, onları da mantığıma bağlayıp her dişime karşılık tanıdığım, tanımadığım, hatta ismini duymadan uyduracağım birilerini sıralayacak, elektrik verilmeden evvel ne var ne yok ortaya döküp kandil feneri gibi ortalığı aydınlatacaktım. ‘Örgütle bağın nedir? Kimi saklıyorsun? Devlet bu yaptıklarını görmüyor mu zannediyorsun? Komünist misin? Sizin beyninizi neyle yıkamışlar?’ sorularını beklerken içlerinden biri kulağımın dibine yanaşıp, ‘En son ne zaman pavyona gittin?’ dedi.” Sürahiye eline aldı. Su doldurduğu bardağı iki yudumda bitirip önüne koyduğunda sesi de soluğu da sakınleşmişti. “Yalan yok pavyona gitmişliğim, ortamı görmüşlüğüm var da ne diyeceğimi bilemedim. Gitmedim dersem bir bela, gittim dersem çık işin içinden. ‘Bazen arkadaşlarla...’ çıktı ağzımdan. Gözlerimdeki bez parçasını indirdi biri. Bir ışık patladı yüzümde. ‘Götürün,’ dedi unutmadığım o ses. Muhtemelen fotoğrafımı gösterecekleri birinin kanaatine bıraktılar beni. Hepimizin sorgusu bittiğinde de salacaklar bizi diye bekledik. Onlara da pavyon me-

selesini sormuşlar ama meseleyi derinleştirmek için siyasi sollar da peşi sıra eklemişlerdi. Herkes evinde, yatağında kaldığı uykuya döndü dönmesine de ben kaldım Memduh! Sigara söndürmedik yer bırakmadılar sırtımda. Copun o kadar da acıttığını, küfrün ne kadar ağır bir şey olduğunu bilmezdim o güne kadar. Üç dişimi sağ elime verdiler. Açıkları yaraları sarmadan avuç avuç tuz bastılar. Kan taşı nedir iyi bilirim! O taşı sürdürüklerinde yüzünün yarısını gözden çıkardığın bile olur. Gecenin yarısı mahallenin yakınlarında yol kenarına attılar beni. Çalılığın dibinde serinliğe yuvarlanarak sırtüstü durdum. Yıldızlara baktım. Öleceksem de öyle ölmek istedim o an fakat öyle bir ölüm dünyada pek az insana nasip oluyor. Soluğum kesiliyor, tam bitti diyecekken öksürüğümle, ağrılarımle diriliyordum. Gözlerimi kapatıp ölüme alıştırmaya çalıştırırken bedenimi o karanlıkta nereden gördüyse senin oğlan geldi yanıma.”

“Hangisi?”

“Nizam... Nizam bambaşka biri Memduh. Şu güvercin sevdası olmasa senden benden akıllı da. Onun da vardır bir sebebi elbette. Ne kadar kayıp varsa hepsinin yerini göstermiş karakoldakilere. Anlattıklarına göre karakolda bir oda da muhafaza ediyorlar kemikleri. Çoğunu da ailelerine teslim etmişler. Ne anaların duasını aldı evladın. Bana geçenlerde ne sordu biliyor musun; kayıplar neden ölümlerden sayılmıyor resmî evraklarda? Hakikaten öyle değil mi? Kimse kayıpları ölümlerden saymıyor. Kimsenin ölmediği, öldü sayılmadığı cinayetler değil midir onlar? Nizam yanıma geldiğinde elindeki battaniyeyi üzerime sardı. Öylece bekledik bir müddet. Kendimde takat bulduğumda koluma girip evime kadar götürdü. Hal vaziyetim ortadaydı. Verdiği bir bardak suyu dahi içemedim. Bana, bize ne yaptıklarını biliyor gibiydi. Öfkeliydi. Her an bağırarak, üstünü başını yırtıp sokaklardan koşu koşu kaybolacak zannettim ama bir an olsun

yanımdan ayrılmadı. Kendime geldiğimde kafamdaki soruların cevapları yerine oturmuştu. Raci denen deyyus, devletin imkânlarını kendine seferber etmişti. Pavyondaki kadına yanlış yapmışlar. Kim ne demişse ya da kim ne etmişse onun peşindeydi. Ayaklandığımda sorup soruşturdum bunu. Alev diye bir kadına yanıkmiş. Kadın demeye de bin şahit gerek Memduh. Sıkıyönetim had safhada, dışarı çıkmak yasak olmasa bile kimsenin çıkacağı olmayan o karışık zamanlarda sen kalk hepimizi sıradan geçir. Allah'tan hak mı, reva mı? Yanına kalmaz elbette desem de Allah'a havale etmediğim dosyayı koluma takıp düştüm peşine. Açığını aradım durdum. İnan ölmesini çok istesem de öldürmeye niyetim yoktu. Sürünsün, acı çeksün istiyordum. Yaptıkları bu dünyada yanına kalsın istemiyordum. Tek şahidim Nizam da arada yanıma gelip suskunluğuyla sakinleştiriyordu beni. Gerçi öfkemi ortaya kusunca Nizam'ın da içi daha da yanmıştı. Bir gün bir şey demeden gitti, sonra ter içinde karşıma dikildi. Ben yine bir güvercin peşinden koşturdu zannediyordum. Cebinden çıkardığı tabancayı önüme koydu. Tabanca kimin dememe gerek yoktu zaten. Bakınca kabzasından tanıdım senin olduğunu. Suphi'nin düğününde bir şarjör savurmuşsun havaya da tutukluk yapmamıştı. Tabancayı elime aldığımda şahitliği bile sayılmayan Nizam'la bu meseleyi kendimce hallederim dedim. Raci'nin peşine düştüm.”

“Sen mi kaçırdın Raci'yi?”

“İnan girmedığım delik, sormadık mekân, kafamı uzatmadığım yarık kalmadı. Ne yer ne içer ensesindeydim. Ne çeksem de neyi yaşasam da onun gibi olamazdım Memduh. Yapamadım haliyle. Silahı yerine koyması için Nizam'a verdim. Yerine koymamış herhalde. Yine de yaptıklarından dolayı içimin soğuması gerekiyordu. Birini kaçırdığının doğrudur ama kaçırdığım kişi Raci değil, pavyondaki kadın Alev'di.”

“Ne yaptın kadına?”

Müslüm ağarmış saçlarını ensesinden kaşıyarak arka cebinde onu rahatsız eden cüzdanını düzelttikten sonra çatalı kaldırıp indirdi. Gözü mezelerde olsa da iştahı azalmıştı artık. Karanlıkta arada göze çarpan lambalardan birine baktı. Başını öbür tarafa çevirdiğinde yan masalarda dip dibe oturup koyu bir tartışmada söz hakkı isteyenlere bakarak anlatmaya devam etti:

“Götürecek yerim yoktu. Mecburen dükkândaki tüplerin arasına serdiğim yer yatağına yatırdım. Elini, kolunu, ağzını bağlamıştım zaten. Ağlayacak diye, çığlıklar atacak diye beklerken baktım ki sakın bir halde öylece duruyordu. Ağzını kapattığım bezi çıkardım baktım ki bağırıyor. Elini bacağına çözdüm, bir yere gittiği de yoktu. İlk başlarda numara yaptığını düşündüm ama sonradan inandım. O yalancı cennetten kurtulduğuna o kadar sevinmişti ki görmeliydin. Raci onun da kâbusuymuş meğerse nereden bileyim? Alev’i saklayınca yakalarım diye peşinden Karabağlar’a gitmiş. O civardaki her pavyonda ismini sorduruyormuş. Kulaklarıma kadar geldi haberi. Oh olsun dedim. İçim soğumasa da öfkem yakmıyordu eskisi gibi. Bak Memduh, Nizam konusunda ne dersen başım üstüne. Haklısın. Onu bu işlere bulaştırmamam gerekirdi ama oldu bir kere.”

“Kadın nerede?”

“Birkaç gün sonra geldi deyyus. Kulağına ismimi fısıldadılar. Her yerde ayakçıları var zaten. Alev’i dükkânın sote yerinde tüplerin arasında saklıyor, yediğimden içtiğimden ona da veriyordum. Mutluyduk. Kadın yeniden hayat buldu. Güldü. Gözleri ışıldadı. Düşünsene sürekli üzerine kilitlediğim kapıyı artık açık bıraktığım yetmiyor gibi çayımı çorbamı da yapmaya başlamıştı. Üstü başı Raci kokmasa koynuma bile alabilirdim. Bir gece dükkâna uğradığımda baktım yerinde yoktu. Raci beni bulur korkusuyla da arkama bak-

madan, dükkânın kapısını kilitlemeden yalınayak kaçtım. Daha doğrusu kaçmaya çalıştım. Ne kadar uzaklaşabilirdim ki. Onu da beceremedim. Zaten çok geçmeden de yakaladı beni. Vaziyetimi görüyorsun. Attığı dayaklar kalan ömrümde benimle gelecek artık.”

Memduh gözlerini kısıp Müslüm’ün moraran yüzüne, elmacık kemiklerine, belirgin yerlerinde kabuk bağlayan yaralarına acıyarak baktıktan sonra, “Dükkân neden patladı peki?” diye sordu.

“İnan orasını ben de çok sonradan öğrendim. Karakolda dediklerine göre senin çocuklar içeri girmiş. Sonrasını da bilen yok. Duman çıkmış. Yangın olmuş. Patlamış. Çocuklarını tanımasam bilerek yaptı diyecektim de mevzuyu kapattım zaten.”

“Müslüm sen bilirsin muhakkak. İçeride biri daha varmış. Çocuklarla birlikte görmüşler. Sordum soruşturdum ne adı var ne sanı. Başta ben de Raci sanmıştım herkes gibi. Tek bildiğim yeşil ceketli olduğu.”

“O meseleyi butikçi Sabri’ye sorsan anlardın Memduh.”

“Sahi ya Sabri sağda solda beni sorup duruyormuş. Dükkânına gittim kapı duvar. Bir türlü denk gelemedik. Şu kapıdan girer diye bekledim ama onun tövbesi benimkinden sağlamış. Hakikaten beni niye arıyor?”

“Senin Çetin onun dükkân camını kırmış, sonra da üzerinde yeşil ceket olan cansız mankenlerden birini sırtlayıp kaçırmış. Ne olduysa benim dükkâna kadar götürmüşler. Malum, dükkân yanınca da içeride kül olmuş. Onun parasını isteyecekmiş.”

Bana armut yemesini annem öğretti

“Bana armut yemesini annem öğretti. Armudun ortasından ısırılmaz. Önce sapını çevire çevire tutacaksın. Sapı kop-
sa da olur ama kopmazsa daha iyi olur, sonra dibinden ısırık
alacaksın. Kopardığın parçayı ağzında evire çevire gezdi-
receksin. Damağına sıçrayacak suyu. Dişlerinin arasına sı-
kıştıracaksın. Etlerine, damağına, diline bulaşacak tadı. Bo-
ğazından geçip gitmek istese de ağırdan alacaksın. Hasta gi-
bi çiğneyecek, yavaş yavaş yutacaksın. Annem gittikten son-
ra da çok armut yedim ama hiçbirini soymadım,” dedi Ni-
zam. Yattığı yerden sıçrayarak ayağa kalktıktan sonra kapı-
nın anahtar deliğinden dışarı baktı. Kulpu tuttuğu gibi aşağı
yukarı sallamaya başladı. Odanın kilitli kapısını baygın bir
hastayı uyandırmak için dürtercesine zorluyor fakat bir tür-
lü açamıyordu. Var gücüyle bir tekme savurdu kapıya. Dir-
seğinden destek alarak vuruyordu. Odaya yayılan ses vur-
manın şiddetiyle artıyordu. Yumruğunu geçirdiği kapı kolu
canını yaktığında soluklandı. Ağrıyan bileğini tuttu. Burnu-
nu çekip daha şiddetli vurmaya çalışsa da kapının açılacağı
yoktu. Avuç içini kapıya dayadı. Gücünün yetmediği yerde

yalvarırdı insan. Onu da yaptı fakat nafileydi. Susmak da istemiyordu. İçinden geçenleri sıraladı:

“Annem bize her şeyi öğretti. Öğretmediği bir tek yalnızlıktı, onu da giderken bıraktı. Şimdi öğren öğrenebilirsen, çöz çözebilirsen. Kim bilir nereye gitti annem? Gördüğüm bütün güvercinlerin kulağına annemi görüp görmediklerini o yüzden soruyorum. Gökyüzünde süzülen her kuştan medet umarak ondan haber alırım diye gözlerim hep yukarıda. Hangi kuş daha yükseğe çıkarsa o görmüştür diye peşinden koşuyorum. Yere konmaları için ceplerimde buğday taşıyorum. Diri kuşları geçtim, ölüleri belki görmüştür diye onlara da bakıyorum. Kuşların üşüdüğü soğuk paslı tenekelerde, toprak altlarında, balkon demirlerinde, isli baca borularında, ev belledikleri damlarda; çoğu çatlak, delik briketlerde, duvar yarıklarında, şehrin yüksek yerlerinde, minarelerde, en çok da kafamda biriktiriyorum. Ben kuşlar gibi değilim; uçmak istemiyorum. Hiçbir yere gitmeden, kimseleri kırmadan, incitmeden, böyle olduğum yerde taklalar atıp gökyüzü ile yeryüzü arasında yaşamak ve havada ölmek istiyorum. O ne yaptı peki? Gitti. Ağlamak zorunda kaldığım zamanlarda düşündüğüm tek kişi annemdi.” Paçalarını düzeltip duvar dibine serili yatağına yöneldi. Demin içinden çıktığı sıcak yorganının altına girdi. Ellerini hohladıktan sonra yutkundü. “Ekmek yanarsa kül, bozulursa küf kokar. Her şey bozulduğu gibi karışır havaya. Her şey gittiği gibi kalır. Annemin kokusu önce üstümüzden gitti; sonra bu halılardan, rengini sadece babamın sevdiği koltuklardan, mutfaktaki bezlerden, eşikteki paspaslardan, tül perdelerden. Dolapta elbise biraksaydı oradan kolay kolay gitmezdi kokusu ama elbiselerinin hepsini kendiyile götürdü. İnsan bir parça elbisesini bilerek de olsa bırakmaz mı giderken? Kâinata sığmayan annem bir valize sığıp gitti. Nereden çıkarsa çıksın mutfaktan çıkmazdı kokusu derdim. Oradan da gitti.” Yor-

ganın köşesini yüzüne sürdü, tekrardan kokladı. Gözlerini ovdukça ovdu. Sol gözüne batan kirpiği çıkarmak için uğraşıp durdu. Yüzünü yıkarcasına yorgana sürdüğünde, “Yorgan da babam kokuyor artık,” dedi.

Çetin duvar dibine sırtını dayamış, ayaklarının üzerine üstünkörü uzattığı yorganın çiçekli desenlerine bakıyordu. Desenleri yol boyunca eğilmiş ağaçlara, derisini sürüye sürüye parçalamış yılan gibi kıvrılıp giden yollara, dikiş izlerinin boşluklarını da ucu bucağı olmayan gökyüzüne benzetiyordu. Nizam’ın söylediklerine hiçbir tepki vermeden daldığı yerde sessizce beklerken dişlerinin gıcirtısıyla irkildi. Gözleri yuvasından çıkacakmışçasına açtı. Bir-iki öksürükten sonra işaretparmağını önce sağ kulağına, ardından da burnuna sokup çıkardı. Kafasını kaşıdıktan sonra boğazını temizleyerek, “Kavga etmeyi bilmiyorum. Bir gün haklı çıkmak için kavga edeceğim. Haklı çıkmak da istemiyorum. Bana, ‘haklısın,’ denmesinden nefret ediyorum. Allah’tan bana hak vermeyen bir ailem var. Ailem var mı onu da bilmiyorum. İnsanlar haksızlığa uğrar, ben orada yaşıyorum. Geçerken, düşerken uğramıyorum. Oradayım. Bana hak görülen ne varsa alsınlar, çalsınlar, koparsınlar istiyorum benden. Peşlerine düşmek de istemiyorum. Ne bileyim? Küçükken başımı okşayanlar soruyordu; ‘Anneni mi daha çok seviyorsun babanı mı?’ diye. Hiçbiri sormadı ‘Seviyor musun?’ diye. Allah hepsinin belasını versin. Anasızlıktan ölsünler! Hep bir dayatma, hep bir dayanma, hep bir var olma gözlemin önünde. Tutsan elinde kalacak, bıraksan ellerinde kalacaksın. Gözlerine bakıp sormak istiyorum; madem gidecektin niye anneydin? Biz seni bilmeden gitseydin ya! İnsan bilmediğini özlemez, bilmediğinden korkmaz, insan bilmeden de gidebilir mi? Ne bileyim? Annem sevillecek taraflarını başkalarına sakladı. Perdeleri çekti, bizi çekti, elini eteğini çekti, sonra da defolup gitti,” dedi Çetin. Kafasını daya-

dığı soğuk duvara vurmaya başladı. Gittikçe hızlandı. Durmak istemiyordu. Vurdukça sıvası karışıyordu siyah saçlarına. Vurdukça rahatlıyordu. Vurdukça canı yanıyordu.

İlhan pencere dibinde sarıldığı battaniyenin altından onlara bakarak, “Halbuki ilk taşı ben atayım istiyorum. İlk kan benim olsun. İlk cinayeti benden bilsinler. İlk fail ben olayım. İlk fahişenin saçlarını ben okşayayım. İlk peygamber benden türesin. İlk utanç benim olsun. İlk hıçkırık benden kopsun. İlk dua, ilk taş, ilk bıçak izi, ilk yara... Saçlarımın arasından alnıma, oradan da yanaklarıma süzölsün istiyorum kanlar. Üstümde kalsın doğum sancıları. Böyle oluk oluk şarap kadehinden boşalırcasına, su kanallarına, çaylara, nehirlerle, uçsuz bucaksız denizlere doğru yayılırcasına pis kanları benden aksın istiyorum. Taşlara, toprağa, türbelere, tölbentlere bulaşsın pişmanlığın lekesi. Herkes günahını boynuna assın ama kimse gitmesin habersiz. Gidenin elinden tutmasın kimse. Haklı çıkmasın gittiği yollar-
dan,” dedi.

Üzerindeki yorganı kaldırıp özenle katladıktan sonra kenara koydu. Yastığını silkeleyip üzerine bıraktı. Nizam yaslandığı yerde hareketsiz beklese de Çetin kafasını duvara vurmaya devam ediyordu. İlhan ayakta bir müddet beledikten sonra pencere önüne yöneldi. Gün aydınlanmıştı. Perdeleri hafifçe araladığı yerden dışarı bakarak devam etti:

“Annem pencere önüne gelip saatlerce dışarı bakardı. Eteğine yapışıp sokakta ne gördüğünü sorduğumda; top oynayan çocuklar, sokaktan geçen eskici, hurdacı, kapı önünde oturan komşular, arabalar, rengârenk bisikletler, elma şekeri satan adam diyeceğini beklerken ‘Kara balık,’ derdi. Sokağın başından sonuna kıvrıla kıvrıla gidip oradan tekrardan dönen başka sokaklara geçebileceği halde geçmeyen kocaman bir kara balığa bakıyordu annem. Balığı aylarca, günlerce, saatlerce izliyordu. Balığa baktığı zamanlar ne dersek

duymuyor, ne yaparsak görmüyordu. Pencereyi açıp onu içeri alacak gibi pencerenin demirlerine tutunuyor, bazen de balığın gitmesini eliyle işaret ediyordu. Annem o kara balıkla çoğu zaman karşılıklı susuyordu. Hep merak ederdim o balığın nasıl göründüğünü? Benekleri, solungaçları, incecik upuzun bıyıkları, kapkara gözleri nasıldı kim bilir? Onca sokak varken neden bizim sokağımızda duruyor ve neden başka yere gitmiyordu? Belki çok sonraları balığa tutunup gidecekti. Her ayinde adı, her lokmada tadı kalacaktı ellerinin. Elimde kuru ekmek, elimizde pencere demirleri kalacaktı. Annem öd olup kopacaktı bir gün biliyordum. Annemin suyla tanışması da herkes gibiydi. Dünyaya anne karnındaki sudan gelmişti. Gelince başka suyla yıkamışlardı onu. Suyla büyüttmüşler, suyla arındırmışlardı güzelliğini. Çeşme önünde tanışılan hikâyelerle büyütülmüş, su kenarında geçmişti çocukluğu. Köprünün öte yanından gelin gelmişti buralara. Sonra suyu ısıt çamaşırları yıka, suyu ısıt çay koy, suyu ısıt bulaşıkları yıka, suyu ısıt gece yataktan kalk, su doldur, su taşı, su getir... Annem sudan ibaretti. Allah onu sudan yaratmıştı. Annemi cehenneme atsalar orayı söndürürdü. Belki de o yüzden o kara balık uzaklaşmıyordu bu sokaktan. İstese gidebilirdi. Annem balığı görmemi hiç istemiyordu. Görsem ne olacaktı ki? El sallardım balığa. Pencere önünden dokunurdum. Ona bir ad verirdik annemle. Pencere önünde kuşlara ayırdığımız bayat ekmeklerden verir, onu severdik ama olmadı. Askıda ekmekler, kuşlar, rüyalar, mezarlıklar, anılar birikti. Yapraklar yeşerdi. Cemreler düştü. Takvim yaprakları saçıldı sağa sola. Siyah beyaz fotoğraflar birikti albümlerde. Pencere önündeki çiçekler gibi büyüdük. Perdeleri aralayıp baktığımda manzara bu! Ne kara balık var, ne komşular, ne eskici, ne de arabalar... Çok sonra öğrendim ki hepsi annem yüzündendi. Annem 'kalabalık' yerine 'karabalık' diyordu."

Nizam ile İlhan gülümserken Çetin kafasını duvara vurmaktan vazgeçmiş, hatta bir nebze sakinleşmişti. Gözlerini sabitlediği tavandan ayırmadan yumruğunu sıkıp konuşmaya başladı:

“Annem gitmeden önce mutfağa gidip tezgâhın üstünde bekleyen bulaşıkları yıkadı. Yanına gitmedim. Tabaklardan biri elindeki köpükten kurtulup kendini aşağı bıraktı. Paramparça oldu. Annem elinden kayıp giden tabağa baktı. İkisi de kırılmıştı. İkisinin de canı yanıyordu. İkisi de ağlıyordu. Gittiği yere beni de götürseydi belki böyle olmaya-caktı ama ne bileyim? İyi ki de götürmedi çünkü ben oradan da dönerdim ama götürmek istediğini söyleseydi ne olurdu? Hani bazen sabunun üstündeki kılı alayım derken elini fazladan yıkıyorsun ya onun gibi. Gerçi onunla ne alakası var ne bileyim? Siz de yatıyordunuz zaten. Yatmanız gereken yerde gözleriniz açık, yatmamanız gereken yerlerde de rüyadan rüyaya geçiyorsunuz!”

Nizam tekrardan ayağa kalkıp kapıya yöneldi. Dinlenmiş-çesine kapının kolundan tutarak zorlarken, Çetin onu görmezden gelip konuşmasını sürdürdü:

“Annem pirinci suya koyduğu yerden çıkardı. Makarna süzgecinden geçirdi. Acılı salça kavanozunu kendi kendine açtı. İçine bir kaşıktan az koydu. Buzdolabından çıkardığı kıymaları ılık suda yumuşattı. Mutfaka sofraya bezini serdi. Siyah kapaklı küçük tencereyi aldı önüne. Çocukluğunu, ona sormadan karar verdikleri kaderini, evlenme korkusunu, şimdi ne olacak dedirten çaresizliğini, hep onun yerine verilen hep ondan habersiz alınan kararları, başına kalan çocuklarının kararsızlığını, belki lazım olur da o gün gelir diye boynunda taşıdığı mihrini, etmek istediği ama etmesini bile bilmediği küfürlerini, niyelerini, niçinlerini, nedenlerini yapraklara sarıp sarıp dizdi tencereye. Artan sarma yapraklarını da serdi. Üzerine yassı siyah bir taş koyup tencere ka-

pağını kapattı. Tencereyi ocağa koydu. Ocağı yaktı. O kadar ses geldi hiçbiriniz uyanmadınız! Annem pencereden gözükmeyen o adamın gelip gelmediğine perdeleri aralayıp bakıyordu. Bir yemeğe bakıyordu, bir pencereye, bir bize... Yemek pişince ocağın altını kapattı. Sonra o adam geldi. O gün geldi. Belki bir daha gelemezdi. Adam pencerenin önünde, yanmayan sokak lambasının dibinde bekliyordu. Annem bizi de, tencereyi de öylece bırakıp gidecekti. Bavulunu alıp yanımıza gelinceye kadar kendi kendine bile konuşmadı. Hepimiz yalandan yatıyorduk biliyordum. Annem saçımıza dokundu sırayla. Kafamızdan, saçlarımızdan öptü. Kapıyı yavaşça kapattı. Kalktım. Perdenin arasından onlara baktım. Ona dur diyecek ben değildim ki. Annem elindeki çöpü attıktan sonra o yeşil ceketli adamın elinden tuttu. Sokağın sonuna doğru yürüdüler.”

Mektup

Memduh,

İnsana ait hisler vardır; öfke, yalan, aşk, sevgi, mutluluk gibi. Dünyaya geldiğin sürece bu hislerin hepsini eninde sonunda yaşarsın. Bunların hepsi ayrı ayrı gözükseler de birbirine bağlıdır. Hatta biri diğerini de doğurur. Hangi duygunun hangi hisse karşılık geldiğini öğrenince insan tamamlanıyormuş meğerse. Bu dünyada ölüm varsa yas tutmasını da ağlamasını da bilecek, acını da sevincini de kurağında bırakmadan yaşayacaksın. İçindeki sevgiyi çiçeklere verirken bile karşılığını alabiliyor insan dediğimiz. Hıncını, sana öfkeyi verene, kederini sana omzunu açana, kibrini sana kibirle bakana verdiği sürece tamamlandığını kendin de göreceksin. Çaydanlığın suyunu boşa gitmesin diye çiçeklere dökerek yaşadım yıllarca. Suyu kireçliymiş, kirliymiş demeden saksıdaki çiçeklere verdiğimde anladım. Toprak kabul eder etmesine de çiçekler öyle değil. Bir çiçeğe bakamadığını çiçek kuruyunca anlamamalı insan.

Rahmetli dedem, “İnsan, olunca ölürmüş,” derdi. Bunun farkına varmam uzun sürdü. Bazen televizyonda birilerinin

hayatını izliyorken de çok düşündüm. Kimileri yaşar ve kimileri de yaşayanları izlemiş sadece. Öleceğim hayatı, bana ait olanı yaşamıyordum. İnsan dediğin aç olduğunu da, neye aç olduğunu da bilmeli. Sana bu satırları yazarken de utanabiliyor olmam kıymetli. Biri diğerine hakkını helal etmediğinde ahirette yüzleşir ve zerreden güneşe kadar ne hakkı varsa hesaplaşmış diyordun. Seni ve onları bir daha orada bile görmek istemediğim için hepinize hakkımı helal ediyorum.

Hepsini yerli yerine koymayı öğrendim de içime hem ateş hem su gibi düşen aşkın karşılığını bulamadım. Onu da tatmadan, yaşamadan ölmeyeceğimi biliyordum. O geldi. Pencere kenarındaki saksılarımdan biri rüzgârdan dolayı sokak tarafına düşmüş, hatta kırılmıştı. Yeni bir saksıya yerleştirdiği çiçeği pencere önüne koyarken gördüm. Yüreğim ağzıma gelmişti. Sesinden evvel şefkatiyle tanıştım, sonra hiçbir yere oturmayan kalbinden taşan sevgisini gördüm zamanla. İçime sarmaşık gibi yayılan ve bedenimi saran o duygunun aşk olduğunu sonradan öğrendim. Ona güzel görüneyim diye pencere önünden gözükmediği halde yeni ördüğüm patiklerimi giyiyordum. Saçlarımı tarıyordum. Örgülerimi özenle yapıyordum. Onun bir gün gelmeyeceğini ya da gelemeyeceğini de düşünmeden edemiyordum. Endişe etmem gerekiyorsa da onun için etmemin yerinde olacağını biliyordum. İçimdeki sevmeyi günden güne çocuklara baktığım gibi büyüttüm. Pencere önüne bırakılan çiçek gibi yeşerdim. Ne acı biriktirdim, ne yas, ne de sevinçlerimi. İçinden çıktığım öteki ben karşımdaydı. Ona da teşekkür ettim. Onunla da asla geri dönmek üzere vedalaştım. Ağırılıklarımı attığım için, hatta ağırlıkları bir daha taşımayacağım sözüne inandığım için hafiflemiştim.

Memduh, belki hayatıma alacağım kişi senden farksızdır. Belki onunla yaşadıkça seni bile arar hale geleceğim deme-

den gidiyorum. Ona gitmek için senden vazgeçmedim. Bunu bil. Adı fedakârlık, cefakârlık, özveri olan tüm takılar sizin olsun. Çocuklarımıza iyi bak. Onları kapı ardına kilitleyip zararsız kalacaklarını zannetme sakın. Bırak çözemeyecekleri, anlayamayacakları bu dünyayı dilediklerince yaşasınlar. Onları emanet eşyalar gibi görmeyi bırak. Belki de biz onlara emanet edildik. Kendimden biliyorum.

Bir gün ateşler içinde yattığımda mutfağa geçip tel şehriyeli pilav, türlü ve cacık yapmıştın. Yapabiliyor olmanı gördüğümde evden aç gittiğin zamanlarda sana üzüldüğüm haller geldi aklıma. O vakit de senden çok kendime üzülmüş-tüm. Yetersiz hissetmiştim. Şimdi ocağa bıraktığım dolmanın tuzu fazla kaçmış olabilir. Tencereye bir patates ekle ve az daha kaynat. Hoşça kal.

Ekmek yanarsa kül, bozulursa küf kokar. Her şey bozulduğu gibi karışır havaya. Her şey gittiği gibi kalır. Annemin kokusu önce üstümüzden gitti; sonra bu halılardan, rengini sadece babamın sevdiği koltuklardan, mutfaktaki bezlerden, eşikteki paspaslardan, tül perdelerden. Dolapta elbise bıraksaydı oradan kolay kolay gitmezdi kokusu ama elbiselerinin hepsini kendiyile götürdü. İnsan bir parça elbisesini bilerek de olsa bırakmaz mı giderken? Kâinata sığmayan annem bir valize sığıp gitti. Nereden çıkarsa çıksın mutfaktan çıkmazdı kokusu derdim. Oradan da gitti.

Benzeri görülmemiş bir cinayet soruşturması. Olayların tam ortasında meczup üç kardeş: Nizam, İlhan ve Çetin. Babalarına göre, doğarken amel defterleri kapalıymış gariplerin, eksik doğmuşlar... Anneleri Gülizar ise sırra kadem basmış. Gidişi hem derin bir yara hem de koca bir muamma...

Ali İpek, *Kimсенin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü*'nde gerçeği herkesin bilmesine rağmen susmayı tercih ettiği bir hikâye anlatıyor. Ama gerçeklerin er ya da geç ortaya çıkmak gibi bir huyu olduğunu hatırlatarak...

KDV'DEN MUAFTIR